

Durum ve Tahmin

MISIR

2013/2014

T.C.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TEPGE

Durum ve Tahmin
MISIR
2013/2014

Hazırlayan

Dr. Kemalettin TAŞDAN

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü

ktasdan@gmail.com

tepge@tarim.gov.tr

TEPGE YAYIN NO:222
ISBN:978-605-4672-47-9

© TEPGE
Her Hakkı Saklıdır.

TEPGE'nin izni olmaksızın basılamaz, basılı veya elektronik materyal olarak çoğaltılamaz ve/veya dağıtılamaz.

Kaynak gösterilmek şartı ile alıntı yapılabilir.

Yayın içerisindeki her türlü yorum ve değerlendirmeler yazarlara aittir ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın ya da TEPGE'nin görüşlerini yansıtmaz.

Tablo ve grafiklerdeki rakamların bir bölümü desimalli kullanıldığından ara ya da alt toplamları genel toplamları ile farklılık gösterebilir.

Yayın içerisindeki istatistik veriler hazırlandığı dönemde ilgili kaynaklardan elde edilen yayınlanmış son veriler olup sonraki dönemlerde, yapılan güncellemelerden dolayı farklılıklar olabilir.

ÖNSÖZ

“Durum ve Tahmin Raporları” Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (TEPGE) çalışmaları için bilgi ve veri tabanı oluşturmayı, sektörde ilgili kişi, grup ve kuruluşları bu gelişmelerden zamanında ve doğruya yakın olarak haberdar edip bilgilendirmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmalarda, bitkisel üretim gruplarında piyasa yılları itibariyle bir önceki yıla ait üretim, kullanım (tüketim), ihracat, ithalat, fiyatlarda ortaya çıkan gerçekleştirmeler “Durum”, içinde bulunulan yıla ait gerçekleşen fakat tam netleşmeyen gelişmeler “Tahmin”, bir sonraki yıla ait muhtemel gelişmeler ise “Öngörü” adı altında sistematik olarak incelenmektedir.

Mısır, tarımsal üretim yapısı içerisinde olduğu kadar, yem ve “Nişasta” ve “Nişasta Bazlı Şekerlerin (NBS)” üretimi başta olmak üzere çok geniş kullanım alanına sahip olması nedeni ile tüketim yapısı içerisinde de önemli bir üründür. Son yıllarda hem artan üretimi hem de ekim alanlarındaki coğrafi değişim, pamuk ile olan rekabeti ve “Yem Katkı Maddesi Damıtık Tahıllar, Kurutulmuş Damıtma Çözünür Daneler (DDGS)”, “Biyoyakıt” gibi ürünlerin artan kullanımları ile birlikte mısırın önemi daha da artmıştır. Dolayısıyla mısır piyasasının izlenmesi ve gelişmelerin değerlendirilmesi gerekliliği de önem kazanmıştır.

“Mısır Durum ve Tahmin 2013/2014” raporu bu gereklilikle birlikte, mısır piyasasının mevcut durumunu ortaya koymayı ve gerek dünya gerekse Türkiye mısır piyasasında gelecekteki olası gelişmeleri öngörmeyi, böylece hem karar alıcılara hem de bu piyasada faaliyet gösterenler ile konu ile ilgili her kesime güvenilir bir kaynak olmayı hedeflemektedir.

Yoğun emekleri için bu raporu hazırlayanlara teşekkür ediyorum. Ayrıca “Mısır Durum ve Tahmin 2013/2014” raporunun yanısıra diğer durum tahmin raporlarının da dünya ve ülkemizdeki durum ve gelişmeler hakkında sistematik, güvenilir bir bilgi kaynağı olma niteliği sağlayacağını, sektörle ilgili tüm kesimler tarafından kullanılacağını umuyorum.

M. Cihad KAYA

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
DÜNYADA DURUM.....	1
Ekim alanı ve verim	1
Üretim	1
Kullanım	3
Ticaret	4
Fiyat	7
Stoklar	8
DÜNYADA ÖNGÖRÜ: 2013/2014.....	9
TÜRKİYE'DE DURUM	10
Ekim alanı ve verim	10
Üretim	12
Kullanım	17
Dış ticaret	19
Fiyat	21
Politika	23
TÜRKİYE'DE ÖNGÖRÜ: 2013/2014.....	25
EK TABLOLAR.....	28

TABLolar

Tablo 1. Dünya mısır, arzı ve kullanımını (milyon ton)	3
Tablo 2. Uluslararası piyasalarda mısır fiyatları (fob)	5
Tablo 3. Türkiye mısır denge tablosu (bin ton)	13
Tablo 4. 1. ve 2. ürün mısır ekim alanı, verimi ve üretimi	16
Tablo 5. Mısır Dış Ticareti (mısır eşdeğeri olarak bin ton)	20
Tablo 6. TMO mısır alım fiyatı ve miktarı	24
Tablo 7. Fark ödeme ve diğer girdi destekleri (TL/ton)	24
Tablo 8. Türkiye mısır arz ve kullanım projeksiyonları, 2013/2014 PY	26

GRAFİKLER

Grafik 1. Dünya mısır üretimi ve ülkelere göre dağılımı (milyon ton)	2
Grafik 2. Dünya mısır arzı ve kullanımını (milyon ton)	2
Grafik 3. Önemli mısır ihracatçısı ülkelerin 2002/2003-2011/2012 PY dönemi ihracat miktarı aralığı ve 2012/2013 PY ihracatı (bin ton)	5
Grafik 4. IGC-GOI mısır endeksi (2000 Ocak = 100)	7
Grafik 5. Uluslararası mısır fiyatları	8
Grafik 6. Türkiye mısır ekim alanı, üretimi ve verimi	11
Grafik 7. İkinci ürün üretiminin illere göre dağılımı (%)	16
Grafik 8. '09/'10 - '11/'12 PY ortalamasına göre mısır kullanımını (bin ton)	17
Grafik 9. Mısır Dış Ticareti (mısır eşdeğeri olarak)	20
Grafik 10. Türkiye ve uluslararası piyasalarda mısır fiyatları	21
Grafik 11. Türkiye'de mısır ÇEF, ÜFE ve ATB fiyatları	22
Grafik 12. Mısır için çiftçi eline geçen fiyatlar (ÇEF), Adana Ticaret Borsası (ATB) fiyatları ve Üretici eline geçen fiyatlar (ÜFE)	23

HARİTALAR

Harita 1. Mısır üretiminde en büyük paya sahip ülkeler (2012/2013 PY)	6
Harita 2. Mısır tüketiminde en büyük paya sahip ülkeler (2012/2013 PY)	6
Harita 3. Mısır ihracatında en büyük paya sahip ülkeler (2012/2013 PY)	6
Harita 4. Mısır ithalatında en büyük paya sahip ülkeler (2012/2013 PY)	6
Harita 5. 100 bin da'dan fazla ekim alanına sahip iller	14
Harita 6. 500 kg/da'dan fazla verime sahip iller	14
Harita 7. 50 bin ton'dan fazla üretime sahip iller	14

ÖZET

Durum: 2011/2012

- ✚ Dünya mısır üretimi 886 milyon ton, arzı ise 1,1 milyar ton
- ✚ Dünya mısır kullanımı 866 milyon ton ve 507 milyon tonu yem sanayinde kullanılıyor
- ✚ Dünya mısır ticaret hacmi yaklaşık 217 milyon ton
- ✚ Dünya mısır stokları 132 milyon ton
- ✚ Dünya mısır fiyatları 261 \$/ton - 284 \$/ton arasında
- ✚ Türkiye mısır üretimi 4,2 milyon ton
- ✚ Türkiye mısır kullanımı 5,1 milyon ton
- ✚ Türkiye mısır ithalatı 756 bin ton
- ✚ Türkiye mısır fiyatları 569 \$/ton

Tahmin: 2012/2013

- ✚ Dünya mısır üretiminin 863 milyon olduğu tahmin ediliyor
- ✚ Dünya toplam mısır kullanımının 867 milyon ton, yemlik kullanımın da 517 milyon olduğu tahmin ediliyor
- ✚ Dünya mısır ticaret hacminin 189 milyon tona gerilediği tahmin ediliyor
- ✚ Dünya mısır stoklarının 135 milyon ton olduğu tahmin ediliyor
- ✚ Dünya mısır fiyatlarının 268 \$/ton - 299 \$/ton civarında olacağı tahmin ediliyor
- ✚ Türkiye mısır üretiminin 4,6 milyon ton olduğu tahmin ediliyor
- ✚ Türkiye mısır kullanımının 6 milyon ton'a yaklaşacağı tahmin ediliyor
- ✚ Türkiye mısır ithalatının 1,8 milyon ton olduğu tahmin ediliyor
- ✚ Türkiye mısır fiyatları 617 \$/ton

Öngörü: 2013/2014

- ✚ Dünya mısır üretiminin 963 milyon ton ile rekor düzeye ulaşması öngörülüyor
- ✚ Dünya mısır kullanımının 929 milyon tona yükselmesi öngörülüyor
- ✚ Dünya mısır ticaret hacminin 217 milyon ton civarına yükseleceği öngörülüyor
- ✚ Dünya mısır stoklarının 164 milyon ton ile rekor düzeye ulaşması öngörülüyor
- ✚ Dünya mısır fiyatların 2010 yılı seviyelerine gerilemesi öngörülüyor
- ✚ Türkiye mısır üretiminin 5,9 milyon ton olacağı öngörülüyor
- ✚ Türkiye mısır kullanımının 5,2 milyon ton olacağı öngörülüyor
- ✚ Türkiye mısır ithalatında azalma öngörülüyor
- ✚ Türkiye mısır fiyatlarının uluslararası fiyatlara paralel gelişim göstermesi bekleniyor

DÜNYADA DURUM

Dünya mısır üretimi 2011/2012 pazarlama yılında (PY) 866 milyon ton ile bir önceki PY aynı seviyede kalmış, aynı PY'nda kullanım ise 1,1 milyar ton, ticaret hacmi de 200 milyon ton olmuştur. Uluslararası piyasalardaki mısır fiyatlarında ise önemli ölçüde değişim görülmüş ve 2007/2008-2009/2010 PY döneminde ortalama 196,8 \$/ton ile rekor düzeye çıkan mısır fiyatları, sonraki 3 PY'nda ortalama 290,4 \$/ton zirveye ulaşmış ve bu seviyesini korumuştur.

Ekim alanı ve verim

Son 5 PY'nda mısır ekim alanları 177 milyon ha'ya, verimi de 5,4 ton/ha'ya ulaştı

Dünya mısır ekim alanları, son 5 PY'nda %11'den fazla artarak 177 milyon hektarı aşmıştır (Tablo 1). Bu alan genişlemesinde ABD, Çin, Brezilya ve Ukrayna'nın payı önemlidir. Daha düşük miktarda olmakla birlikte AB, Arjantin ve Meksika gibi diğer önemli üretici ülkelerdeki alan artışları da bu gelişimi desteklemiştir.

2009/2010 PY'ndan bu yana 4,9 ton/ha ile 5,4 ton/ha arasında değişen dünya ortalama verimi, 2012/2013 PY'nda en düşük seviyesinde gerçekleşmiştir. Özellikle kuzey yarım kürede etkili olan kuraklık, ABD, AB, Ukrayna gibi üretimde büyük paya sahip ülkeler başta olmak üzere verim azalmalarına neden olarak düşük miktarda dünya ortalamasının oluşmasını sağlamıştır (USDA, 2013; FAO, 2013a).

Em önemli üretici ülkeler grubunda yer alan ABD'de verim 10 ton/ha ve Kanada'da 9 ton/ha seviyesinin üzerindedir (USDA, 2013). Arjantin, Çin ve AB'de ise ortalamanın üzerinde olmakla birlikte en yüksek olduğu dönemde dahi bu ülkelerle ABD'nin verimi arasında önemli fark bulunmaktadır.

ABD'nin 35,3 milyon ha ile dünyanın en büyük mısır ekim alanına sahip olduğu da gözönüne alındığında, çok yüksek verimin ABD'yi dünyanın en önemli mısır üreticisi ülke olma konumuna getirdiği görülmektedir.

Yine aynı dönemde 35,6 milyon ha ekim alanına ulaşan ve bu alan büyüklüğü ile

ABD'yi yakalayan Çin'de verim de sürekli artarak 5,3 ton/ha'dan, 5,9 ton/ha'ya yükselmiştir. Çin hem ekim alanı hem de verimde bu trendini devam ettirmesi durumunda, verim farklılığının halen çok yüksek olması nedeniyle yakın gelecekte olmasa bile ABD'ye yakın seviyede üretim potansiyeline sahiptir.

ABD ve Çin'in ardından 15 milyon ha'lık ekim alanı ile Brezilya gelmektedir. Bu ülkeyi de AB (9,8 mn ha) ve Hindistan (9,4 mn ha) izlemektedir. Bu 3 ülke/ülke grubu arasındaki verim farklılığı ise önemli düzeydedir. AB'de 7 ton/ha'a yakın olan verim, Brezilya'da 4,7 ton/ha'dır. Hindistan ise dünya ortalamasının yarısının dahi altında kalan verim seviyesine bağlı olarak alan avantajını üretime yansıtamamaktadır. Bunun tam tersi durum ise Kanada için geçerlidir. En yüksek miktarda üretime sahip 10 ülke içerisinde alan açısından son sırada olan Kanada, 9 ton/ha verimi ile üretimde önemli konuma gelmektedir.

Üretim

2011/2012'de son 50 yılın en yüksek üretimi gerçekleşti

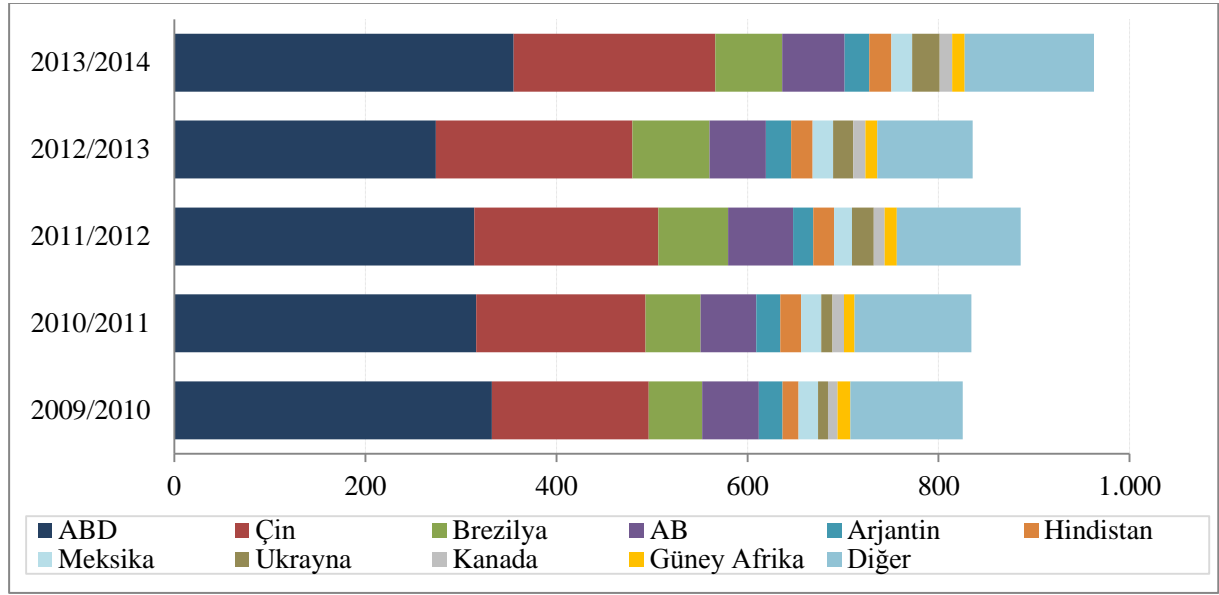
Bu artışa rağmen arz artışı sınırlı kaldı

ABD global mısır üretiminin %35-40'ına sahip

Üretimin yarısından fazlası gelişmiş ülkelerde yapılmaktadır

Dünya mısır üretimi 2011/2012 PY'nda, 886 milyon ton ile 50 yılın en yüksek seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 1. Dünya mısır üretimi ve ülkelere göre dağılımı (milyon ton)

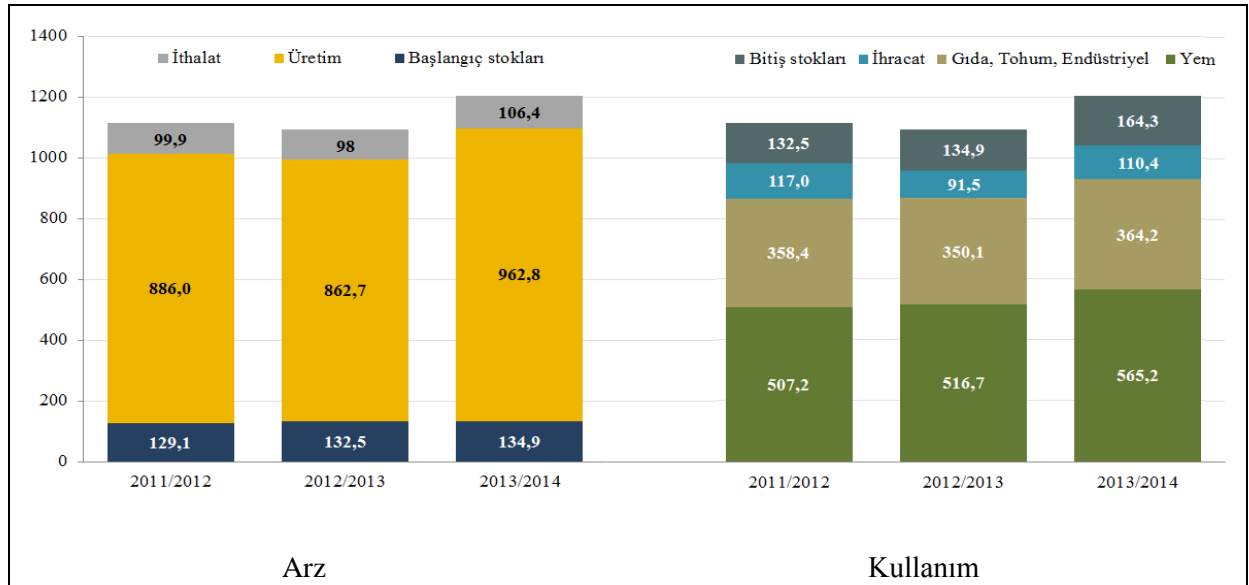

Kaynak: Ek tablo 1

ABD'deki üretimin 2009/2010-2011/2012 PY döneminde 18,6 milyon ton azalmayla birlikte 314 milyon tona gerilemesi dikkat çekicidir (Grafik 1). Kuraklık ve verim azalmaları ABD'nin bu dönemdeki üretim azalışının temel nedenleri iken, 2012/2013 PY'nda uygun hava koşullarının devam etmesinin yanı sıra teşvik edici piyasa ve fiyat koşulları üreticileri ekim alanlarını bir

önceki PY'na göre 1,4 milyon hektar daha fazla alanda mısır ekimi yapmaya yönlendirmiştir (FAO, 2012). Ancak hasat dönemine kadar devam eden bu olumlu koşullar daha sonra yerini çok etkili bir kuraklığa bırakmış ve üretim 274 milyon ton ile son birkaç PY'nın en düşük seviyesine gerilemiştir.

Grafik 2. Dünya mısır arzı ve kullanımı (milyon ton)

Kaynak: Ek tablo 2

Tablo 1. Dünya mısır, arzı ve kullanımı (milyon ton)

	2011/2012	2012/2013 Tahmin	2013/2014 Öngörü
Ekim alanı (milyon ha)	171,5	176,2	177,1
Verim (ton/ha)	5,2	4,9	5,4
ARZ			
Başlangıç stokları	129,1	132,5	134,9
Üretim	886,0	862,7	962,8
İthalat	99,9	98,0	106,4
Toplam	1.115,0	1.093,1	1.204,1
KULLANIM			
İç piyasa kullanımı	865,6	866,8	929,4
Yem	507,2	516,7	565,2
Gıda, Tohum, Endüstriyel	358,4	350,1	364,2
İhracat	117,0	91,5	110,4
Bitiş stokları	132,5	134,9	164,3
Toplam	1.115,0	1.093,1	1.204,1
Yem/kullanım oranı (%) ^{1/}	58,6	59,6	60,8
Stok/kullanım oranı (%) ^{2/}	11,9	12,3	13,6

Kaynak: Ek Tablo 1, Ek Tablo 2

1/ Yem amaçlı kullanım miktarının yurtiçi kullanıma oranıdır 2/ Bitiş stoklarının toplam kullanıma oranıdır

AB'de, ABD'ye benzer bir gelişimle üretim 2011/2012'de, 10 milyon ton birden artarak 68 milyon tonu aşmış ancak hemen bir sonraki PY'nda aynı hızda azalarak 59 milyon ton seviyesine gerilemiştir. Artışta Fransa, İspanya, İtalya ve Romanya'daki üretim artışı etkili iken, azalışta da Macaristan ve Romanya başta olmak üzere özellikle merkez ve doğu bölgelerde görülen kuraklığa bağlı olarak bitki gelişiminde ve verimde meydana gelen olumsuzluklar etkili olmuştur (FAO, 2012).

2011/2012-2012/2013 PY dönemleri arasında ABD'de ve AB'deki bu olumsuz gelişimlerin etkisi ile 50 milyon ton kadar olan düşüşün etkisini azaltarak global mısır üretimindeki gerilemenin 23 milyon ton civarında kalmasını sağlayan temel etken ise ekim alanlarında önemli artışın olduğu Çin başta olmak üzere Brezilya, Ukrayna gibi ülkelerin üretimindeki artıştır. Çin'de yem ve nişasta kaynaklı talep ve fiyat koşulları, Brezilya'da ikinci ürün ekimindeki gelişim, Arjantin'de fiyat, Ukrayna'da da alan genişlemesi ve ihracat pazarındaki gelişim bu dönemdeki üretim artışlarının temel faktörleri olmuştur.

Kullanım

Küresel mısır kullanım miktarı 1,1 milyar tonu aştı

Yem iç piyasa kullanımının %60'ı ile hala en büyük kullanım alanı

Biyoyakıtlar ve gıda talebindeki artış piyasanın gelecekteki gelişimine yön verecek

1,1 milyar ton civarındaki küresel mısır arzının 900 milyon ton kadarı ülke iç piyasalarında kullanılırken kalanı stoğa ve ihracata gitmektedir (Tablo 1).

Yem sanayi kullanımı, 500 milyon tonun üzerindeki miktarı (iç piyasa kullanımının %60 kadarı) ile halen en önemli alandır. Özellikle kanatlı ve domuz eti talebinin yanı sıra Brezilya'da olduğu gibi et ihracatı arttıkça yem üretimi de artmaktadır.

Yemlik mısır kullanım miktarının toplam kullanıma oranı ülkeden ülkeye önemli değişim göstermektedir. Örneğin, ABD, Meksika ve Güney Afrika'da bu oran

%40-45 iken, Brezilya, AB, Ukrayna gibi ülkelerde %70-80'in üzerine kadar çıkmaktadır.

Hayvansal kökenli protein tüketimine paralel olarak, Çin ve Hindistan gibi ülkelerin yem amaçlı mısır kullanımındaki artış dikkate çekicidir ve gelecekte bu ülkeler küresel piyasalarda daha etkin hale gelebilecektir. Bunun en önemli göstergesi 2000/2001 PY'ndan bu yana toplam kullanımdan yeme giden ürün miktarı oranının her iki ülkede de ortalama %60 artmış olmasıdır. Buna ek olarak gelişmiş ülkelerin yanı sıra gelişmekte olan ülkelerde yem ve işlenmiş ürünler başta olmak üzere gıda amaçlı kullanım talebinin de arttığı bilinmektedir.

Son yıllarda mısırın yem amaçlı kullanım miktarını belirleyen en önemli faktör fiyat olmuştur. Örneğin, 2010/2011 ve 2011/2012 PY'nda ABD başta olmak üzere birçok ülkede yüksek mısır fiyatları yem üreticilerini daha ucuz olan yemlik buğday ve biyo etanol üretiminin yan ürünü olan DDGS'e yönlendirmiştir. Sonucunda da yem amaçlı mısır kullanımı azalmıştır. Aynı dönemde ABD'de biyoetanol üretimi amaçlı mısır kullanımındaki artışın yem sanayine giden mısırı etkilediğini söylemek mümkündür.

Mısırın endüstriyel kullanımında 3 ana ürün grubu bulunmaktadır. Bunlar nişasta, biyoetanol ve NBS'dir.

Nişasta amaçlı kullanım açısından özellikle Çin ve ABD gibi ülkelerde önemli artışlar olmaktadır. Biyoetanolda ise ABD, AB ve Güney Amerika ülkeleri önemli üreticilerdir ve bu ülkelerde mısırın önemli bir bölümü bu ürünün üretimi için kullanılmaktadır. ABD'de toplam üretimin %40 kadarının biyoetanol amaçlı kullanıldığı tahmin edilmektedir. Bununla birlikte, biyoetanol amaçlı üretimde Kanada, Arjantin ve AB'nin, ABD'den daha yüksek oranda mısır kullandığı tahmin edilmektedir (FAO, 2013a). Etanol üretiminde mısır kullanımı konusundaki önemli bir konu da mısır alternatifi ürünlerin hammadde olarak kullanımınıdır. Yeni jenerasyon yüksek nişastalı bitkiler ve bitki

artıkları, ormancılık ürün atıkları vb. bunlara örnektir.

Mısır, HFCS (High fructose corn syrup – YFMŞ; Yüksek fruktozlu mısır şurubu – NBS; Nişasta bazlı şeker) üretiminin de hammaddesidir. HFCS gıda sanayinde tatlandırıcı amaçlı olarak kullanılmaktadır ve son yıllarda gıda güvenliği, obezite gibi tartışmalarda sıklıkla gündeme gelmektedir.

Dünya HFCS üretimi 2011 yılı itibarıyla 13,6 milyon ton (kuru madde bazında) olup, bunun 8,2 milyon tonu ABD tarafından üretilmektedir. Çin, 1,3 milyon ton ile 2. en büyük üreticidir ve üretimini 2005'e göre 6,5 kat artırmıştır. Japonya ise 900 bin ton'luk üretimi ile 3. sıradadır (Şeker Kurumu, 2013).

Kullanımdan arta kalan yılsonu stokları zayıf arz artışı ve daha hızlı yükselen talep nedeniyle 2009/2010 – 2012/2013 PY arasında sürekli azalmış ve 135 milyon tona gerilemiştir. ABD'nin en büyük üretici olmasına karşın Çin'in 65 milyon tonu da aşan stok miktarına sahip olması önemlidir. Yüksek iç talebi Çin'in bu stoğunu uluslararası piyasalarda değerlendirmesini engellemektedir. Ülkenin ihracat miktarının düşüklüğü de bu durumu net biçimde ortaya koymaktadır.

Ticaret

Global mısır ticaret hacmi 200 milyon ton

Uluslararası mısır ticareti arz açısından üretim yönlü, talep açısından da yem ve biyoetanol yönlü etkenlerle değişim göstermektedir. Yem üretimindeki artış mısır talebini artırmaktadır. Bununla birlikte, yem üretiminde kullanılan mısır ve alternatifi hammadelerin fiyat, üretim miktarları da mısır ticaretini etkilemektedir. Örneğin, son yıllarda yem üretiminde kullanımı artan düşük kaliteli buğday ve arpa üretimindeki dalgalanmalar mısır ticaretini etkilemiştir. 2011/2012 PY'nda G.Kore'nin mısır ithalatı, yemlik buğday ithalatının artmasıyla azalırken, Mısır azalan arpa ithalatı nedeniyle

7 milyon tondan fazla mısır ithalatı yapmıştır (USDA, 2013).

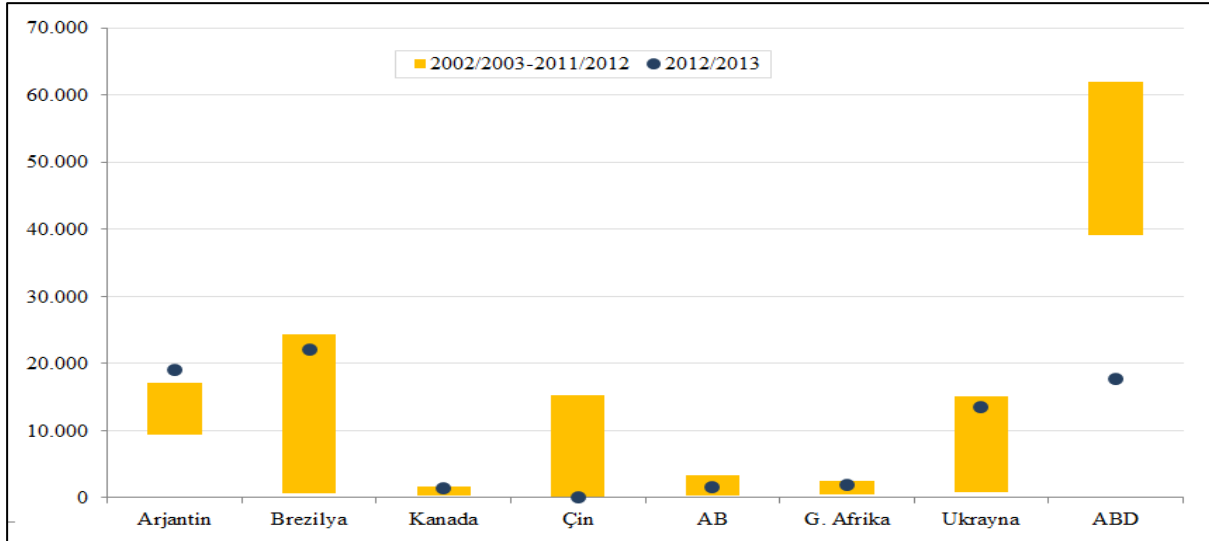
İthalatta Japonya ortalama 15 milyon tonluk ithalatı ile ilk sırada yer alırken, G. Kore, Tayvan, Meksika diğer önemli ithalatçı ülkelerdir. Bu ülkeler, yem ve nişasta bazlı şeker başta olmak üzere gıda taleplerine karşılık üretimleri yetersiz olan ülkelerdir ve sürekli net ithalatçı konumdadırlar.

Çin ikinci büyük üretici olmakla birlikte, net ithalatçıdır. 2002/2003 PY'nda 15 milyon tondan fazla ihracatı olan ülkenin, 2011/2012'ye kadar sürekli artan ithalatının

5,2 milyon tona ulaşmasının en önemli nedeni giderek artan iç talebidir. Yüksek iç piyasa fiyatları ve yem talebinin yanısıra hızla artan nişasta üretimi bu ithalatı daha da artırmaktadır.

ABD ise en büyük üretici olmasına karşın 2012/2013 PY'nda 4 milyon tonun üzerinde ithalat yapmıştır. Bu PY'ndaki ithalat miktarı üretimine ve ihracatına oranla çok düşük olmakla birlikte, daha önceki 5 PY'nda en fazla 736 bin ton ithalat yaptığı gözönüne alındığında ABD'nin bu ithalatı önemlidir.

Grafik 3. Önemli mısır ihracatçısı ülkelerin 2002/2003-2011/2012 PY dönemi ihracat miktarı aralığı ve 2012/2013 PY ihracatı (bin ton) ^{1/}

Kaynak: USDA, 2013

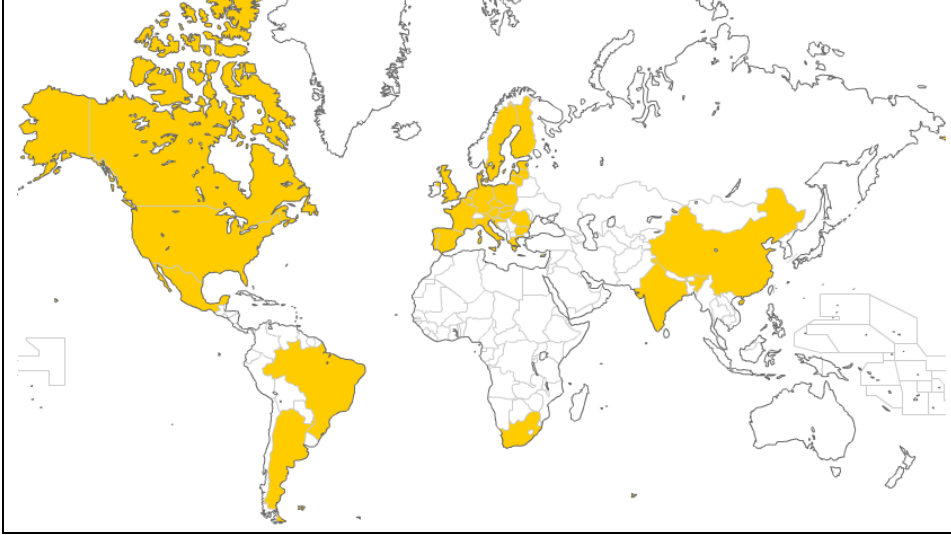
1/ 2002/2003-2011/2012 verileri ile oluşturulan grafik serisi incelenen dönem içerisindeki en düşük ve en yüksek ihracat miktar aralığını göstermektedir.

ABD uzun dönem verilerine göre bazı yıllarda 50-60 milyon tona varan miktarı ile en büyük ihracatçı ülkedir. 2012/2013 PY'nda ise azalan üretimine bağlı olarak, 18 milyon tona inen ihracatı ile en büyük 3. ihracatçı ülke olmuştur.

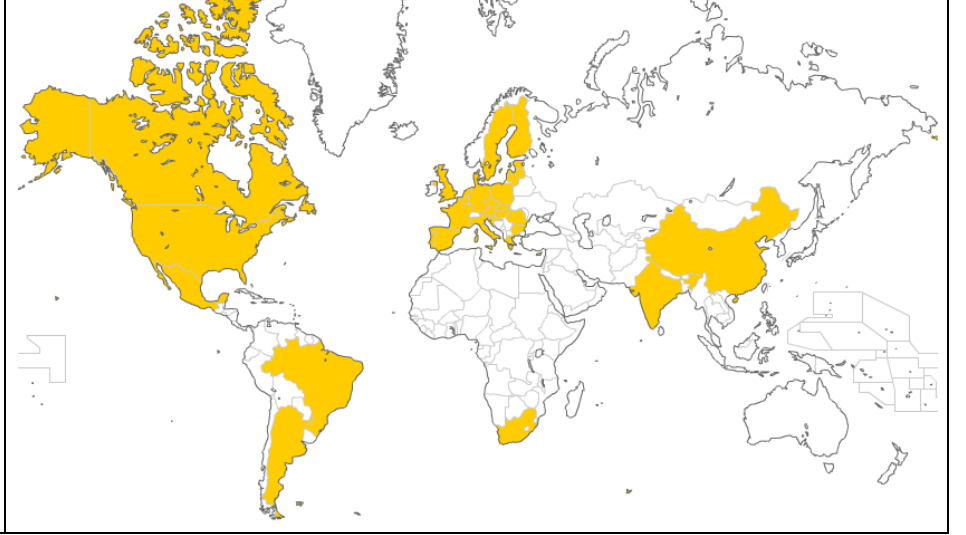
Brezilya ve Arjantin, sıralaması yılda yılda değişmekle birlikte çoğunlukla en büyük 2. ve 3. ihracatçı ülke konumdadırlar. 2012/2013 PY'nda ise ABD'nin ihracatındaki gerileme Brezilya'yı 22 milyon ton ile en büyük ihracatçı yapmış, 19 milyon

ton ihracatı ile Arjantin de bu ülkeyi takip etmiştir.

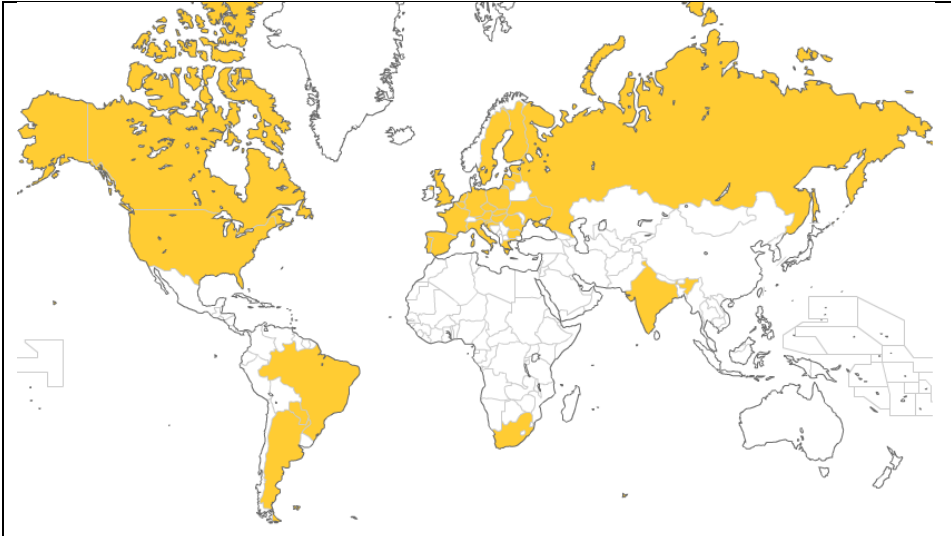
Ukrayna özellikle 2007/2008 PY'ndan itibaren hızla artan ekim alanı ve verimi ile 5 milyon tonun altında olan ihracatını, üretiminin 22 milyon ton ile rekor düzeye ulaştığı 2011/2012 PY'nda 15 milyon tonun üzerine taşımıştır. Ukrayna'nın 2012/2013 PY'nda ise 13 milyon tonun üzerinde ihracat yaptığı tahmin edilmektedir. Bu veriler son yıllardaki gelişimle birlikte Ukrayna'nın uluslararası mısır piyasasında önemli bir

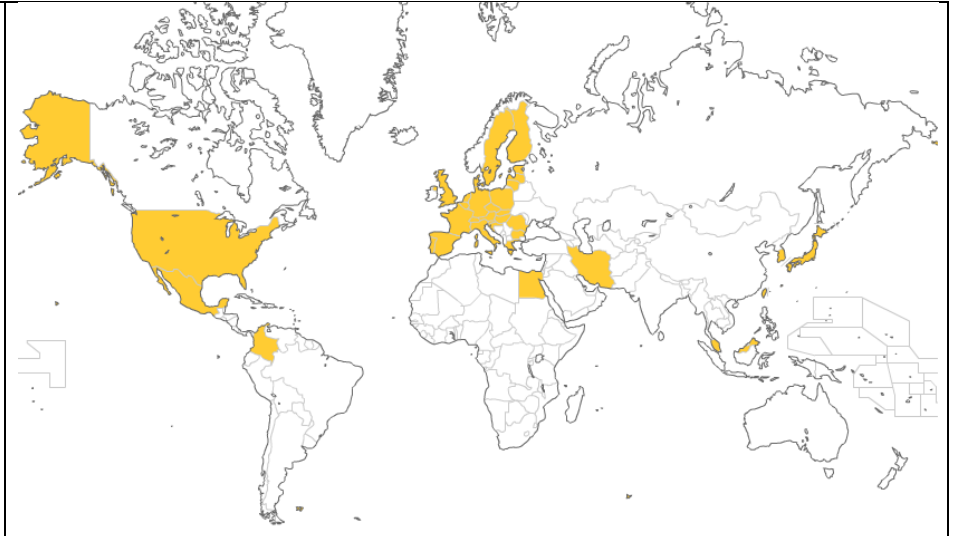
Harita 1. Mısır üretiminde en büyük paya sahip ülkeler (2012/2013 PY)

Harita 2. Mısır tüketiminde en büyük paya sahip ülkeler (2012/2013 PY)

Harita 3. Mısır ihracatında en büyük paya sahip ülkeler (2012/2013 PY)

Harita 4. Mısır ithalatında en büyük paya sahip ülkeler (2012/2013 PY)

Haritalar ek tablo 3'e göre oluşturulmuştur.

oyuncu haline geldiğini göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında Rusya'daki gelişim de dikkat çekicidir. Bu iki ülke Türkiye için de en önemli tedarikçi durumundadır.

Fiyat

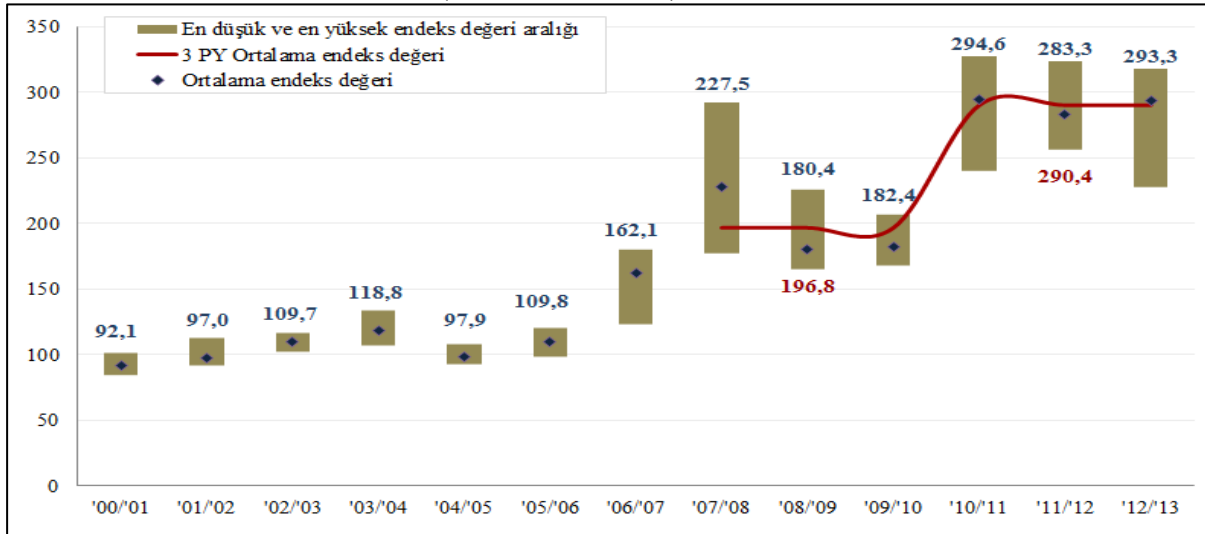
2008/2009 PY'ndan bu yana fiyatlar %60'dan fazla arttı

IGC-GOI (International Grains Council – Grains and Oilseeds Index) mısır endeksi 2000/2001 PY'dan bu yana fiyatlarda önemli değişimin olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre, mısır fiyatları 2006/2007, 2007/2008 ve 2010/2011 PY'larında, 52-112 puan gibi çok yüksek değerlerde sıçramalar

göstermiştir. 2010/2011 PY sonrasında ise endeks değeri ortalama 290 ile en yüksek seviyelerine ulaşmış ve bunu korumuştur (Grafik 4). Bu gelişim, son 6 PY dikkate alındığında 3'er PY dönemleri itibarıyla endekste yukarı yönlü basamak etkisi oluştuğunu göstermektedir. Ayrı ayrı PY bazlı ortalama endeks değerleri de bunu desteklemektedir.

2006'da ABD'de etanol talebinin patlama göstermesi, 2010'da ise global ekonomik kriz ve kuraklık gibi faktörler bu sıçramaların temel nedenleri olmuştur. 2012'de de ülkesel bazlı yüksek artışlara rağmen bir miktar gerileyen global arz ve ABD'nin azalan üretim ile ihracatı, fiyatları yukarı yönlü hareket ettirerek GOI endeksinin çok yüksek düzeylere ulaşmasını sağlamıştır.

Grafik 4. IGC-GOI mısır endeksi (2000 Ocak = 100)

Kaynak: Ek tablo 6

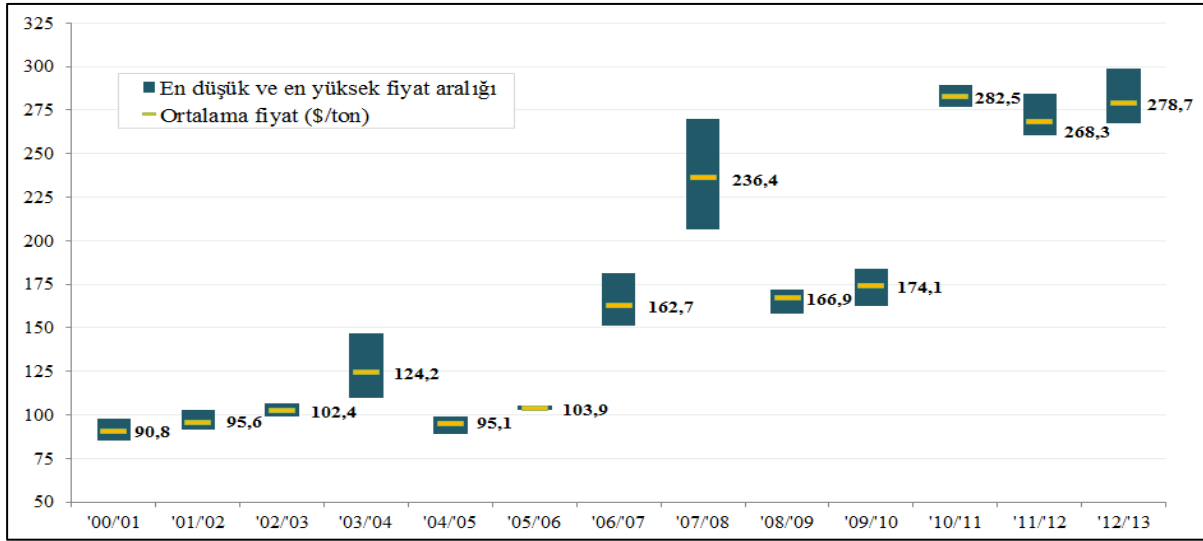
Bunlarla birlikte yüksek dalgalanma etkisinin oluştuğu dönemlerde endeksin en düşük ve en yüksek noktaları arasındaki farkın da büyümesi dikkat çekicidir. Örneğin, 2006/2007 PY öncesinde endeks PY bazında en fazla 26,5 puanlık değişim gösterirken, sonrasındaki dönemde 39,2 - 115,3 puanlık değişimler göstermiştir. Bu, fiyatların yüksek seviyelere ulaşması ile birlikte PY bazlı

dalgalanma etkisinin de önemli derecede arttığını ortaya koymaktadır. Son 3 PY ortalamalarına göre dalgalanma etkisinin en yüksek seviyesine ulaştığı aylar Aralık-Şubat arasındaki dönemdir. Bu dönemde özellikle global talebin büyük bölümüne sahip olan kuzey yarım kürede yurtiçi üretim kaynaklı arzın azalması, buna bağlı olarak da birçok ülkede ithalat talebinin artmasıdır.

Endekste sözü edilen bu gelişim ve değişimlerin piyasalarda oluşan fiyat seviyelerindeki karşılığı incelendiğinde, 2006/2007 PY öncesinde en yüksek 124,2 \$/ton (2003/2004) olan fiyatın, 2007/2008'de 236,4 \$/ton ile o güne kadarki fiyat serisinin tepe noktasına ulaştığı görülmektedir. Bu PY'nda fiyat aralığı da 206,5 – 270,0 \$/ton gibi oldukça geniş bir bantta oluşmuştur. Bu da fiyatlardaki

dalgalanma etkisinin şiddetini ve piyasada birbirinden çok farklı fiyat seviyelerinin oluşmuş olmasını göstermesi açısından dikkat çekicidir. Kuraklık ve global ekonomik kriz etkisi ile ortaya çıkan bu durumun sonrasında artan üretim ve diğer faktörlerin etkisinin zayıflaması ile birlikte fiyat 175 \$/ton'un altına kadar inmiştir (Grafik 5).

Grafik 5. Uluslararası mısır fiyatları ^{1/}

Kaynak: Ek tablo 5

1/ ABD, Brezilya, Arjantin, Ukrayna ve Karadeniz bölgesi ihracat fiyatları ortalamasıdır

2010/2011 PY'nda üretimde gerileme olmamasına karşın yeniden ortaya çıkan ekonomik kriz ve emtia piyasalarındaki hızlı fiyat artışı, tarımsal ürün fiyatlarını da hızla yükseltmiştir. Mısır fiyatları da bundan etkilenerek bir önceki PY'na göre 108,4 \$/ton gibi çok yüksek değerdeki artışla birlikte 282,5 \$/ton ile bugüne kadarki en yüksek ortalama değerinde oluşmuştur. Bununla birlikte fiyat aralığı 277,1–289,6 \$/ton ile bir önceki sıçrama dönemine göre daha dar bir bantta gerçekleşmiştir.

2011/2012 PY'nda fiyatlarda bir miktar gerileme olmasına karşın 260 \$/ton'un üzerindeki yüksek seviye korunmuştur. 2012/2013 PY'nda ise ortalama fiyat 278,7 \$/ton olmakla birlikte, 289,6 \$/ton ile rekor düzeye kadar ulaşmıştır (Grafik 5).

Stoklar

Yılsonu stokları 130 milyon ton

Son 10 yıllık dönemde 120-130 milyon ton olan global yılsonu mısır stokları 2008/2009 ve 2009/2010 PY'larında uluslararası piyasalardaki dalgalanmalara bağlı olarak artmış ve 150 milyon tona yaklaşmıştır. Bu artışın özellikle önemli ihracatçı ülkelerde olması, uluslararası fiyatların yüksek seviyelerde oluşmasında bir etken olmuştur.

2010/2011 PY ile birlikte yılsonu stokları 130 milyon ton seviyesine geri gelmiş ve aynı durum 2012/2013 PY'nda da devam etmiştir.

DÜNYADA ÖNGÖRÜ 2013/2014

2013/2014 PY'nda dünya mısır üretiminin rekor düzeyde artışla 963 milyon ton olması beklenmektedir. Özellikle gelişen ülkelerdeki et tüketiminin artışıyla yemlik mısır piyasasında talep artışının yaşanmasının yanı sıra nişasta ve biyoyakıt talebinin artmasıyla birlikte kullanım miktarının 1,2 milyar tonun üzerine taşınması beklenmektedir. Diğer yandan, uluslararası piyasa fiyatlarındaki fiyat seviyesinin gerileyeceği hatta 2010'un dahi altına düşebileceği öngörülmektedir.

Üretimde iyi giden hava koşullarının yanı sıra ekim alanı ile desteklenen verim artışının global mısır üretimini 963 milyon ton gibi rekor seviyeye ulaştıracağı öngörülmektedir.

ABD'de üretimin, 2012/2013'deki %13'lük gerilemenin aksine %29'luk artışla birlikte 355 milyon tonu aşması, Karadeniz havzasında Ukrayna'nın 29 milyon ton ile yeni bir sıçrama göstermesi, benzer gelişimin Rusya'da da olması, AB'de ise 65 milyon tonu aşması öngörülmektedir. Bunlarla birlikte, Brezilya'da alternatif ürünlere yönelim nedeni ile üretimin 10 milyon ton kadar gerilemesi öngörülmektedir.

Tüm bunlara göre, bazı ülkelerdeki azalışlara rağmen başta ABD olmak üzere diğer ülkelerdeki yüksek oranlı üretim artışlarının global arzı 1,2 milyar tona ulaştıracağı beklentisi mevcuttur.

Kullanımda özellikle Çin ve Brezilya başta olmak üzere yem ve hayvansal protein kaynağı olarak et talebinin artması sonucu mısır talebinin artacağı, 2013'de azalma eğilimi gösteren fiyatların alternatif yem hammaddelerinin kullanımını sınırlayabileceği ve aksi bir durum olmadıkça rekabetin mısır lehine olacağı beklenmektedir.

ABD'de etanol üretiminin 2010/2011 PY'ndaki rekor seviyesinin altında kalmasına rağmen 2012/2013'e göre artacağı ve toplam endüstriyel mısır talebinin yükseleceği öngörülmektedir.

Üretim ve arzdaki artışa bağlı olarak ihracatın 104 milyon tona, yılsonu stoklarının da uzun dönemdir olmadığı kadar artarak 150 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir.

IGC-GOI endeksine ve gerçekleşen fiyat seviyelerine göre düşme eğilimi gösteren uluslararası mısır ihracat fiyatlarının hasat sorunları, iklimsel değişim, ekonomik kriz vb aksi bir durum oluşmadığı sürece yeni ürünün piyasaya girmesi ile birlikte bu trendini devam ettireceği öngörülmektedir. Örneğin, "OECD-FAO 2013-2022 Agricultural Outlook" tahminlerine göre mısır fiyatlarının 2013'te 243 \$/ton, 2014'te de 216 \$/ton civarında olacağı tahmin edilmektedir. 2013/2014 PY'nın ilk 3 ayında fiyatların 220 \$/ton seviyesinin altında kalması da bu öngörüye desteklemektedir. Bu rakamlar, öngörülerin gerçekleşmesi durumunda fiyatların, sıçrama gösterdiği 2010 yılındaki seviyesinin dahi altına düşebileceğini ortaya koymaktadır.

TÜRKİYE'DE DURUM

Yem sanayi başta olmak üzere nişasta bazlı şekerler, bitkisel yağ ve gıda sektörü gibi çeşitli kullanım alanına sahip olan mısır, son yıllarda alternatif kullanım alanı olarak biyoyakıt üretiminin yanı sıra üretim miktarındaki artış ve ekim alanlarındaki coğrafi değişim ile gündeme gelmektedir. 2011/2012 PY'nda mısır üretimi, 4,6 milyon tona yükselmesine karşın 5 milyon tonun üzerindeki tüketimi karşılayamamaktadır. Bu nedenle oluşan arz açığı ithalatla karşılanırken, biyogüvenlik uygulamaları ithalat yapılan ülkeleri değiştirmiştir. Uluslararası fiyatlarla yurtiçi fiyatlar arasındaki makasta da daralma olmuştur.

Türkiye'de mısır üretiminde 2000-2012

yılları arasındaki 11 yıllık dönemde oldukça önemli değişim olmuştur. Bu değişimde etkili olan faktörler şunlardır;

- Hibrit tohumların kullanımı,
- Bölgeye uygun tohum çeşitlerinin kullanımı
- Yetiştirme tekniklerinin gelişmesi,
- Etlik piliç (broiler) yemi üretimi başta olmak üzere yem sanayi talebindeki artış,
- İkinci ürün üretiminin artması,
- Pamuğa alternatif olarak mısır ekiminin artması,
- GAP alanında ve Ege Bölgesi'nde ekim alanı artışı,
- Dünya piyasalarında artan mısır fiyatlarının yurtiçi fiyatlara da yansması,
- Prim ve gübre, mazot gibi desteklerle üretimin özendirilmesi,
- 2007 yılı haricinde dönemin genelinde iklimsel faktörlerin üretimi olumlu yönde etkilemesi.

Ekim alanı ve verim

2000'den bu yana ekim alanları %12, verim ise %78 arttı

Ege, Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu'da ekim alanı genişlemesi oldu

Mısır ekim alanı 2007 kuraklığındaki hızlı düşüşün ardından, 2012'ye kadar olan dönemde neredeyse hiç değişmeyerek 589-595 bin ha aralığında hareket etmiştir. 2012'de ise 2011'e göre %5,7 artarak 623 bin ha'ya ulaşmıştır (Grafik 6). Bu rakam 1991'den bugüne kadar ulaşılan en yüksek ekim alanı büyüklüğüdür.

Mısır verimi de 2007-2011 arasında benzer bir gelişimle birlikte 713-726 kg/da

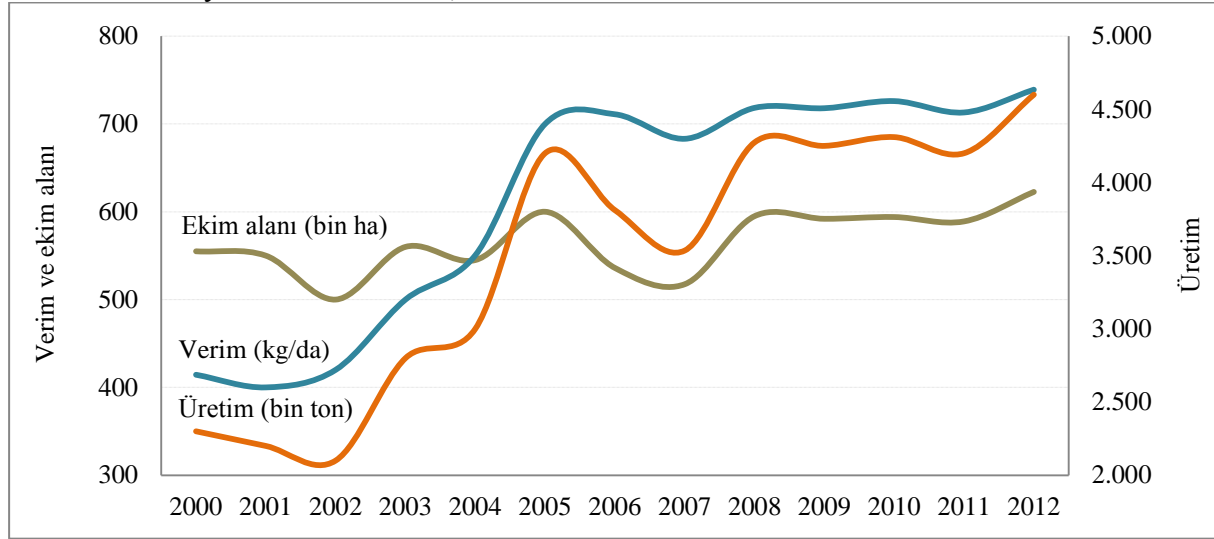
aralığında olmuştur. 739 kg/da ile verimin en yüksek olduğu yıl da 2012'dir.

2000'li yılların ilk yarısındaki 400 kg/da'lık verimin 700 kg/da'nın üzerine çıkmış olması oldukça önemlidir. Bu değişim özellikle 2000'li yılların ikinci yarısında artan talebe bağlı olarak ortaya çıkan pazar büyümesinin yanısıra pamuk üretimindeki gerileme ve sulama alanlarının genişlemesi gibi faktörlerle oluşan ekim alanlarındaki artışların yüksek verimli bölgelerde yoğunlaşması ile olmuştur. 200-300 kg/da gibi düşük verim seviyesine sahip Karadeniz bölgesinde mısır ekiminin azalırken, 700-800 kg/da'a kadar çıkabilen yüksek verime sahip Ege, Güneydoğu Anadolu ve Batı Anadolu'da artmış olması bunun göstergesidir.

Ekim alanı ve verim açısından bölgesel bazlı değişimler incelendiğinde, İç Anadolu'da ekim alanlarının özellikle Konya ve Karaman'da büyük artış gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Konya'da 2005'de 103 bin ha olan mısır ekim alanı 2012'de 383 bin ha'ya ulaşmıştır. Bu hızlı artışta

Ereğli başta olmak üzere süt işletmesi yatırımlarına bağlı yem ve diğer mısır işleme sanayinin gelişimi ile desteklerin etkisi önemlidir. Yine mısırın münavebe bitkisi olarak kullanılması da diğer önemli bir faktördür (UHK, 2012).

Grafik 6. Türkiye mısır ekim alanı, üretimi ve verimi

Kaynak: Ek Tablo 7

İzmir, Manisa, Aydın başta olmak üzere Ege'de ve Mardin, Ş. Urfa, Diyarbakır başta olmak üzere Güneydoğu Anadolu'da mısırın pamuk alternatifi olarak ekiminin artmasının yanı sıra özellikle Güneydoğu Anadolu'da sulanabilen tarım alanlarının artışı bu iki bölgede mısır ekim alanlarını genişletmiştir. Her iki bölgede ekim alanlarını artıran faktörler benzer olmakla birlikte Güneydoğu Anadolu'da ikinci ürün, Ege'de ise birinci ürün üretiminin öne çıkması farklılıklarını oluşturmaktadır.

Ege bölgesinde dane mısır ekiminin yanı sıra özellikle süt hayvancılığının gelişmiş olmasına bağlı olarak silajlık mısır da geniş alanlarda ekilmektedir. 2012'de olduğu gibi et, süt fiyatlarının ve desteklerin de etkisi artan hayvansal üretim yatırımları ile birlikte silaj ihtiyacının artması, üreticilerin önemli bir bölümünün dane mısırdan silajlık mısıra yönelmesini sağlamıştır. Ayrıca bitki gelişimindeki sorunlara bağlı olarak mısır verim düşüşü riskinin olduğu dönemlerde de

üreticiler dane mısır amaçlı ekim alanlarında kolaylıkla silajlık mısıra yönelebilmektedirler. Bu durum da bölgede zaman zaman etkili olabilmektedir.

Merkezinde yer alan Adana ve Mersin ile geleneksel mısır üretim bölgesi olan Çukurova'da mısır ekim alanlarında son birkaç yılda görülen alan daralması dikkat çekicidir. Bu azalma, büyük oranda soya ve pamuğa verilen yüksek primler nedeniyle üreticilerin bu ürünlerin ekimine yönelmesinden kaynaklanmaktadır. Benzer gelişim Aydın başta olmak üzere pamuk lehine Ege'de de görülmüştür (USDA, 2013, UHK, 2012).

Çukurova'da son birkaç yılda nem, çok yüksek sıcaklıklar ve hastalık, zararlılardan dolayı ekim zamanının gecikmesinin yanı sıra özellikle ikinci üründe oluşan verim kayıpları da hem ekim alanını hem de üretimi etkilemiştir. Diğer yandan, buğdayın ardından ikinci ürün mısır ekiminin yoğun olduğu bölgede 2011'de buğday ekim alanının daralması ikinci ürün mısır ekim

alanlarını da daraltmıştır. Bölgede buğdaya alternatif olarak yüksek prime sahip ve sözleşmeli olarak ekimi yapılan ayçiçeği ekim alanları da genişlemiştir (USDA, 2013, UHK, 2012). Bunlarla birlikte pamuk ya da diğer alternatif ürünlerdeki destekleme stratejisinin mevcut hali ile devam etmesinin ve pazarın bu ürünler lehine gelişmesinin yanı sıra üretim koşullarında yaşanan sorunların devamı halinde, Çukurova'da ikinci ürün ekiminin önümüzdeki dönemde de azalabileceği belirtilmektedir.

Adana ve Mersin'de 2008'de 136 bin ha olan toplam mısır ekim alanının 2012'de 97 bin ha'ya, veriminin de 941 kg/da'dan, 853 kg/da'a gerilemiş olması bölgedeki durumu net olarak ortaya koymaktadır. Ancak bu azalmalara rağmen bölge, hinterlandında bulunan Hatay, Osmaniye ve K.Maraş'da ekim alanlarının genişlemesi ile birlikte halen en önemli mısır üretim bölgesidir.

Marmara, özellikle İstanbul ve Bursa merkezli nişasta bazlı şeker sanayi ve yem sanayinin talebine bağlı olarak önemli bir mısır ekim bölgesidir. Bölgede mısır ekim alanlarının en fazla olduğu iller Sakarya (40,5 bin ha) ve Bursa'dır (12,3 bin ha). 2008'den bu yana yıllık dalgalanmalarla birlikte bu ekim alanı genişlikleri hemen hemen aynı kalmıştır.

Sakarya'da mısırın yanı sıra şekerpancarı ekim alanı da oldukça geniştir. Bu açıdan bakıldığında iki ürün rakip gibi görünmekle birlikte mısır, veriminin yüksekliğinin yanı sıra üretim ve pazar olanakları açısından sahip olduğu avantajlar nedeniyle üreticiler tarafından tercih edilebilmektedir (USDA, 2013).

Üretim

Yüksek üretim seviyesinin devamı ve 2012'de rekor üretim: 4,6 milyon ton, buna karşın arzda yatay seyir

Ekim alanı ve verime bağlı olarak üretimde coğrafi değişim

2005/2006 PY'ndaki sıçramanın ardından mısır üretimi, 2006/2007 ve 2007/2008'deki kuraklık nedeniyle düşüşler haricinde, 2012/2013 PY'na kadar 4,3 milyon ton civarında gerçekleşmiştir. Bu durum, ekim alanı ile verimdeki düşük oranlı değişimin bir sonucudur.

2012/2013 PY'nda ekim alanı ve verimde en yüksek seviyeye ulaşılması sonucu mısır üretimi de 4,6 milyon ton ile rekor seviyede gerçekleşmiştir. Bu rakam, mısır üretiminde son 5 PY'nda %7,6 artış olduğu, aynı oranın 2011/2012 - 2012/2013 PY'ları arasında ise %9,5 olduğu anlamına gelmektedir.

Üretimdeki bu gelişime paralel olarak 2006/2007 PY sonrasındaki dönemin genelinde 4,6 - 4,8 milyon ton aralığında oluşan toplam mısır arzında önemli bir değişim olmamıştır. Bununla birlikte, üretim azalmasının olduğu 2006/2007 ve 2007/2008 PY'larında oluşan arz açığı ithalatla karşılanarak toplam arzın belirli bir düzeyde kalması sağlanmıştır.

Mısır üretiminin coğrafi dağılımında, 2000'li yılların ikinci yarısında hızlanan değişim süreci halen devam etmektedir. Buna göre, üretim Karadeniz gibi düşük verimli bölgelerden daha yüksek verimli ve bu yönü ile daha etkin üretimin yapılabildiği Ege, Batı Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'ya doğru kaymaktadır. Bu değişimde üretim koşullarındaki değişimlerin yanı sıra pazar kaynaklı faktörler oldukça etkindir ve yem, nişasta bazlı şeker ya da diğer mısır türevi ürün üretimi yapan sanayi dallarının gelişim gösterdiği yerlerde mısır üretimi de artmaktadır. Bu yönü ile de mısır diğer tarım ürünleri için örnek teşkil etmektedir.

Geçmişte mısır ticari olarak Adana başta olmak üzere Doğu Akdeniz'de, Sakarya'da, Çarşamba ve Bafra ovalarında olmak üzere Samsun'da, öztüketim amaçlı olarak da çoğunlukla Karadeniz illerinde üretilen, bu yönü ile de üretimde çok yüksek oranlı bölgesel yoğunlaşmaya sahip bir ürün

olmuştur. Ancak özellikle 2000'li yılların ilk yarısında başlayan ve ikinci yarısında hızlanan ekim alanlarındaki yayılma bu yoğunlaşmayı azaltmış ve başka bölgelere doğru yönlendirmiştir. Bu süreçte, Karadeniz'in üretim payı, 2012/2013'te %5,2'ye gerilerken, bölgenin mısır üretim miktarındaki azalma oranı %50'nin üzerinde olmuştur. Bölgedeki en büyük üretim payına sahip il olan Samsun'un üretimi de aynı dönemde 109 bin tondan, 94 bin tona gerilemiştir. Bölgenin üretimindeki bu azalmanın nedenleri olarak sebze ve meyve üretimindeki artışa bağlı olarak mısır alanlarının daralması, yerel çeşitlerle ve sulama olmaksızın yapılan üretimin verimsizliği, kurutma ve işleme tesislerinin

yetersizliği gibi nedenler belirtilmektedir (UHK, 2012).

Akdeniz geleneksel mısır üretim bölgesidir ve halen en önemli üretim bölgesi olma konumunu sürdürmektedir. Bölgede özellikle de Adana'da mısır üretiminin gelişmesinde, 1980'li yıllarda yürütülen ikinci ürün mısır projesinin katkısı oldukça önemlidir. Diğer yandan, Türkiye'deki 6 nişasta bazlı şeker fabrikasından 3'ünün Adana'da bulunması, yüksek kapasiteli mısır özü yağı üretim tesislerinin bulunması, diğer bölgelerde bulunan yem vb. mısır işleme tesisleri için tedarik merkezi olması gibi faktörler de bölge üretimini geliştiren etkenler olmuştur.

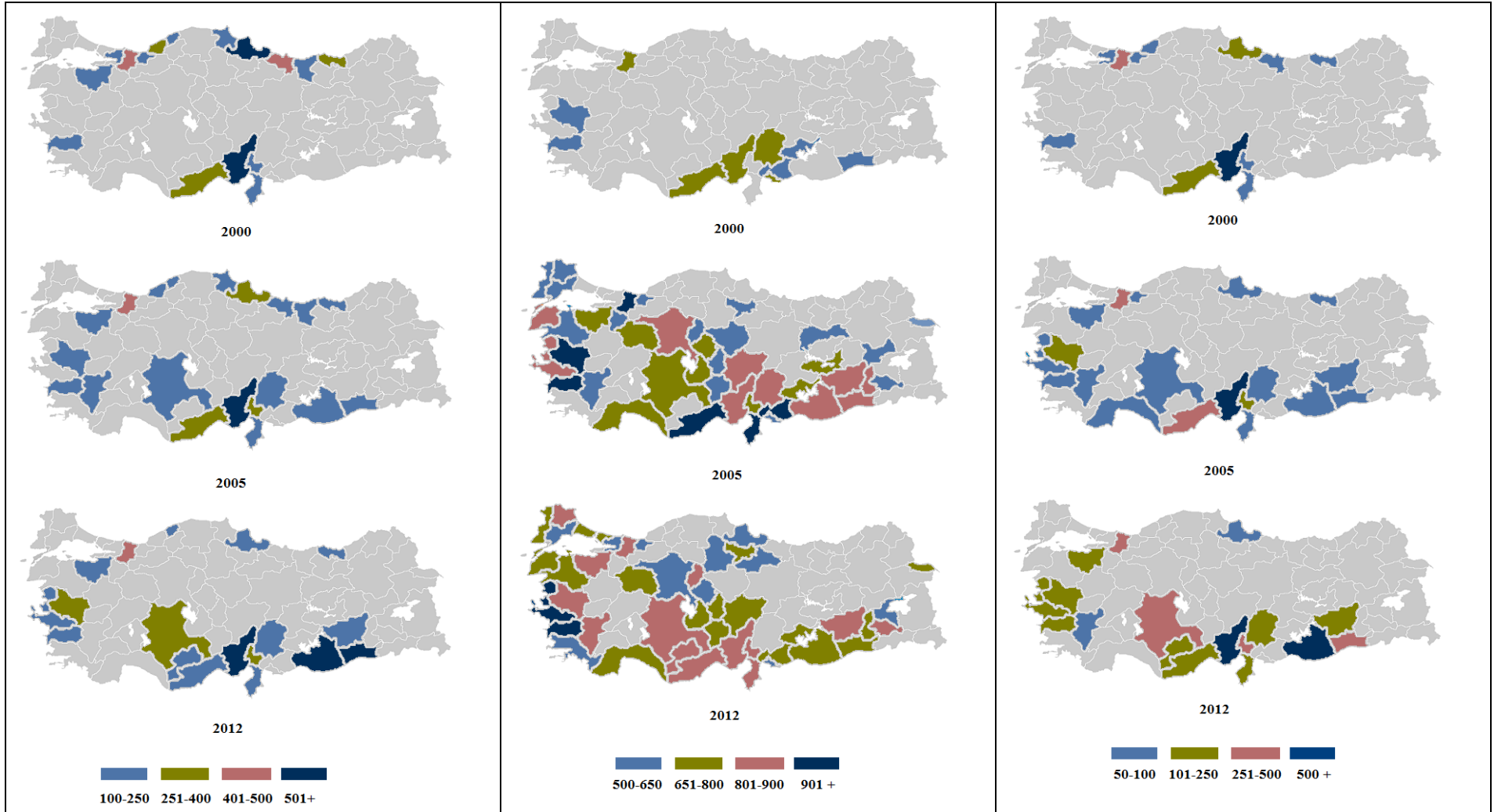
Tablo 3. Türkiye mısır denge tablosu (bin ton)

Piyasa yılı	'09/'10	'10/'11	'11/'12	'12/'13 (Tahmin)
Ekilen alan (bin ha)	592,0	594,0	589,0	622,6
Üretim	4.250,0	4.310,0	4.200,0	4.600,0
Üretim kayıpları	127,5	129,3	126,0	
Verim	717,9	726,0	713,0	739,0
Arz (Kullanım)	4.692,5	4.566,2	4.830,1	
Kullanılabilir üretim	4.122,5	4.180,7	4.074,0	
İthalat	570,0	385,5	756,1	
Yurt içi kullanım	5.153,5	5.253,4	5.112,5	
Tüketim	1.203,4	1.263,2	1.217,4	
Tohumluk kullanım	14,8	14,9	14,7	
Yemlik kullanım	3.693,8	3.745,9	3.650,3	
Endüstriyel kullanım	117,9	104,1	164,0	
Kayıplar	123,7	125,4	122,2	
İhracat	390,8	212,3	275,0	
Stok değişimi	851,8	899,6	557,4	
Kişi başına tüketim (kg)	16,6	17,1	16,3	
Yeterlilik derecesi (%)	80,0	79,6	79,7	

Kaynak: Ek tablo 7

Akdeniz'de üretim 2005/2006 PY'nda 2 milyon tona kadar ulaşmışken, 2012/2013 PY'nda yaklaşık 1,5 milyon ton olmuştur. Üretimde görülen bu gerilemenin nedenleri şunlardır.

- Pamuk ve soya başta olmak üzere yağlı tohumlara verilen desteklerdeki artış,
- Ayçiçeğinde olduğu gibi yağlı tohumlarda alıcı garantili sözleşmeli üretim modeli,

Harita 5. 100 bin da'dan fazla ekim alanına sahip iller

Bu sayfadaki tüm haritalar TÜİK, 2013'den elde edilen verilerle oluşturulmuştur

Harita 6. 500 kg/da'dan fazla verime sahip iller

Harita 7. 50 bin ton'dan fazla üretime sahip iller

- İkinci üretimde görülen azalma; bölgede son yıllarda yaşanan iklim kaynaklı sorunlar (aşırı sıcak vb) ile hastalık ve zararlılar üreticileri ikinci ürün mısır üretiminden vazgeçmeye yönlendirmiştir,
- Aşırı sulama ve girdi kullanımı ile hastalık ve zararlılara uygun ortam oluşturulmakta, taban suyu seviyesi yükselmektedir,
- Münavebe sisteminin uygulanmaması,
- Anız yakımı vb. (UHK, 2012).

Bölgede mısır üretimi Adana ve Mersin başta olmak üzere Doğu Akdeniz'de yoğunlaşmaktadır. 2012/2013 PY'nda Adana'da 682,5 bin ton mısır üretimi yapılmışken, Mersin'de 148,5 bin ton üretim yapılmıştır. Adana'nın 2005/2006 PY'ndaki üretiminin 1 milyon tonun üzerinde, Mersin'in üretiminin de 348 bin ton olduğu dikkate alındığında, yukarıda sözü edilen faktörlerin bölgedeki mısır tarımına etkileri daha net olarak ortaya çıkmaktadır.

Osmaniye, K.Maraş ve Hatay'daki üretim artışı bu azalmaları bölge düzeyinde bir miktar geri alsa da bölge genelindeki trendi düzeltme etkisi yetersizdir.

Marmara bölgesi 2012/2013 PY'nda 493 bin tonu Doğu Marmara'da olmak üzere toplam 581 bin tonluk mısır üretimine sahiptir. Bu üretimin 328 bin tonu Sakarya'da, 105 bin tonu da Bursa'da yapılmıştır. Bu illerde gıda başta olmak üzere mısır işleme sanayinin gelişmesi ve nişasta bazlı şeker fabrikalarının bulunduğu İstanbul'a yakınlıklarının yanısıra tavukçuluk tesislerinin yoğunluğu, bölgenin tohumluk üretimindeki önemi ve sözleşmeli üretim modeli üretimi artıran etkenler arasındadır.

Ege bölgesi Manisa, İzmir ve Aydın'da yoğunlaşan üretimi ile son yıllarda mısır üretiminin en fazla arttığı bölgelerden birisidir. 2000/2001 PY'nda 178 bin ton olan mısır üretimi, 2005/2006 PY'nda 618 bin tona yükselmiştir. 2012/2013 PY'nda ise üretim 595 bin ton olmuştur. Manisa, 2008/2009 PY'ndan bu yana 350 bin tondan 231 bin tona gerileyen üretimine rağmen

bölgedeki en önemli üretim payına sahip il konumundadır.

Manisa'yı, İzmir (136 bin ton) ve Aydın (146 bin ton) takip etmektedir. Manisa ve Aydın başta olmak üzere bölgedeki mısır üretimini azaltan temel faktörler pamuk üretimindeki artış ve üreticilerin dane mısır ekimi yapmakla birlikte pazar koşullarına göre üretimlerini kolaylıkla silajlık mısıra yönlendirmeleridir. Nitekim, süt hayvancılığı başta olmak üzere hayvancılık yatırımlarının fazla ve pazarın geniş olduğu Ege 4,3 milyon ton ile en önemli silajlık mısır üreticisi bölgedir.

Batı Anadolu'da mısır üretimi 2005/2006 PY sonrasında çok hızlı artış göstermiştir. Bu PY'nda 98 bin ton üretim sözkonusu iken aynı rakam 2012/2013'de 427 bin tona yükselmiştir. Konya 2012/2013'de 312 bin ton ile en önemli üretici il iken bunu 113 bin ton ile Karaman izlemektedir. Konya'da 2012/2013'de bir önceki PY'na göre üretim artış oranı %95, Karaman'da da %248 gibi oldukça yüksek oranlardadır.

Bölgede hayvancılık kaynaklı etkenlere bağlı olarak silajlık mısır üretiminin yaygınlığının yanı sıra yem sanayinin gelişmiş olması dane mısır üretiminin artışını sağlamaktadır. Bunlarla birlikte, özellikle geçit kuşağı bölgelerde yüksek verimi, hem dane hem de silajlık ürün desteklemeleri ve münavebeye girmesi de üreticileri mısıra yönlendirmiştir. Şekerpancarı üreticilerinin karlılığa bağlı olarak mısıra yönelmesi bölgede etkili diğer bir faktör iken, gelecekte bunun daha da etkin olacağına ilişkin tahminler bulunmaktadır (USDA, 2013).

Güneydoğu Anadolu 2000/2001 PY'ndan bu yana mısır üretiminin 48 bin tondan, 1,26 milyon tona yükselerek en hızlı artışın gerçekleştiği bölge olarak dikkat çekmektedir. Bölgede sulamaya yeni açılan alanların yanı sıra pamuk alternatifi ekimdeki artış mısır üretimini etkileyen en önemli faktörler olmuştur. İkinci ürün mısır ekiminin bölgede gelişmesi de mısır üretimini önemli derecede artırmıştır.

Tüm bu etkiler özellikle Şanlıurfa ve Mardin'de üretimde sıçrama etkisi yaratmıştır. Buna göre, 2000/2001 PY'nda her iki ilde de 50 bin tonun altında olan üretim, 2005/2006 PY'nda 100 bin tonun üzerine çıkmış, 2012/2013 PY'nda ise Şanlıurfa'da 609 bin ton, Mardin'de de 436 bin ton gibi bazı bölgelerin toplamından bile daha yüksek miktara ulaşmıştır. Üretimdeki bu gelişimi ile bölge ikinci en önemli üretici bölge konumuna gelmiştir.

İkinci ürün mısır üretimi

1980'li yıllarda mısır tarımını yavaşlatılmak üzere yürütülen projelerle birlikte ikinci ürün ekimi ve üretimi de artmıştır. Bunun sonucunda ikinci ürün üretimi Çukurova'da yoğunlaşmış ve uzun yıllar boyunca da bu

şekilde devam etmiştir. Ancak son yıllarda yaşanan hastalık, zararlı ve aşırı sıcak hava koşullarına bağlı olarak ürün oluşumundaki sorunlar nedeniyle Çukurova'da ikinci ürün ekimi önemli derecede azalmıştır. Buna karşın, artan sulama olanakları Güneydoğu Anadolu'da ikinci ürün üretimi artırmış ve Çukurova'daki yoğunlaşma bu bölgeye kaymıştır. Bu gelişim, 2012 itibarıyla toplam 1,6 milyon ton olan ikinci ürün mısır üretiminin, 1,1 milyon ton kadarının Güneydoğu Anadolu'da üretilir hale gelmesini sağlamıştır.

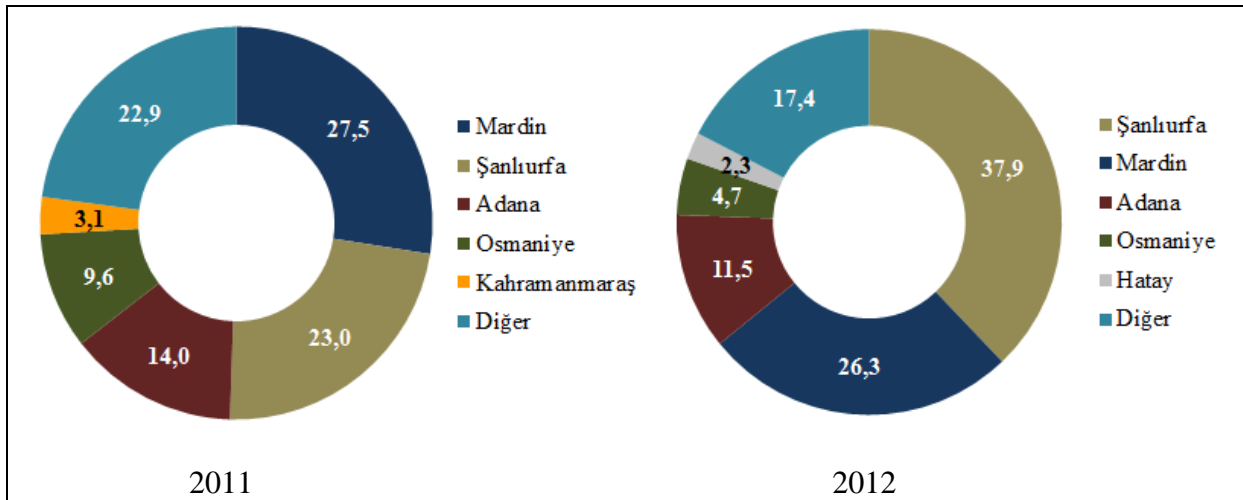
Bölgede mısır çoğunlukla buğdaydan sonra ekilmekte, mercimek ve pamuk ile birlikte de ekim nöbetinde yer alabilmektedir (UHK, 2012).

Tablo 4. 1. ve 2. ürün mısır ekim alanı, verimi ve üretimi

		Ekilen alan		Üretim		Verim (kg/da)
		Alan (bin dekar)	Pay (%)	Miktar (bin ton)	Pay (%)	
2011	1. Ürün	3.656	62,1	2.580	61,4	712
	2. Ürün	2.234	37,9	1.620	38,6	726
	Toplam	5.890	100,0	4.200	100,0	713
2012	1. Ürün	4.002	64,3	3.002	65,3	750
	2. Ürün	2.224	35,7	1.598	34,7	719
	Toplam	6.226	100,0	4.600	100,0	739

Kaynak: TÜİK, 2013

Grafik 7. İkinci ürün üretiminin illere göre dağılımı (%)

Kaynak: Ek tablo 10

2011 ve 2012 yılları itibarıyla ikinci mısır üretiminde Şanlıurfa ve Mardin en önemli üretici iller olmuştur. Bu iki ilin ikinci ürün mısır üretim payı %65'e ulaşmıştır ki 2012'de sadece Şanlıurfa'nın payı %38'dir. Bölgede ikinci ürün mısır veriminin 700-800 kg/da'dan fazla olması hatta yer yer 1.000 kg'ı da aşması üretim paylarının yükselmesini sağlamakta ve bölgede üretimi özendirilmektedir.

Çukurova bölgesi içerisinde yer alan Adana, Osmaniye, Hatay ve Kahramanmaraş ise ikinci ürün mısırdaki önemli diğer illerdir.

Ege bölgesi de ikinci ürün mısır üretiminde önemli potansiyele sahiptir ve bu potansiyel silajlık mısır üretimi ile değerlendirilmektedir. 2,5 milyon ton olan ikinci ürün silajlık mısır üretimi, 1,8 milyon tonluk birinci ürün ile birlikte bölgenin en önemli silajlık mısır üretim bölgesi olmasını sağlamaktadır.

Kullanım

Toplam kullanım 5 milyon tonu aştı

Yemlik kullanım oranı %70'in üzerinde

Endüstriyel kullanımda artış beklentisi

Mısır kullanımı 2008/2009 PY'ndan bu yana 5,1-5,3 milyon ton aralığında gerçekleşmiştir. 2000'lerin başındaki 3 milyon tonlu ve 2003/2004 sonrasındaki 4 milyon tonlu rakamlara göre bugünkü 5 milyon tonluk seviye, son 12 yıllık dönemde talepte çok yüksek oranlı artış olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim, 2001/2002 – 2011/2012 döneminde yurtiçi kullanımdaki artış 2,3 kattır.

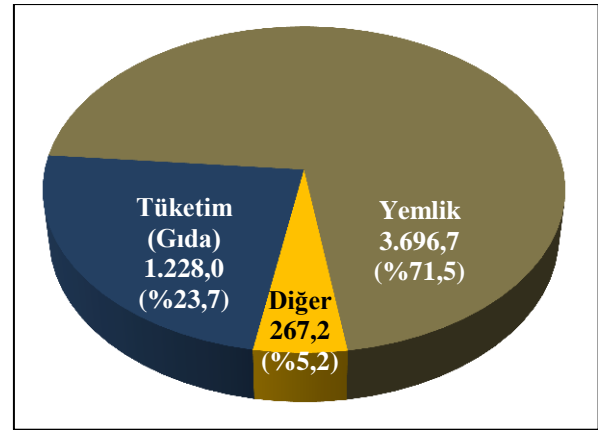
2011/2012'deki kullanım miktarı 5,1 milyon ton ile 2010/2011'deki seviyesinin %2,7 altında kalmıştır. Ancak bu azalma yıldan yıla olabilecek, düşük oranlı bir değişim olarak değerlendirilmektedir ve son yılları dikkate alan artış yönlü genel eğilimi bozmamaktadır. Yine de azalmanın yem

sanayindeki kullanım miktarından kaynaklandığını belirtmek gereklidir.

Yem sanayi halen mısırın en önemli kullanım alanıdır. 2011/2012 PY itibarıyla toplam kullanımın %71'ni oluşturan 3,7 milyon ton mısır yem sanayinde kullanılırken, bunun yarısı etlik tavuk/piliç (broiler) yemi üretimindedir (Grafik 8). Kalan miktarın da 1/3'ü yumurta ve damızlık yemi üretiminde kullanılmaktadır. Bu iki veri yem amaçlı mısır kullanımının %60'ından fazlasının sadece kanatlı yemlerinde kullanıldığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla yem sanayinde mısır kullanım miktarını belirleyen faktör de etlik piliç başta olmak üzere kanatlı eti üretiminin seyridir.

Türkiye'de yem sanayi sınırlı mera alanları ve artan büyük ölçekli modern hayvancılık tesisleri nedeniyle her geçen yıl büyümeye devam etmektedir. Bununla birlikte özellikle tavuk eti başta olmak üzere hem iç tüketimi hem de ihracatı giderek artmaktadır (USDA, 2011). Dolayısıyla yem sanayinin mısır ihtiyacı da giderek artmaktadır.

Grafik 8. '09/'10 - '11/'12 PY ortalamasına göre mısır kullanımı (bin ton)

Kaynak: Tablo 3

Yem üretiminin aylara göre değişimi sektörün mısır ihtiyacını da belirleyebilmektedir. Örneğin, yaz ayları ile birlikte artan etlik piliç üretimine bağlı olarak hemen öncesindeki Nisan-Mayıs aylarında yem üretim miktarı da artmaktadır. Bu durum

bazı yıllarda aynı aylara denk gelen gümrük vergisi indirimleri ya da kota açılması gibi dış ticaret uygulamalarına neden olabilmektedir.

Mısırın yem sanayindeki kullanım düzeyini belirleyen faktörlerden diğeri de fiyattır. Fiyat tüketim miktarını iki yönlü etkilemektedir. Bunlardan birincisi hammadde olarak mısır ile buğday ya da arpa gibi rakip hammaddeler arasındaki paritedir. Bu parite mısır dışındaki hammaddeler lehine gelişim gösterdiğinde yem üreticileri bu ürünlere olan talebini arttırabilmektedir. Örneğin, mısır fiyatlarının yüksek artışlar gösterdiği 2010 yılında bazı yem üreticileri mısıra alternatif ürün çeşitlerinden buğdaya yönelmişlerdir. Bunun sonucu olarak sektörde beklenenin altında mısır kullanımı gerçekleşmiştir.

Et fiyatları da yem üretimini dolayısıyla da yem sanayindeki mısır kullanım miktarını etkileyebilmektedir. Yine 2010 yılında artan kırmızı et fiyatlarına bağlı olarak tavuk etine dolayısıyla da etlik piliç yemine olan talebin artışı buna örnektir.

Yemlik kullanımın ardından gıda amaçlı kullanım gelmektedir. Bu alanda kullanılan mısır 1,2 milyon ton civarındadır ve bu rakam son 3 PY'nda önemli bir değişim göstermemiştir.

Gıda amaçlı kullanım nişasta bazlı şeker üretimi, doğrudan tüketim ve mısır özü yağından oluşmaktadır.

Nişasta bazlı şekerler üretiminde 750-900 bin ton civarında mısır kullanıldığı tahmin edilmektedir (TMO, 2013, USDA, 2013). Bu miktardaki mısır ile de çoğunluğu yüksek fruktozlu mısır şurubu ve glikoz şurubu olmak üzere 500 bin tonun biraz üzerinde nişasta bazlı şeker üretilmektedir. Bu rakam, sektörün toplam üretim kapasitesinin 1,2 milyon ton olduğu gözönüne alındığında üretim kapasitesinin ancak yarısı kadarının kullanılabilmesini göstermektedir. Ancak nişasta bazlı şeker üretiminin Şeker Yasası kapsamında yurtiçi satış miktarı açısından kotalandırılıyor olması daha fazla üretim

yapılmasını engellemektedir. Bu da kapasite kullanım oranını aşağı çekmektedir.

Gıda sanayinde mısır kullanımının olduğu diğer bir alan da mısır özü yağı üretimidir. Ülkemizde mısır yağlı tohum olmamasına karşın sağlıklı beslenme ve bitkisel yağ açığının fazlalığı gibi nedenlerle yağ sanayinde de kullanılmaktadır. 2011 yılı itibarıyla ülkemizde üretilen mısır özü yağı miktarı 47 bin ton ile toplam bitkisel yağ üretiminin %5'i kadardır. 2001'den bu yana üretim miktarı, 134 bin ton (2005) ile en yüksek seviyesine ulaşmış ancak bu yıldan sonra sürekli azalmış, 2011'de de en düşük seviyesine ulaşmıştır (BYSD, 2013). Azalmanın özellikle 2008 ve 2010 yıllarında yüksek oranlı olması mısır fiyatlarındaki artışın mısır özü yağı üretimindeki azalmada etkili olduğu tahminini doğurmaktadır.

Doğrudan tüketimde özellikle Karadeniz'de yoğunlaşan ancak son yıllarda bu tip tüketimde de azalma eğiliminin başladığı belirtilen mısır unu vb. kullanım sözkonusudur. Bu alanda kullanılan mısırın da 300 bin ton (TMO, 2013) ya da biraz üzerinde olduğu tahmin edilmektedir.

Gıda amaçlı kullanım açısından giderek yaygınlaşan başka mısır ürünleri de bulunmaktadır. Ancak bu ürünlere ilişkin istatistik veriler oldukça yetersizdir. Bu ürünlerin en önemlileri kahvaltılık mısır ürünleri (mısır gevreği vb.) ile konserve ve taze mısırdır (tatlı mısır konservesi ve bardakta mısır vb.). Bu ürünlerin bir bölümünün ithalat kaynaklı olması, artış eğilimi gösteren talepleri açısından dikkate alındığında, yurtiçi kaynaklı ürünler için yeni pazar ve üretim potansiyeli bulunduğunu göstermektedir.

Mısırın diğer bir kullanım alanı da biyoetanol başta olmak üzere endüstriyel kullanımdır. Son 3 PY'nda bu alanda kullanılan mısır miktarı en fazla 164 bin ton (2011/2012 PY) olmuştur. Bu da aynı PY'ndaki toplam yurtiçi kullanımın %3,2 gibi düşük bir oranı kadardır. Ancak bu miktarın bir önceki PY'na göre 60 bin ton artış göstermiş olması dikkat çekicidir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından 27 Eylül 2011'de çıkartılan yönetmeliğe bağlı olarak benzinde 2013'de %2'den başlamak üzere, 2015 de dahil olmak üzere her yıl %1 artışı biyoetanol karışımı bulunması ve bunun da yurtiçi kaynaklı olması zorunluluğunun getirilmesi, mısırın endüstriyel kullanımını doğrudan etkilemekte ve yeni bir pazar yaratmaktadır. Yapılan hesaplamalar 3 yıllık süreçte biyoetanol üretimi amaçlı 100-200 bin ton/yıl kadar mısıra ihtiyaç olacağını göstermektedir. Ancak bu rakamlar biyoetanolün tamamının mısırdan üretilmesi durumunda gerçekleşebilecek seviyeleri göstermektedir. Oysa en büyük biyoetanol üretim tesisinin bulunduğu Konya-Çumra'daki tesis ağırlıklı olarak şekerpancarından üretim yapacak şekilde kurulmuştur ve talebin büyük bölümünü sağlayacak kapasiteye (84 milyon lt/yıl) sahiptir. Yine Marmara bölgesinde biyoetanol üretimi yapan tesislerin mısır kullanabilecek olmakla birlikte buğday da kullanabildiği bilinmektedir. Mevcut tesisler dikkate alındığında mısırın ana biyoetanol üretim hammadde olarak kullanılacağı bölgenin Akdeniz olması beklenmektedir. Bu bilgilere göre kısa dönem içerisinde mısır arzının düşük bir miktarının biyoetanolle yöneleceği bunun da toplam arz üzerindeki etkisinin düşük düzeyde olacağı söylenebilir.

Biyoetanol üretiminin mısır piyasasında hammadde olma etkisinin dışında diğer bir etkisi daha bulunmaktadır. Bu da yan ürün olarak ortaya çıkan DDGS ile alternatif bir yem hammadde sağlamasıdır. Geçmiş yıllarda DDGS'ler gümrük vergisi ve fiyat, kullanım kolaylığı gibi avantajları nedeniyle yem üretiminde kullanılmış ve giderek artan miktarda ithalatı yapılmıştır. Ancak artan gümrük vergilerinin yanısıra Biyogüvenlik Yasası uygulamaları ile DDGS ithalatı önemli ölçüde engellenmiştir.

Mevcut durumda yurtiçi kaynaklı DDGS üretimi gündeme gelmektedir. Ancak mısır kökenli biyoetanol üretiminin çok yüksek miktarda olmayacağı öngörüsü, DDGS'lerin yem sanayinde kullanım miktarının düşük

seviyede kalacağı öngörüsünü de beraberinde getirmektedir.

Kullanımı zorunlu hale gelen biyoyakıt ürünleri içerisinde hemen akla gelen biyodizel üretiminde de mısır kullanılabilir. Ancak biyodizel üretiminde birincil hammaddeler yağlı tohumlardır ve son yıllardaki ürün geliştirme çalışmaları sonucu bitkisel atıklar, yosun vb birçok hammadde alternatifinin yanısıra biyodizel üretimi amaçlı geliştirilen yeni jenerasyon bitkiler de kullanılabilir. Bu açıdan bakıldığında mısır, biyodizel üretimi için uygun hammadde grubunda yer almamaktadır ve piyasasını etkilemesi de beklenmemektedir. Ayrıca bitkisel yağ açığı dikkate alındığında yağlı tohumların biyodizel üretiminde doğrudan hammadde olarak kullanımı da rasyonel görünmemektedir.

Kişi başına mısır tüketimi son birkaç PY'nda olduğu gibi 16-17 kg/kişi ortalamasında gerçekleşmektedir. Kendine yeterlilik oranı ise yine son yıllarda olduğu gibi %80'dir.

Dış Ticaret

İthalatta talep kaynaklı hızlı artış, ihracatta yatay seyir

2000'li yılların ilk yarısında hızla artan, 2007/2008 PY'ndan itibaren yurtiçi üretime bağlı olarak azalan miktarının ardından, son birkaç PY'nda yeniden artış trendine giren mısır ithalatı, tarım piyasaları ile ilgili referans bilgi halini almıştır.

2009/2010 PY'ndan itibaren mısır ithalatı artmaya başlamış ve 2012/2013 PY itibarıyla 1,5 milyon tonluk rekor düzeyde gerçekleşmiştir. Buna, mısır türevi ürünleri mısır eşdeğeri karşılığı da eklendiğinde toplam miktar 1,8 milyon tona ulaşmaktadır.

Hayvansal ürün fiyatlarındaki yükselişe bağlı olarak artan et ve diğer hayvansal ürünler üretiminin yanısıra desteklemelerle birlikte artan yatırımlar ana hammadde olarak mısırın kullanıldığı yem üretimini artırmıştır. Bu da

yem sanayinin mısır ihtiyacında üretimden daha hızlı artış etkisi yaratmış ve ortaya çıkan arz açığı ithalat talebini hızlı biçimde yükseltmiştir. Bazı tahminlere göre 2009/2010 - 2011/2012 PY döneminde 3,4-

3,5 milyon ton olan yem üretimi amaçlı mısır kullanımı 2012/2013 PY'nda 5,2 milyon ton olmuştur (USDA, 2013). Aynı yıldaki üretim ise 4,6 milyon tondur.

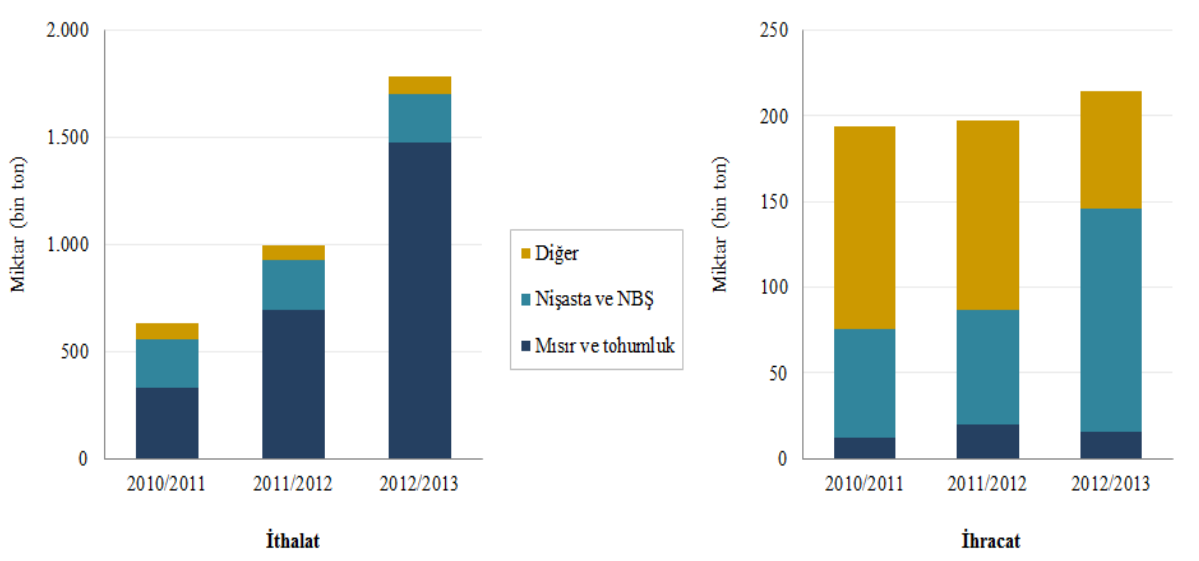
Tablo 5. Mısır Dış Ticareti (mısır eşdeğeri olarak bin ton)

	İhracat			İthalat		
	'10/'11	'11/'12	'12/'13	'10/'11	'11/'12	'12/'13
Mısır	3,0	8,9	7,2	327,3	689,0	1.470,8
Tohumluk	9,1	10,9	8,5	2,9	3,0	1,5
Nişasta	37,0	42,0	103,4	226,2	233,6	221,4
NBŞ	26,3	25,0	26,2	5,0	5,5	5,9
TUHKal	4,4	5,2	4,7	2,9	3,1	3,5
Diğer	114,1	104,9	63,8	67,0	63,0	82,8
Toplam	193,9	196,8	213,9	631,2	997,2	1.786,0

Kaynak: Ek Tablo 12, Ek Tablo 13

Not: Teknik dönüşüm katsayısı bulunmayan mısır türevi ürünler dahil değildir.

Grafik 9. Mısır Dış Ticareti (mısır eşdeğeri olarak)

Kaynak: Tablo 5

Alt ürün grupları itibarıyla ithalatın yapısı incelendiğinde mısırın ardından en önemli grubun, ortalama 220 bin ton (mısır eşdeğeri olarak) civarındaki miktarı ile nişasta olduğu görülmektedir. Çoğunluğu işlenmiş gıda ürünlerinden oluşan diğer ürünler grubunun ithalat miktarı ise son 3 PY'nda 63-83 bin ton arasında değişmiştir. Grubun

en önemli ürünleri dondurulmuş tatlı mısır ve mısır özüdür.

İthalatta ülke bazlı dağılımda biyogüvenlik yasalarının ticareti saptırıcı etkisi net olarak görülmektedir. Buna göre önceki yıllarda ithalatta ABD lehine olan ağırlık, Rusya Federasyonu ile Ukrayna gibi coğrafi olarak daha yakın ve biyogüvenlik risklerinin daha az olduğu ülkelere yönelmiştir. Nitekim,

2012/2013 PY itibarıyla dane mısır ithalatının (GTİP kod no: 10059000019) %57,5'i Rusya Federasyonu'ndan, %31,3'ü de Ukrayna'dan olmak üzere toplam %90'a yakını bu iki ülkeden yapılmıştır (TÜİK, 2013).

İthalatın diğer önemli paya sahip grubu olan nişastalarda ise Bulgaristan %42,8, Hollanda %18,4 ve Almanya %14,1 ile ilk 3 sıradaki ülkelerdir.

İthalata karşın, oldukça düşük düzeyde kalan mısır ihracatı, son 3 PY'ndaki %10,3'lük artışla birlikte 214 bin tona (mısır eşdeğeri olarak) ulaşmıştır. İhracatta en yüksek miktara sahip ürünler nişasta, NBS ve mısır yağı gibi işlenmiş ürünlerdir. Bu ürünlerin ana ihracat pazarlarını da Suudi Arabistan

ile Irak gibi Ortadoğu ülkelerinin yanısıra, Mısır, Cezayir gibi Kuzey Afrika ülkeleri oluşturmaktadır.

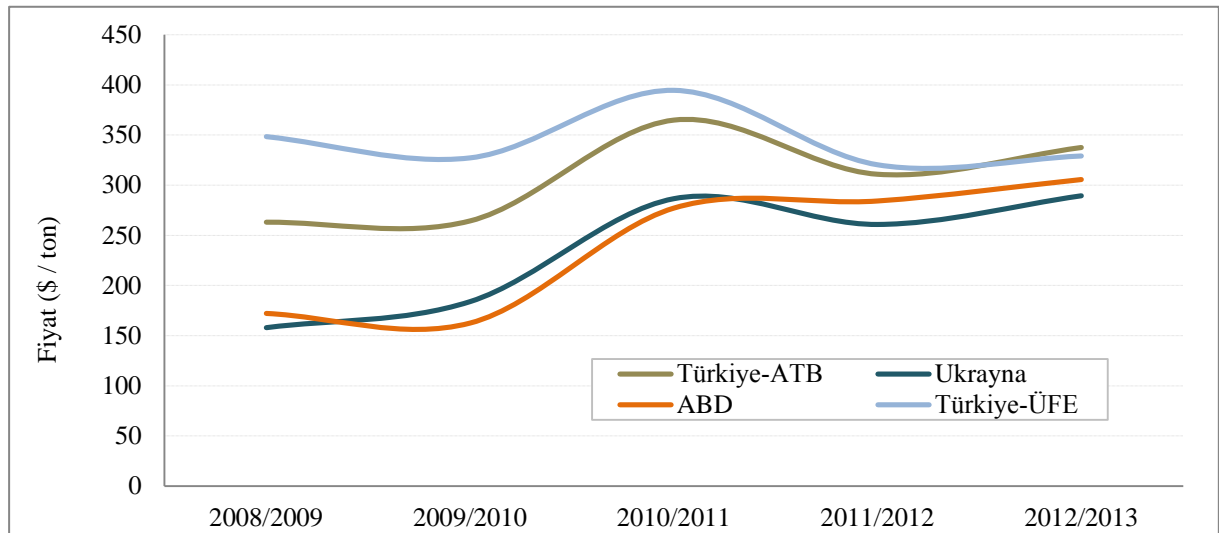
Fiyat

Uluslararası fiyatlara paralel gelişim

Uluslararası fiyatlar ile yurtiçi piyasa fiyatları arasındaki makasta daralma

Yurtiçi mısır piyasa fiyatları uluslararası piyasa fiyatlarından yüksek olma trendini devam ettirmektedir. Bu trendin devamlılığında dış ticaret önlemi olarak yurtiçi üretimi koruma amaçlı uygulanan gümrük vergisi ana faktördür.

Grafik 10. Türkiye ve uluslararası piyasalarda mısır fiyatları

Kaynak: Ek Tablo 5, Ek Tablo 14

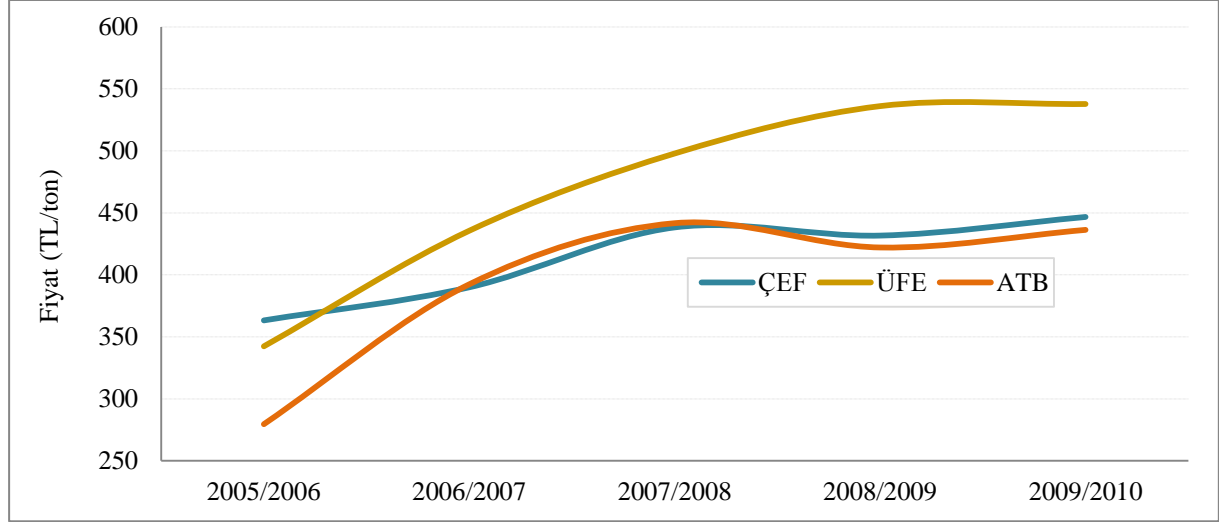
2012/2013 PY itibarıyla Adana Ticaret Borsası'nda (ATB) oluşan mısır alım-satım fiyatı 287,4 \$/ton (577 TL/ton) iken, TÜİK-ÜFE fiyat endeksi ortalama fiyatı 306,3 \$/ton (614,8 TL/ton) olmuştur. Aynı dönemde uluslararası piyasa fiyatları ise Ukrayna için 289,4 \$/ton, ABD için de 305,6 \$/ton'dur.

Son 5 PY içerisinde yurtiçi mısır piyasa fiyatlarında uluslararası piyasalarda olduğu gibi 2010/2011'de en yüksek seviyeye ulaşılmışken, sonrasında fiyatlarda azalma olmuştur.

Yurtiçi piyasa fiyatlarında referans olarak alınan TÜİK-ÜFE ve ATB olmak üzere iki fiyat serisi arasında daha önceki yıllarda ÜFE lehine varolan yüksek tutarlı farkın, 2010/2011 PY'ndan itibaren hızla azalmış olması, diğer bir deyişle iki fiyat serisi arasındaki makasın daralması, 2012/2013 PY'nda ise makasın tersine dönerek ATB fiyatlarının ÜFE fiyatlarının üzerine çıkmış olması dikkat çekicidir. Bu gelişimde TÜİK'in 2010 yılından sonra mısırın da dahil olduğu bazı tarımsal ürünlerde ÜFE fiyatı olarak Çiftçi Eline Geçen Fiyatları (ÇEF)

kullanmasının etkili olduğu tahmin edilmektedir. Nitekim, 2005/2006 ve 2009/2010 PY arasında ÇEF ile ATB fiyatlarının birbirine yaklaşırken, ÜFE ile ATB fiyatları arasındaki farkın, ÜFE lehine açıldığı görülmektedir.

Grafik 11. Türkiye’de mısır ÇEF, ÜFE ve ATB fiyatları

Kaynak: Ek tablo 15

2005/2006 PY’ndan bu yana uluslararası piyasa fiyatları ile yurtiçi piyasa fiyatları arasındaki makastaki daralma da mısır fiyatları açısından dikkat çekici diğer bir durumdur. ATB fiyatları ile Ukrayna ve ABD ihracat fiyatları arasındaki farklar incelenen dönem başında 100 \$/ton’un üzerinde iken sürekli azalarak, 2012/2013 PY itibarıyla 30-50 \$/ton aralığına kadar gerilemiştir. Bu gelişimde 2010/2011 PY sonrasında yurtiçi fiyatlardaki gerilemeye rağmen fiyatların önceki dönem seviyelerinde kalması, buna karşın uluslararası piyasa fiyatlarının aynı trendi göstermemesi ve oluşan çok yüksek seviyesini koruması etkilidir. Uluslararası piyasalardaki bu durum fiyatları Türkiye fiyatlarına yakınlaştırmış böylece de fark azalmıştır.

Mısır fiyatlarının yıl içerisindeki dalgalanmaları incelendiğinde 2012/2013 PY’nda bir önceki PY’na göre daha yüksek oranlı dalgalanmaların gerçekleştiği görülmektedir. Bu durumun arzdaki sınırlılığa karşın artan talep ve ithalattan kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

2011/2012 PY’nda 2010/2011’deki trendin devamı ile birlikte Eylül ve Ekim aylarında yeni hasata rağmen fiyatlar yüksek seviyesini korumuştur. Ardından Kasım ayı ile birlikte hızlı bir düşüle birlikte fiyatlar yıl ortalaması olan 570 TL/ton’un altında kalmış, bu durum azalan arza bağlı olarak artış trendi ile birlikte Nisan ayına kadar devam etmiştir. Sonrasında ise yeni hasat dolayısıyla PY başlangıcı olan Eylül ayına kadar da ortalamasının üzerinde fiyatlar oluşmuştur.

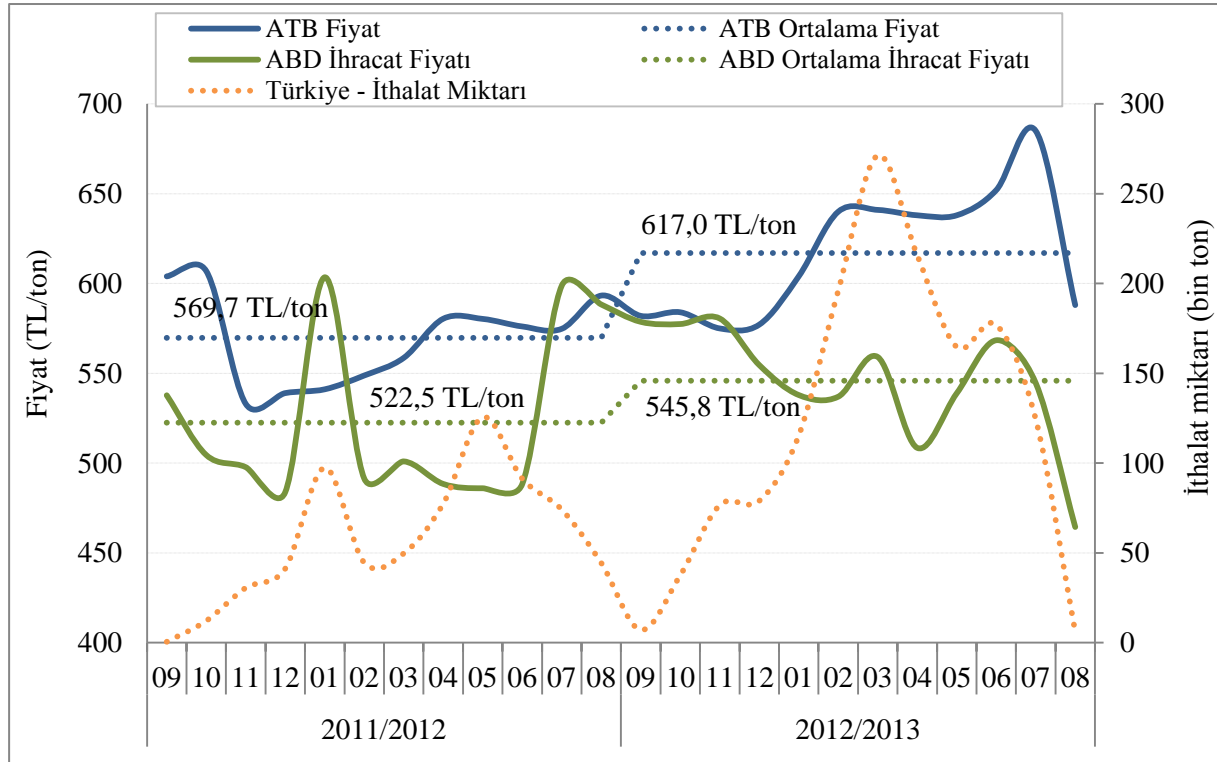
2012/2013 PY uluslararası piyasa ve talep etkenleri ile fiyatlarda artışın olduğu ve dalgalanma oranının çok yüksek olduğu bir dönem olmuştur. Bu PY’nda ortalama fiyat %8,3’lük artışla 617 TL/tona çıkmıştır.

2012/2013’de Eylül-Ocak ayları arasında fiyatlar çok düşük oranlı azalmalarla PY ortalamasının altında kalmasına rağmen, bir önceki PY ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. Ocak-Şubat aylarında ise artan talep karşısında yetersiz kalan arz nedeniyle fiyat 640 TL/tona kadar yükselerek PY ortalamasının üzerine taşınmıştır. Bu fiyat düzeyinde yem ithalat talebi oluşmuş ve Şubat 271 bin tonla PY’nın en yüksek

ithalat miktarına ulaşılmıştır. Sonrasında da bu yüksek ithalat devam etmiş ve Şubat-Temmuz aylarında ortalama 200 bin ton/ay ithalat yapılmıştır. Bu yüksek miktarlı ithalatla birlikte fiyatlarda Hazirana kadar düşük oranlı bir gerileme olmuştur. Ancak yine de fiyat yaklaşık 640 TL/ton ile PY ortalamasının üzerinde kalmıştır. Haziran ile

birlikte yeni hasat döneminin yaklaşması ve ithalatın azalması ile birlikte azalan arz nedeniyle yeniden artış göstermiş, Temmuz itibarıyla da 685 TL/ton ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Ağustosta kısmen hasatın başlaması ve talebin yeni döneme kayması ile birlikte fiyatlar da 588 TL/tona kadar gerilemiştir.

Grafik 12. Mısır için çiftçi eline geçen fiyatlar (ÇEF)¹, Adana Ticaret Borsası (ATB) fiyatları² ve Üretici eline geçen fiyatlar (ÜFE)³

Kaynak: Ek Tablo 5 (Veriler TCMB kurlarıyla TL/ton'a çevrilmiştir), Ek Tablo 12, Ek Tablo 15

Politika

TMO mısır alım fiyatı 330 \$/ton

2012'de 55,6 TL/ton destek

Mısır politikasının 4 ana bileşeni vardır. Bunlar;

- TMO alımları
- Fark ödemesi
- Girdi destekleri
- Dış ticaret uygulamaları

TMO alımını yaptığı ürünlerde en önemli piyasa yapıcıdır ve fiyat ile birlikte diğer piyasa koşullarına bağlı olarak üretici lehine olmak üzere mısır alımı yapabilmektedir. TMO tarafından yapılan alımlarda mısırın çok büyük bölümü peşin alım yöntemiyle alınmakta bunun yanısıra emanet usulü alım da yapılabilmektedir.

Alım miktarı TMO'nun alım politikasına ve pazarın durumuna göre değişmektedir. 2008 yılında TMO tarafından müdahale alımı kapsamında 832 bin ton mısır alınırken, bu miktar her yıl azalarak 2011'de 48 bin tona kadar düşmüştür. Bu sürede fiyatların

yüksekliği, üretici lehine bir gelişim olarak değerlendirilmiş ve alım miktarı önemli derecede azalmıştır. 2012’de ise 126 bin ton alım yapılırken bu miktar üretimin sadece %2,7’si kadardır.

Tablo 6. TMO mısır alım fiyatı ve miktarı

	Alım fiyatı		Alım miktarı (bin ton)
	TL/ton	\$/ton	
2008	430	331	832,4
2009	450	289	183,5
2010	490	325	83,5
2011	540	322	47,6
2012	595	330	126,0
2013	640	341 ¹	1.181,1 ²

Kaynak: TMO, 2011

1/ 04.11.2013 tarihi itibarıyla, 2013 için yıllık ortalama TCMB Döviz satış kuru ile hesaplanmış olup kura bağlı olarak geçicidir.

2/ 04.11.2013 tarihi itibarıyla (emanet alım dahil)

TMO alımlarında uygulanan fiyat 2008-2012 döneminde 289-331 \$/ton arasında değişmiş, 2012’de ise 330 \$/ton olmuştur. Bu fiyat seviyesi ABD mısır ihracat fiyatına göre %10 kadar daha yüksektir. Diğer yandan önceki yıllarda aradaki farkın %50’yi aşan oranlara kadar ulaştığı dikkate alındığında dünya fiyatları ile TMO alım fiyatları arasındaki makasın iyice daraldığı ortaya çıkmaktadır.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli kapsamında üreticilere, ürettikleri ürün karşılığında yapılan “Fark Ödemesi (prim)” mısır destekleme politikasının en önemli aracıdır.

Mısıra ödenen fark ödeme desteği birim tutarı 2008 yılından bu yana değişmemiş ve 40 TL/ton olarak uygulanmıştır. Buna karşın diğer desteklerde yıllar itibarıyla artış gerçekleştirmiştir. Örneğin, 2008 yılında 4,1 TL/ton olan mazot desteği 2012’de 5,4 TL/ton’a, gübre desteği de 5,3 TL/ton’dan 6,8 TL/ton’a yükselmiştir. Bu rakamlarla birlikte toplam destek tutarı, aynı yıllara

arasında 48,5 TL/ton’dan 55,6 ton’a çıkmıştır.

Destek tutarı ve TMO alım fiyatı toplamı da yine aynı dönemde 478,5 TL/ton’dan, 650,6 TL/ton’a yükselmiştir.

Tablo 7. Fark ödeme ve diğer girdi destekleri¹ (TL/ton)

	Fark ödeme		Toprak		
	Mazot	Gübre	analizi	Toplam	
2008	36,0	4,1	5,3	3,1	48,5
2009	40,0	4,5	5,9	3,5	53,9
2010	40,0	4,5	5,9	3,4	53,8
2011	40,0	5,3	6,7	3,5	55,4
2012	40,0	5,4	6,8	3,4	55,6
2013	40,0	4,8	6,1	2,8	53,6

Kaynak:

1/ Girdi destekleri alan bazlı destek olup miktar bazına dönüştürülmüştür

Gümrük vergileri başta olmak üzere dış ticaret uygulamaları son yıllarda mısır piyasasını etkileyen en önemli politika araçlarından olmuştur.

Gümrük vergileri 2008 öncesinde hasat döneminde artan, talebin yoğun ancak iç kaynaklı arzın düşük olduğu dönemlerde de azalan bir seyir izlemiştir. 2008 yılından itibaren ise değişmemiş %130 olarak uygulanmıştır.

Mısır ve türevi olan ürünlerin tabii olduğu piyasalara ilişkin yasal düzenlemeler hem iç piyasayı hem de dış ticareti doğrudan etkilemektedir.

2009 yılı Kasım ayında yürürlüğe giren GDO yönetmeliği ve Mart 2010’da yürürlüğe giren Biyogüvenlik yasası bu duruma örnektir. Yine doğrudan dış ticarete yönelik olmasa da 2008 yılında, ithal ürün olan DDGS için uygulanan KDV oranlarının artırılması gibi iç ticarete yönelik uygulamalar da dış ticareti ve mısır piyasasını önemli ölçüde etkilemiştir.

TÜRKİYE'DE ÖNGÖRÜ 2011/2012

2010/2011 PY'nda 4,3 milyon ton olan mısır üretim miktarının yatay bir seyir izleyerek 2011/2012 PY'nda da 90 bin ton gibi oldukça düşük miktarda azalışla birlikte hemen hemen aynı seviyede kalması beklenmektedir. Özellikle nüfus ile birlikte artan et ihtiyacı, etanol amaçlı mısır kullanımının yaygınlaşması ve ithalata getirilen kısıtlamalarla tüketimi karşılayamayan mısır arzının, fiyatların yüksek seviyelerde oluşmasına neden olabileceği beklenebilir.

Verimde artış

Üretimde 5,9 milyon ton ile rekor

İthalatta hızlı düşüş

Sadece yem sanayi kullanımın 4 milyon tonu aşması beklentileri mevcut

2013/2014 PY'nda mısır üretiminin 5,9 milyon ton ile rekor seviyeye ulaşması beklenmektedir.

Üretimin 2012/2013'dekinden 1,3 milyon ton gibi çok büyük miktarda bir artışla gerçekleşeceği beklentisinin ana faktörleri şunlardır;

- ✓ Verim artışı: verimde ülke ortalamasının 800 kg/da'nın oldukça üzerinde olacağı beklentisi (2012/2013 PY'nda bazı bölgelerde 1,7 ton/da'a kadar çıkan verim bu beklentiyi güçlendirmektedir),
- ✓ Alan artışı: Çukurova'da artan soya ekimine rağmen tohumluk teminindeki bazı sıkıntıların üreticiyi mısıra yönlendirmesi, Marmara'da ve Ege'de silajlık mısır ekiminin artması, GAP'ta mevcut durumda Mardin ve Ş. Urfa merkezli üretimin Diyarbakır ve Batman'a kadar genişlemesi,
- ✓ Karlılık: Konya başta olmak üzere geleneksel şekerpancarı üretim bölgelerinde üreticilerin paritenin mısır lehine olmasından dolayı bu ürüne yöneldiği yönündeki tahminler (bu faktörün ayçiçeği için geçerli

olduğu yönünde tahminler de bulunmaktadır),

- ✓ Destekleme: mısır alternatifi ürünlerde desteklerin üreticiler açısından mısır ekimine yönelimi sınırlayacak düzeyde olmadığı yönündeki tahminler (örneğin, ekim alanı artışına rağmen soyada primin, 2012 ile aynı seviyede kalması gibi)

Kullanımın yem sanayinin talebi ve ithalatla desteklenen arzla birlikte 2012/2013'de ulaştığı 6 milyon ton gibi rekor miktara ulaştığı tahmininin ardından, 2013/2014'de azalacağı ancak yine de 5 milyon tonun üzerinde kalacağı öngörülmektedir. Talebin seviyesini belirleyecek en önemli faktör ise etlik piliç üretimi ile kırmızı et fiyatları ve hayvancılık yatırımlarının gelişimidir.

Bunlarla birlikte yem hammaddeleri arasındaki parite ve biyoetanol talebine bağlı olarak bu rakamda yukarı yönlü hareketler görülebilir. Nitekim üretim artışı fiyatlarda (uluslararası piyasalardaki gelişimi de gözardı etmeden) pariteyi mısır lehine çevirebilecekken, tüketim miktarı her yıl artacak olan biyoetanolda en büyük kapasiteye sahip tesisin şekerpancarı kullanacağı, buna karşın diğer tesislerin neredeyse tamamının mısır kullanacağı beklentisi mevcuttur. Biyoetanol üretimi beraberinde yurtiçi kaynaklı DDGS kullanımını getirecektir. Yem sanayicilerinin avantajlarından dolayı bu ürünü tercih etme yönündeki eğilimleri, biyogüvenlik politikaları gereği daralan DDGS piyasasında

Tablo 8. Türkiye mısır arz ve kullanım projeksiyonları, 2013/2014 PY

	'09/'10	'10/'11	'11/'12	'12/'13 (Tahmin)			'13/'14 (Öngörü)		
	TÜİK			TÜİK ²	USDA ³	FAO ⁵	TÜİK ²	USDA ³	FAO ⁵
Ekilen alan (bin ha)	592	594	589	623	525			580	
Verim (kg/da)	719	726	717	739	838			845	
ARZ									
Üretim	4.250	4.310	4.200	4.600	4.400	4.600	5.900	4.900	5.000
Kullanılabilir üretim	4.123	4.181	4.074						
İthalat	570	385	756		1.700	400		500	200
KULLANIM									
Toplam yurtiçi kullanım	5.153	5.253	5.112		6.050	4.800		5.150	5.000
Tüketim	1.203	1.263	1.217		950			950	
Tohum	15	15	15						
Yem	3.694	3.746	3.650		5.100			4.200	
Endüstriyel kullanım	118	104	164						
İhracat	391	212	275		25	150		25	150
Stok değişimi	-852	-900	-557						
Yem/kullanım oranı (%)		71,3	71,4						
Kendine yeterlilik (%)		79,6	79,7						

Kaynak: 1/ TÜİK, 2013. Bitkisel Üretim İstatistikleri, Bitkisel Ürün Denge Tabloları.

2/ USDA, 2013. PSD Tabloları.

3/ FAO, 2013b. AMIS

da çok yüksek miktarlı olmasa da bir genişleme sağlayabilecektir.

Dış ticarete ihracatta önemli bir değişim öngörülmemekle birlikte ithalatta üretime bağlı önemli ölçüde gerileme beklenmektedir. Bir dış ticaret önlemi olarak kullanılan gümrük vergilerinde de değişim

beklenmemektedir. Bununla birlikte önceki yıllarda olduğu gibi 2014 Ocak-Şubat aylarından sonra artması beklenen fiyat ve azalan arza bağlı olarak sıfır (ya da o günkü piyasa koşullarına bağlı olarak mevcuda göre çok daha düşük oranlı) gümrük vergili ithalat kontenjanı açılabilir.

EK TABLOLAR

Ek Tablo 1. En fazla üretim payına sahip ülkelere göre mısır ekim alanı, üretim ve verimi

	PY	ABD	Çin	Brezilya	AB	Arjantin	Hindistan	Meksika	Ukrayna	Kanada	Güney Afrika	Diğer	Toplam
Alan (bin ha)	2009/2010	32.169	31.180	12.925	8.588	3.000	8.330	6.280	2.089	1.167	3.263	49.846	158.837
	2010/2011	32.960	32.500	13.800	8.341	3.750	8.600	7.020	2.648	1.235	2.859	50.627	164.340
	2011/2012	33.989	33.540	15.200	9.103	3.600	8.800	6.070	3.544	1.272	3.142	53.206	171.466
	2012/2013	35.360	34.950	15.800	9.703	4.000	8.710	6.896	4.370	1.418	3.250	51.719	176.176
	2013/2014 ¹	35.302	35.600	15.000	9.790	3.450	9.400	6.820	4.800	1.450	3.200	52.244	177.056
Üretim (bin ton)	2009/2010	332.549	163.974	56.100	59.147	25.000	16.720	20.374	10.486	9.796	13.420	117.883	825.449
	2010/2011	316.165	177.245	57.400	58.265	25.200	21.730	21.058	11.919	12.043	10.924	122.261	834.210
	2011/2012	313.949	192.780	73.000	68.118	21.000	21.760	18.726	22.838	11.359	12.759	129.698	885.987
	2012/2013	273.832	205.600	81.000	58.855	26.500	22.230	21.591	20.922	13.060	12.200	99.917	862.707
	2013/2014 ¹	355.330	211.000	70.000	65.285	26.000	23.000	21.700	29.000	13.100	13.000	135.412	962.827
Verim (ton/ha)	2009/2010	10,34	5,26	4,34	6,89	8,33	2,01	3,24	5,02	8,39	4,11		5,20
	2010/2011	9,59	5,45	4,16	6,99	6,72	2,53	3,00	4,50	9,75	3,82		5,08
	2011/2012	9,24	5,75	4,80	7,48	5,83	2,47	3,09	6,44	8,93	4,06		5,17
	2012/2013	7,74	5,88	5,13	6,07	6,63	2,55	3,13	4,79	9,21	3,75		4,90
	2013/2014 ¹	10,07	5,93	4,67	6,67	7,54	2,45	3,18	6,04	9,03	4,06		5,44
Pay (%)													
Alan	2009/2010	20,3	19,6	8,1	5,4	1,9	5,2	4,0	1,3	0,7	2,1	31,4	100,0
	2010/2011	20,1	19,8	8,4	5,1	2,3	5,2	4,3	1,6	0,8	1,7	30,8	100,0
	2011/2012	19,8	19,6	8,9	5,3	2,1	5,1	3,5	2,1	0,7	1,8	31,0	100,0
	2012/2013	20,1	19,8	9,0	5,5	2,3	4,9	3,9	2,5	0,8	1,8	29,4	100,0
	2013/2014	19,9	20,1	8,5	5,5	1,9	5,3	3,9	2,7	0,8	1,8	29,5	100,0
Üretim	2009/2010	40,3	19,9	6,8	7,2	3,0	2,0	2,5	1,3	1,2	1,6	14,3	100,0
	2010/2011	37,9	21,2	6,9	7,0	3,0	2,6	2,5	1,4	1,4	1,3	14,7	100,0
	2011/2012	35,4	21,8	8,2	7,7	2,4	2,5	2,1	2,6	1,3	1,4	14,6	100,0
	2012/2013	31,7	23,8	9,4	10,0	3,1	2,6	2,5	2,4	1,5	1,4	11,6	100,0
	2013/2014	36,9	21,9	7,3	6,8	2,7	2,4	2,3	3,0	1,4	1,4	14,1	100,0

Kaynak: USDA, 2013. (Erişim tarihi, 12.11.2013)

1/Veriye erişim tarihi itibarıyla tahmin

Ek Tablo 2. Dünya mısır arz ve kullanımı (bin ton)

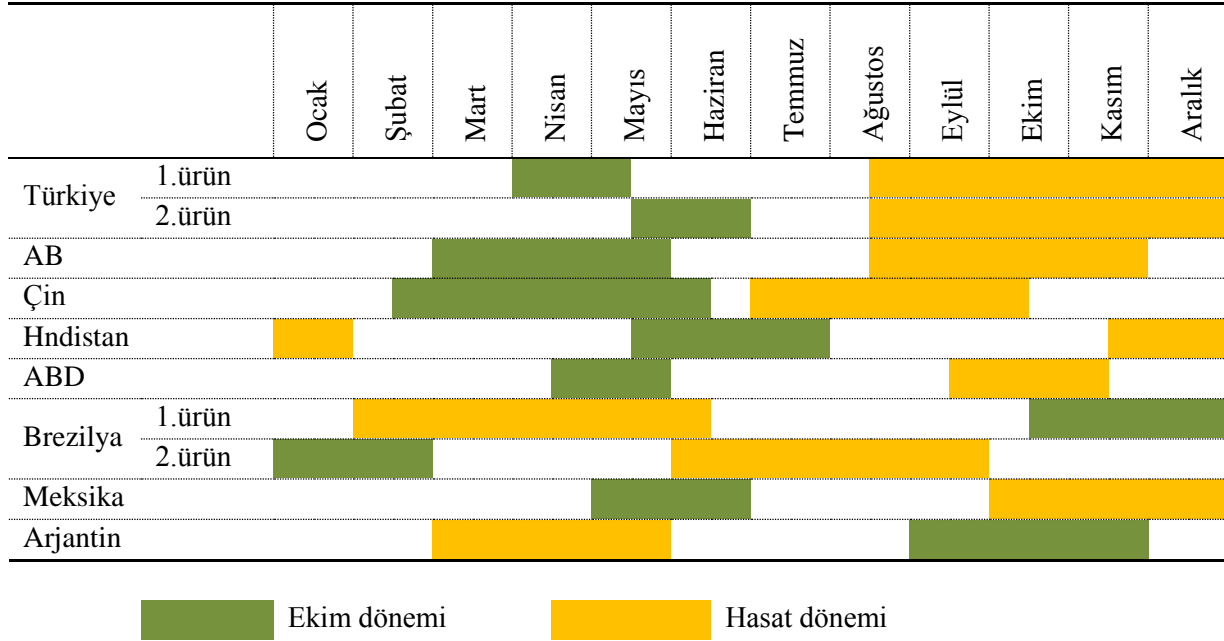
	Arz				Kullanım					
	Başlangıç stokları	Üretim	İthalat	Toplam arz	İç piyasa			İhracat	Bitiş stokları	Toplam kullanım
					Yem	Gıda, Tohum, Endüstriyel	Toplam			
2011/2012										
Dünya 1/ Başlıca İhracatçılar	129.095	885.987	99.910	1.114.992	507.153	358.413	865.566	116.968	132.458	1.114.992
ABD	28.644	313.949	746	343.339	115.744	163.291	279.035	39.182	25.122	343.339
Arjantin	4.130	21.000	7	25.137	4.800	2.200	7.000	17.146	991	25.137
Brezilya	10.276	73.000	771	84.047	43.000	7.500	50.500	24.337	9.210	84.047
Başlıca İthalatçılar										
Japonya	617	1	14.892	15.510	10.400	4.500	14.900		610	15.510
Meksika	1.112	18.726	11.172	31.010	13.200	15.800	29.000	694	1.316	31.010
Güney Kore	1.589	74	7.636	9.299	5.690	2.125	7.815		1.484	9.299
Seçilmiş Diğerleri										
AB-27	5.222	68.118	6.113	79.453	54.000	15.500	69.500	3.287	6.666	79.453
Çin	49.415	192.780	5.231	247.426	131.000	57.000	188.000	91	59.335	247.426
Ukrayna	1.121	22.838	49	24.008	6.500	1.300	7.800	15.157	1.051	24.008
Güney Afrika	3.418	12.759	11	16.188	4.950	5.750	10.700	1.812	3.676	16.188
2012/2013 (Tahmin)										
Dünya 1/ Başlıca İhracatçılar	132.458	862.707	97.960	1.093.125	516.712	350.094	866.806	91.456	134.863	1.093.125
ABD	25.122	273.832	4.125	303.079	110.058	153.521	263.579	18.579	20.921	303.079
Arjantin	991	26.500	10	27.501	5.000	2.600	7.600	19.000	901	27.501
Brezilya	9.210	81.000	800	91.010	45.000	8.000	53.000	22.000	16.010	91.010
Başlıca İthalatçılar										
Japonya	610	1	14.412	15.023	10.000	4.500	14.500		523	15.023
Meksika	1.316	21.591	5.600	28.507	11.000	16.000	27.000	500	1.007	28.507
Güney Kore	1.484	83	8.174	9.741	6.450	1.934	8.384		1.357	9.741
Seçilmiş Diğerleri										
AB-27	6.666	58.855	11.300	76.821	53.000	16.300	69.300	2.100	5.421	76.821
Çin	59.335	205.600	2.702	267.637	144.000	58.000	202.000	81	65.556	267.637
Ukrayna	1.051	20.922	50	22.023	6.800	1.300	8.100	12.700	1.223	22.023
Güney Afrika	3.676	12.200	25	15.901	5.000	5.800	10.800	1.900	3.201	15.901

Ek Tablo 2 (Devam). Dünya mısır arz ve kullanımı (bin ton)

	Arz				Kullanım					
	Başlangıç stokları	Üretim	İthalat	Toplam arz	İç piyasa			İhracat	Bitiş stokları	Toplam kullanım
					Yem	Gıda, Tohum, Endüstriyel	Toplam			
	2013/2014 (Öngörü)									
Dünya 1/ Başlıca İhracatçılar	134.863	962.827	106.430	1.204.120	565.236	364.170	929.406	110.387	164.327	1.204.120
ABD	20.921	355.330	635	376.886	132.086	161.297	293.383	35.562	47.941	376.886
Arjantin	901	26.000	10	26.911	5.000	3.000	8.000	18.000	911	26.911
Brezilya	16.010	70.000	800	86.810	46.000	9.000	55.000	20.000	11.810	86.810
Başlıca İthalatçılar										
Japonya	523	1	15.500	16.024	11.000	4.500	15.500		524	16.024
Meksika	1.007	21.700	10.500	33.207	14.000	16.500	30.500	150	2.557	33.207
Güney Kore	1.357	83	9.000	10.440	7.000	2.100	9.100		1.340	10.440
Seçilmiş Diğerleri										
AB-27	5.421	65.285	8.000	78.706	53.000	17.000	70.000	3.000	5.706	78.706
Çin	65.556	211.000	7.000	283.556	156.000	60.000	216.000	100	67.456	283.556
Ukrayna	1.223	29.000	50	30.273	8.000	1.600	9.600	18.000	2.673	30.273
Güney Afrika	3.201	13.000	25	16.226	5.100	5.900	11.000	2.000	3.226	16.226

Kaynak: USDA, 2013.

1/ Dünya ihracat ve ithalatı piyasa yılları arasındaki farklar, nakil halindeki ürünler ve bazı ülke kayıtlarındaki boşluklar nedeniyle farklıdır.

Ek Tablo 3. Ülkelere göre mısır ekim ve hasat dönemleri

Kaynak: TMO, 2011a.

Ek Tablo 4. Mısır için dönüşüm katsayıları

1 bushel mısır = 25,4 kg	1 kg/ha mısır = 0,159 bushel/acre
1 bushel mısır = 2,75 galon etanol	1 bushel/acre mısır = 62,77 kg/ha
1 ton mısır = 39,3683 bushel	1 ton mısır = 710-800 kg HFCS
1 bushel mısır = 18 lbs DDGS	1 lt etanol = 2,5 kg mısır
100 kg mısır = 30 kg DDGS	1 galon etanol = 3,8 lt
1 kg = 2,205 lbs (pound)	1 kg mısır = 0,37 lt etanol
1 lbs (pound) = 0,4536 kg	1 ton mısır = 101 galon etanol
1 ha = 2,471 acre	1 \$/bushel = 39,3683 \$/ton
1 acre = 0,4047 ha	100 \$/ton mısır = 2,5401 \$/bushel

Kaynak: Agricharts, 2011, AgDecisionMaker, 2011, AgCalculator, 2011, UGC, 2011, DPT, 2001.

Ek Tablo 5. Uluslararası piyasalarda mısır ihracat fiyatları (\$/ton)

	Arjantin	Brezilya	Karadeniz	Ukrayna	ABD
2000/2001	85,4			98,1	89,0
2001/2002	91,3			102,9	92,6
2002/2003	101,9			99,1	106,3
2003/2004	109,9			147,0	115,8
2004/2005	89,3			98,9	96,9
2005/2006	102,9			103,1	105,7
2006/2007	151,0			181,1	155,8
2007/2008	206,5	252,6		270,0	216,7
2008/2009	168,9	168,8		157,9	172,1
2009/2010	171,3	174,3	178,5	183,9	162,5
2010/2011	280,6	278,6	289,6	286,5	277,1
2011/2012	266,6	265,6	264,5	260,8	284,2
2012/2013	267,7	272,5	279,4	274,9	299,1
2013/2014 *	211,2	204,5	198,0	199,2	203,1
2011/2012					
2011/09	294,5	286,4	287,0	287,6	299,6
2011/10	276,3	275,3	251,3	249,3	274,8
2011/11	271,0	268,3	245,0	244,0	274,7
2011/12	241,5	247,8	229,6	232,2	259,0
2012/01	258,0	258,0	252,5	250,7	274,7
2012/02	267,5	267,8	262,5	262,0	279,2
2012/03	269,8	267,6	266,0	263,4	280,2
2012/04	256,5	266,7	268,8	268,8	273,1
2012/05	246,0	240,0	266,3	262,7	269,4
2012/06	238,5	229,8	246,3	236,0	267,6
2012/07	285,2	283,6	286,0	267,5	330,1
2012/08	294,0	296,0	312,5	305,0	328,5
2012/2013					
2012/09	277,8	276,0	300,0	294,3	323,1
2012/10	274,4	274,2	290,0	286,5	320,1
2012/11	294,3	294,8	306,3	305,2	323,6
2012/12	287,8	290,3	305,0	305,3	310,2
2013/01	293,6	294,8	304,0	300,3	303,4
2013/02	282,8	291,0	292,5	293,3	302,7
2013/03	276,0		288,5	284,8	308,9
2013/04	241,8		272,8	267,5	282,5
2013/05	257,0	269,3	276,3	272,0	295,1
2013/06	264,5	267,3	287,8	285,0	299,8
2013/07	241,2	252,4	235,6	210,3	281,6
2013/08	221,3	215,3	194,5	194,6	237,8
2013/2014					
2013/09	219,0	203,5	194,3	197,5	208,8
2013/10	207,4	201,4	198,2	196,5	200,7
2013/11 *	207,3	208,7	201,7	203,7	199,7

Kaynak: FAO, 2013b

*22 Kasım 2013 itibarıyla

Arjantin: Up river / Brezilya: Paranagua, feed / Karadeniz: Black sea, feed / Ukrayna: offer, fob / ABD: Gulf, No 2 yellow

Ek Tablo 6. IGC-GOI mısır endeksi (2000 Ocak=100)

PY	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos
'00/'01	84,3	87,5	91,8	101,0	98,4	95,0	92,6	88,8	87,7	87,5	94,4	96,1
'01/'02	93,8	92,1	97,2	98,9	96,3	93,5	92,1	91,2	95,1	97,9	103,3	112,5
'02/'03	116,1	113,7	114,7	111,7	109,9	108,2	105,7	107,4	111,3	110,3	102,6	104,5
'03/'04	108,4	108,8	117,6	119,3	120,3	123,7	124,4	133,2	129,9	124,5	108,5	106,7
'04/'05	102,0	98,4	94,7	96,7	93,4	92,3	96,9	94,6	95,4	98,8	108,1	103,7
'05/'06	102,6	103,3	98,0	103,6	107,7	111,9	107,4	112,5	116,9	114,6	119,6	119,9
'06/'07	123,5	145,9	175,1	169,4	172,0	180,7	173,3	156,7	162,8	168,6	152,4	164,7
'07/'08	177,2	181,0	186,9	197,3	220,2	227,1	235,3	251,7	245,5	292,5	276,1	239,6
'08/'09	225,7	181,8	167,1	164,8	177,5	170,0	173,1	177,1	193,9	193,8	169,1	170,5
'09/'10	168,0	182,9	187,8	187,6	189,4	178,5	176,6	175,1	181,5	171,8	182,6	207,2
'10/'11	240,6	260,3	259,2	269,2	285,4	309,1	305,5	328,3	321,4	322,9	311,2	322,7
'11/'12	306,4	282,1	277,1	256,3	272,5	283,3	283,6	277,3	267,9	257,3	310,7	324,5
'12/'13	306,3	304,3	318,9	312,2	313,8	305,8	304,8	277,1	289,9	293,8	264,3	228,0
'13/'14	220,1	214,5	217,5									

Kaynak: IGC, 2013

Ek Tablo 7. Türkiye mısır denge tablosu (bin ton)

Piyasa yılı	'00/'01	'01/'02	'02/'03	'03/'04	'04/'05	'05/'06	'06/'07	'07/'08	'08/'09	'09/'10	'10/'11	'11/'12	'12/'13 (Tahmin)
Ekilen alan (bin ha)	555,0	550,0	500,0	560,0	570,0	600,0	536,0	517,5	595,0	592,0	594,0	589,0	622,6
Üretim	2.300,0	2.200,0	2.100,0	2.800,0	3.000,0	4.200,0	3.811,0	3.535,0	4.274,0	4.250,0	4.310,0	4.200,0	4.600,0
Üretim kayıpları	23,0	22,0	21,0	28,0	30,0	126,0	114,3	106,1	128,2	127,5	129,3	126,0	
Verim	414,4	400,0	420,0	500,0	550,5	700,0	711,0	683,1	718,3	717,9	726,0	713,0	739,0
Arz (Kullanım)	3.048,4	3.375,0	3.192,4	4.189,7	3.893,6	4.165,5	4.836,7	4.571,8	4.605,3	4.692,5	4.566,2	4.830,1	
Kullanılabilir üretim	2.277,0	2.178,0	2.079,0	2.772,0	2.970,0	4.074,0	3.696,7	3.429,0	4.145,8	4.122,5	4.180,7	4.074,0	
İthalat	771,4	1.197,0	1.113,4	1.417,7	923,6	91,5	1.140,0	1.142,9	459,5	570,0	385,5	756,1	
AB 27 ithalat								40,4	114,6	236,4	218,0	297,7	
Yurt içi kullanım	3.083,7	3.358,8	3.161,1	4.144,6	3.461,3	4.373,5	4.272,4	4.211,0	5.187,5	5.153,5	5.253,4	5.112,5	
Tüketim	1.366,6	1.465,8	1.365,8	1.798,5	1.288,5	998,4	1.029,5	1.025,7	1.040,8	1.203,4	1.263,2	1.217,4	
Tohumluk kullanım	33,0	30,0	33,6	34,2	36,0	16,0	14,0	14,0	14,9	14,8	14,9	14,7	
Yemlik kullanım	1.591,7	1.762,2	1.666,8	2.187,6	2.033,0	3.067,0	2.967,0	2.947,7	3.866,7	3.693,8	3.745,9	3.650,3	
Endüstriyel kullanım						169,9	151,0	120,7	140,7	117,9	104,1	164,0	
Kayıplar	92,5	100,8	94,8	124,3	103,8	122,2	110,9	102,9	124,4	123,7	125,4	122,2	
İhracat	31,0	16,2	31,0	28,3	31,9	352,2	73,8	93,4	123,7	390,8	212,3	275,0	
AB 27 ihracat								5,7	15,2	9,1	7,3	9,0	
Stok değişimi	66,3	0,0	0,3	16,8	400,4	560,2	490,5	267,5	705,9	851,8	899,6	557,4	
Kişi başına tüketim (kg)	20,4	21,6	19,8	25,8	18,2			14,5	14,6	16,6	17,1	16,3	
Yeterlilik derecesi (%)	73,8	64,9	65,8	66,9	85,8	93,2	86,5	81,4	79,9	80,0	79,6	79,7	

Kaynak: TÜİK, 2013. (Erişim tarihi: 29 / 11 / 2013)

Ek tablo 8. Bölgelere göre mısır üretimi, ekim alanı ve verimi

	2000			2005			2012		
	Ekilen alan (dekar)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Ekilen alan (dekar)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Ekilen alan (dekar)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
TR1 İstanbul	15.420	4.301	279	2.460	1.026	417	1.075	716	666
TR2 Batı Marmara	188.240	60.229	322	119.920	77.314	645	120.888	87.891	727
TR3 Ege	453.380	178.409	394	705.720	618.293	876	668.885	595.290	890
TR4 Doğu Marmara	888.160	491.385	561	763.520	631.313	827	629.340	492.934	783
TR5 Batı Anadolu	45.570	14.510	318	148.490	97.870	659	518.663	426.900	823
TR6 Akdeniz	1.623.670	986.543	608	2.326.010	1.974.983	849	1.743.641	1.447.510	830
TR7 Ortaanadolu	9.770	989	104	30.560	22.756	745	21.913	15.264	697
TR8 Batı Karadeniz	1.254.460	335.038	268	830.070	226.388	273	512.131	192.481	376
TR9 Doğu Karadeniz	956.750	177.727	187	547.020	117.543	215	264.544	48.023	182
TRA Kuzeydoğu Anadolu	8.760	1.683	193	9.290	3.206	358	33.586	25.193	750
TRB Ortadoğu Anadolu	9.630	1.682	179	26.860	18.438	686	6.306	2.647	420
TRC Güneydoğu Anadolu	96.190	47.504	494	490.080	410.870	839	1.705.122	1.265.151	744
Toplam	5.550.000	2.300.000	416	6.000.000	4.200.000	700	6.226.094	4.600.000	739
	Pay (%)								
TR1 İstanbul	0,3	0,2		0,0	0,0		0,0	0,0	
TR2 Batı Marmara	3,4	2,6		2,0	1,8		1,9	1,9	
TR3 Ege	8,2	7,8		11,8	14,7		10,7	12,9	
TR4 Doğu Marmara	16,0	21,4		12,7	15,0		10,1	10,7	
TR5 Batı Anadolu	0,8	0,6		2,5	2,3		8,3	9,3	
TR6 Akdeniz	29,3	42,9		38,8	47,0		28,0	31,5	
TR7 Ortaanadolu	0,2	0,0		0,5	0,5		0,4	0,3	
TR8 Batı Karadeniz	22,6	14,6		13,8	5,4		8,2	4,2	
TR9 Doğu Karadeniz	17,2	7,7		9,1	2,8		4,2	1,0	
TRA Kuzeydoğu Anadolu	0,2	0,1		0,2	0,1		0,5	0,5	
TRB Ortadoğu Anadolu	0,2	0,1		0,4	0,4		0,1	0,1	
TRC Güneydoğu Anadolu	1,7	2,1		8,2	9,8		27,4	27,5	
Toplam	100,0	100,0		100,0	100,0		100,0	100,0	

Kaynak: TÜİK, 2013. (Erişim tarihi: 29 / 11 / 2013)

Ek tablo 9. İllere göre mısır üretimi, ekim alanı ve verimi

	2000			2005			2012				
	Ekilen alan (dekar)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Ekilen alan (dekar)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Ekilen alan (dekar)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)		
Adana	846.170	554.256	655	Adana	1.196.250	1.014.668	848	Adana	792.289	682.462	861
Sakarya	478.080	312.023	670	Sakarya	445.640	430.530	966	Şanlıurfa	843.420	608.991	722
Mersin	326.010	224.261	688	Mersin	369.460	347.697	941	Mardin	573.155	435.588	765
Samsun	538.720	187.885	349	Manisa	222.710	247.512	1.111	Sakarya	404.670	327.552	809
Kocaeli	157.990	71.476	452	Osmaniye	309.370	235.686	762	Osmaniye	387.694	322.153	831
Osmaniye	187.790	69.198	368	Hatay	208.950	188.468	902	Konya	382.539	312.059	816
Ordu	416.610	68.444	164	Aydın	177.240	178.553	1.007	Manisa	261.273	230.822	883
Zonguldak	297.100	60.932	206	Mardin	168.980	146.659	868	Mersin	175.556	148.472	846
Hatay	120.600	59.783	496	Kahramanmaraş	144.520	122.795	850	Aydın	147.232	146.455	995
Aydın	100.480	56.360	562	Samsun	331.120	109.316	330	Hatay	170.786	136.984	802
İlk 10 il toplamı	3.469.550	1.664.618		İlk 10 il toplamı	3.574.240	3.021.884		İlk 10 il toplamı	4.138.614	3.351.538	
Türkiye toplamı	5.550.000	2.300.000	416	Türkiye toplamı	6.000.000	4.200.000	700	Türkiye toplamı	6.226.094	4.600.000	739
				Pay (%)							
Adana	15,2	24,1		Adana	19,9	24,2		Adana	12,7	14,8	
Sakarya	8,6	13,6		Sakarya	7,4	10,3		Şanlıurfa	13,5	13,2	
Mersin	5,9	9,8		Mersin	6,2	8,3		Mardin	9,2	9,5	
Samsun	9,7	8,2		Manisa	3,7	5,9		Sakarya	6,5	7,1	
Kocaeli	2,8	3,1		Osmaniye	5,2	5,6		Osmaniye	6,2	7,0	
Osmaniye	3,4	3,0		Hatay	3,5	4,5		Konya	6,1	6,8	
Ordu	7,5	3,0		Aydın	3,0	4,3		Manisa	4,2	5,0	
Zonguldak	5,4	2,6		Mardin	2,8	3,5		Mersin	2,8	3,2	
Hatay	2,2	2,6		Kahramanmaraş	2,4	2,9		Aydın	2,4	3,2	
Aydın	1,8	2,5		Samsun	5,5	2,6		Hatay	2,7	3,0	
İlk 10 il toplamı	62,5	72,4		İlk 10 il toplamı	59,6	71,9		İlk 10 il toplamı	66,5	72,9	
Türkiye toplamı	100,0	100,0		Türkiye toplamı	100,0	100,0		Türkiye toplamı	100,0	100,0	

Kaynak: TÜİK, 2013. (Erişim tarihi: 29 / 11 / 2013)

Ek tablo 10. İllere göre ikinci ürün mısır üretimi, ekim alanı ve verimi

İl	2011			İl	2012		
	Üretim (ton)	Türkiye ikinci ürün mısır üretimindeki pay (%)	İlin mısır üretimindeki pay (%)		Üretim (ton)	Türkiye ikinci ürün mısır üretimindeki pay (%)	İlin mısır üretimindeki pay (%)
Mardin	445.764	27,5	100,0	Şanlıurfa	605.054	37,9	99,4
Şanlıurfa	372.534	23,0	99,2	Mardin	419.465	26,3	96,3
Adana	226.449	14,0	29,8	Adana	183.314	11,5	26,9
Osmaniye	155.361	9,6	51,8	Osmaniye	75.751	4,7	23,5
K.Maraş	49.490	3,1	30,5	Hatay	36.031	2,3	26,3
Bursa	40.850	2,5	25,6	Aydın	28.895	1,8	19,7
Hatay	34.615	2,1	46,0	K.Maraş	28.289	1,8	24,7
Aydın	34.352	2,1	26,1	İzmir	21.329	1,3	15,7
Mersin	32.996	2,0	20,2	Denizli	21.245	1,3	34,4
Manisa	30.082	1,9	12,3	Bursa	20.399	1,3	19,5
İzmir	29.782	1,8	24,1	Manisa	20.128	1,3	8,7
Antalya	28.494	1,8	55,5	Antalya	19.650	1,2	47,3
Denizli	24.024	1,5	43,9	Gaziantep	18.411	1,2	45,3
Gaziantep	23.754	1,5	55,0	Sakarya	17.650	1,1	5,4
Samsun	22.038	1,4	19,4	Samsun	17.574	1,1	18,7
Sakarya	13.462	0,8	4,5	Diyarbakır	15.805	1,0	14,0
Diyarbakır	13.009	0,8	14,5	Kırklareli	8.761	0,5	27,9
Balıkesir	8.550	0,5	35,5	Şırnak	8.304	0,5	94,7
Muğla	7.109	0,4	38,3	Mersin	8.296	0,5	5,6
Adıyaman	6.148	0,4	24,3	Muğla	6.466	0,4	38,8
Şırnak	6.044	0,4	93,0	Balıkesir	4.677	0,3	21,3
Kırklareli	4.703	0,3	16,1	Adıyaman	3.068	0,2	15,0
Kilis	2.608	0,2	61,5	Edirne	1.719	0,1	13,5
Kocaeli	1.828	0,1	4,4	Kilis	1.594	0,1	47,6
Çanakkale	1.801	0,1	10,4	Çanakkale	1.509	0,1	7,2
Bartın	1.388	0,1	8,6	Bartın	1.346	0,1	6,7
Edirne	1.302	0,1	9,5	Kocaeli	1.257	0,1	4,9
Elazığ	627	0,0	72,2	Eskişehir	475	0,0	6,9
Eskişehir	314	0,0	6,1	Elazığ	429	0,0	51,6
Isparta	107	0,0	40,4	Karaman	346	0,0	0,3
Çorum	90	0,0	15,2	Çorum	114	0,0	16,3
Sinop	90	0,0	0,6	Amasya	108	0,0	0,5
Batman	36	0,0	0,2	Isparta	97	0,0	40,9
Düzce	14	0,0	0,0	Sinop	67	0,0	0,4
Toplam	1.619.815	100,0		Toplam	1.597.657	100,0	

Kaynak: TÜİK, 2013. (Erişim tarihi: 29 / 11 / 2013)

Ek Tablo 11. Yem Üretimi (ton)

	Etlik Piliç	Yumurta	Sığır Besi	Sığır Süt	Diğer	Toplam
2000	89.062	101.991	1.503.780	1.816.593	3.150.800	6.662.226
2001	454.088	70.839	1.076.361	1.391.920	2.185.122	5.178.330
2002	790.814	89.836	898.944	1.535.418	2.300.141	5.615.153
2003	888.066	90.243	1.061.397	1.598.018	2.048.754	5.686.478
2004	1.082.036	12.251	1.373.824	2.002.974	2.434.485	6.905.570
2005	1.076.135	96.411	1.355.332	2.027.578	2.278.817	6.834.273
2006	914.985	106.339	1.717.011	2.361.194	2.367.552	7.467.081
2007	1.071.894	147.991	2.083.731	2.759.042	3.089.774	9.152.432
2008	2.886.173	695.373	1.883.970	2.948.616	1.149.169	9.563.301
2009	2.923.299	673.389	1.760.430	2.679.020	1.383.058	9.419.196
2010	3.453.846	820.753	2.169.487	3.466.422	1.257.022	11.167.530
2011	4.141.768	953.819	2.686.728	2.875.836	1.504.190	13.162.340
2012	4.224.111	1.058.733	2.881.354	4.365.168	1.959.173	14.488.539
2013 ¹	2.607.917	797.573	1.767.887	3.036.444	1.253.044	9.462.865

Kaynak: GKGM, 2013 (Erişim tarihi: 02 / 12 / 2013).

1/ Eylül ayı itibarıyla

Ek Tablo 12. Türkiye'nin mısır ve ürünleri ithalatı (mısır eşdeğeri ¹ ton)

	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Toplam
2010/2011													
Mısır	3.357,1	3.533,7	1.396,8	24.553,3	33.222,9	21.030,4	54.334,9	47.524,2	51.276,1	60.162,4	12.490,7	14.395,6	327.278,0
Tohumluk	2,6	1,2	770,8	11,5	389,4	181,4	266,1	629,0	258,9	400,3	2,7	4,6	2.918,4
Nişasta	17.462,3	18.443,6	17.817,8	18.517,5	18.259,4	16.795,9	20.717,3	18.650,3	20.028,0	19.386,8	19.116,5	20.966,8	226.162,2
NBŞ	299,2	403,8	435,0	408,4	449,7	413,0	450,7	510,5	537,0	351,1	392,7	358,6	5.009,7
TUHKal	373,8	224,2	342,6	266,6	135,5	209,6	382,9	167,0	199,3	276,2	164,3	184,1	2.926,0
Diğer	4.554,6	5.841,3	3.732,8	6.285,3	4.909,3	6.270,0	7.149,7	6.491,0	6.527,8	3.577,2	5.842,7	5.771,8	66.953,3
Toplam	26.049,7	28.447,8	24.495,8	50.042,7	57.366,0	44.900,2	83.301,6	73.971,9	78.826,9	84.154,0	38.009,5	41.681,5	631.247,6
2011/2012													
Mısır	493,3	12.132,5	30.573,1	41.227,8	97.409,7	44.594,9	49.707,1	77.381,7	125.575,9	91.385,8	74.112,8	44.444,7	689.039,4
Tohumluk	0,0	0,8	18,2	374,0	385,8	1.092,0	656,5	187,8	223,3	21,8	4,9	0,0	2.965,3
Nişasta	18.902,6	18.444,0	19.646,8	17.471,7	15.912,8	17.630,2	19.598,6	20.095,6	24.971,4	21.303,9	19.270,1	20.361,0	233.608,6
NBŞ	404,8	317,3	570,0	456,2	385,2	516,3	485,6	494,0	473,0	474,5	530,6	343,8	5.451,5
TUHKal	363,1	384,6	254,6	109,1	198,4	80,8	242,8	253,1	194,7	496,6	291,5	235,6	3.104,9
Diğer	1.836,7	3.992,8	9.280,5	4.415,5	4.560,3	3.519,6	6.385,9	3.203,2	8.420,4	5.893,8	8.025,1	3.480,4	63.014,2
Toplam	22.000,6	35.272,0	60.343,3	64.054,2	118.852,3	67.433,8	77.076,6	101.615,5	159.858,7	119.576,5	102.235,1	68.865,5	997.184,0
2012/2013													
Mısır	7.140,9	37.532,7	76.587,9	78.958,4	115.315,1	195.991,6	271.401,0	215.743,5	164.700,3	177.056,8	124.428,7	5.963,8	1.470.820,7
Tohumluk	4,5	4,9	2,3	12,3	36,8	126,6	235,8	174,7	627,2	298,3	1,0	18,4	1.542,7
Nişasta	19.988,6	18.986,1	19.169,1	15.713,2	15.811,5	14.657,2	18.604,2	17.389,3	21.481,3	18.980,8	21.521,2	19.103,8	221.406,3
NBŞ	232,0	373,2	468,2	570,4	332,5	612,3	526,7	677,5	546,3	634,6	618,9	347,8	5.940,3
TUHKal	521,7	186,6	158,8	200,9	256,8	172,3	293,7	549,2	473,4	229,6	145,8	323,7	3.512,4
Diğer	10.927,0	3.951,2	9.070,7	3.971,1	6.272,6	5.907,4	7.029,5	5.082,2	9.211,3	8.076,6	7.741,8	5.554,0	82.795,3
Toplam	38.814,7	61.034,7	105.457,1	99.426,2	138.025,2	217.467,3	298.090,9	239.616,4	197.039,7	205.276,6	154.457,4	31.311,5	1.786.017,8

Kaynak: TÜİK, 2013

1/ Mısır eşdeğerleri, ticarete konu birincil ürün olan mısırın miktarlarının doğrudan, mısırdan elde edilen ürünlerin de teknik dönüşüm katsayıları (bkz TÜİK, 2003) kullanılarak birincil ürün mısıra dönüştürülen miktarlarının toplamı ile hesaplanmıştır. Böylece mısır ve mısırdan elde edilen ürünlerin tamamı ana ürün olan mısıra dönüştürülmüştür. Mısır özü yağı gibi bazı ürünlerin teknik dönüşüm katsayıları bulunmadığından tabloya dahil edilmemiştir.

Ek Tablo 13. Türkiye'nin mısır ve ürünleri ihracatı (mısır eşdeğeri ^{1/} ton)

	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Toplam
2010/2011													
Mısır	7,9	3,9	7,2	203,2	2,0	599,9	65,3	28,6	649,0	485,1	573,2	356,9	2.982,3
Tohumluk	0,1	1.026,9	1.791,9	2.404,1	1.590,5	467,2	981,1	208,7	336,0	193,5	34,6	93,1	9.127,7
Nişasta	2.079,7	1.523,6	4.211,2	3.550,4	3.317,5	2.905,0	3.593,8	3.601,7	3.917,7	3.296,5	2.980,1	2.035,6	37.012,6
NBŞ	1.480,9	1.573,6	1.936,9	4.441,9	3.308,1	2.304,2	2.394,9	3.076,3	1.850,9	1.560,1	1.283,2	1.081,3	26.292,4
TUHKal	559,1	324,0	303,3	326,3	388,2	257,2	459,0	611,8	209,1	361,3	458,6	121,5	4.379,4
Diğer	7.049,9	11.374,7	11.137,3	14.929,8	11.309,5	7.326,9	13.033,5	12.194,5	10.399,1	4.476,8	2.831,6	8.000,9	114.064,7
Toplam	11.177,6	15.826,6	19.387,9	25.855,7	19.915,8	13.860,4	20.527,6	19.721,6	17.361,7	10.373,4	8.161,4	11.689,4	193.859,0
2011/2012													
Mısır	669,2	454,0	231,1	556,1	649,9	2.776,4	1.743,9	582,6	226,0	139,4	364,0	460,4	8.852,8
Tohumluk	10,7	999,1	2.704,4	3.063,1	1.870,6	917,6	747,2	401,4	63,3	39,4	44,4	0,7	10.862,1
Nişasta	3.167,0	2.627,4	2.737,2	2.609,8	5.195,1	2.900,9	4.082,0	4.410,5	3.173,4	3.112,4	5.621,9	2.407,4	42.044,9
NBŞ	1.692,9	3.100,8	2.494,1	2.974,1	2.310,6	1.119,5	2.813,2	2.119,1	1.596,5	1.158,9	2.177,0	1.432,4	24.989,1
TUHKal	380,3	378,7	181,7	340,5	386,0	230,9	423,7	356,4	1.091,1	499,9	518,0	394,6	5.181,8
Diğer	20.568,3	10.413,6	15.554,4	23.071,1	4.694,8	4.338,7	2.989,1	3.867,2	3.312,2	1.671,4	8.050,4	6.380,1	104.911,4
Toplam	26.488,4	17.973,7	23.903,0	32.614,6	15.107,0	12.283,9	12.799,1	11.737,1	9.462,5	6.621,4	16.775,6	11.075,7	196.842,0
2012/2013													
Mısır	576,9	969,0	1.919,4	359,8	24,5	70,5	639,1	1.082,9	320,2	547,9	528,0	195,2	7.233,3
Tohumluk	20,2	34,0	2.437,2	2.416,2	1.259,6	899,9	284,7	732,8	315,6	54,5	61,8	21,6	8.538,0
Nişasta	3.699,5	4.587,8	4.455,9	6.144,6	7.310,3	10.981,1	8.760,3	10.048,4	13.534,5	12.142,0	13.313,0	8.416,3	103.393,7
NBŞ	1.827,3	2.777,8	2.221,8	2.622,4	1.370,5	1.977,1	2.295,6	2.652,2	2.410,3	1.919,7	2.562,4	1.555,4	26.192,5
TUHKal	674,0	472,9	304,8	267,4	157,8	261,7	350,6	468,7	394,0	416,7	569,8	337,9	4.676,3
Diğer	2.911,2	5.234,2	4.017,9	5.033,9	4.710,4	5.274,1	4.589,8	10.364,5	3.505,8	3.400,3	6.898,5	7.897,0	63.837,6
Toplam	9.709,0	14.075,8	15.357,1	16.844,2	14.832,9	19.464,4	16.920,1	25.349,5	20.480,5	18.481,0	23.933,4	18.423,4	213.871,4

Kaynak: TÜİK, 2013

1/ Mısır eşdeğerleri, ticarete konu birincil ürün olan mısırın miktarlarının doğrudan, mısırdan elde edilen ürünlerin de teknik dönüşüm katsayıları (bkz TÜİK, 2003) kullanılarak birincil ürün mısıra dönüştürülen miktarlarının toplamı ile hesaplanmıştır. Böylece mısır ve mısırdan elde edilen ürünlerin tamamı ana ürün olan mısıra dönüştürülmüştür. Mısır özü yağı gibi bazı ürünlerin teknik dönüşüm katsayıları bulunmadığından tabloya dahil edilmemiştir.

Ek tablo 14. Türkiye’de mısır fiyatları

	Adana Ticaret Borsası		ÜFE	
	TL/ton	\$/ton	TL/ton	\$/ton
2008/2009	404,8	263,1	536,1	348,4
2009/2010	434,5	264,3	537,7	327,2
2010/2011	570,5	364,9	616,9	394,5
2011/2012	569,7	310,9	587,0	320,3
2012/2013	617,0	337,5	601,5	329,1
2013/2014 *	577,0	287,4	614,8	306,3
2011 / 2012				
2011/09	604,0	336,5	622,3	346,7
2011/10	607,0	330,6	633,0	344,8
2011/11	533,0	294,2	625,8	345,3
2011/12	539,0	288,5	548,9	293,8
2012/01	541,1	246,3	548,7	249,8
2012/02	548,8	311,8	552,9	314,1
2012/03	558,6	312,4	574,0	321,0
2012/04	580,4	324,5	591,9	331,0
2012/05	580,3	321,7	588,0	326,0
2012/06	576,1	315,7	589,1	322,8
2012/07	574,8	316,9	575,7	317,4
2012/08	593,3	331,3	593,8	331,6
2012 / 2013				
2012/09	582,0	325,0	589,4	329,1
2012/10	584,0	323,7	602,4	333,9
2012/11	575,0	320,5	583,8	325,4
2012/12	577,1	322,8	587,2	328,4
2013/01	604,0	340,7	576,9	325,4
2013/02	640,0	360,8	608,9	343,3
2013/03	641,0	354,1	594,9	328,7
2013/04	638,0	354,4	616,7	342,6
2013/05	638,0	349,4	592,8	324,7
2013/06	652,0	343,9	616,4	325,1
2013/07	685,0	354,2	632,0	326,8
2013/08	588,0	301,1	617,1	316,0
2013 / 2014				
2013/09	576,0	285,0	614,8	
2013/10	578,0	289,9	614,8	
2013/11	572,0	282,3		

Kaynak: TMO, TÜİK ve TOBB verileri ile yazar tarafından yapılan hesaplamalar

Ek tablo 15. Türkiye’de mısır için çiftçi eline geçen fiyatlar (ÇEF), Adana Ticaret Borsası fiyatları (ATB) ve Üretici eline geçen fiyatlar (ÜFE) (TL/ton)

	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Ortalama
ÇEF													
2005/2006	380,0	380,0	380,0	370,0	320,0	330,0	330,0	350,0	360,0	350,0	400,0	410,0	363,3
2006/2007	380,0	390,0	390,0	380,0	380,0	380,0	380,0	370,0	400,0	420,0	410,0	400,0	390,0
2007/2008	410,0	420,0	420,0	420,0	420,0	420,0	430,0	460,0	480,0	480,0	460,0	440,0	438,3
2008/2009	420,0	400,0	400,0	390,0	420,0	440,0	440,0	450,0	450,0	460,0	460,0	450,0	431,7
2009/2010	440,0	440,0	420,0	420,0	430,0	450,0	450,0	450,0	450,0	460,0	470,0	480,0	446,7
Ortalama	406,0	406,0	402,0	396,0	394,0	404,0	406,0	416,0	428,0	434,0	440,0	436,0	414,0
ATB													
2005/2006	253,4	242,1	225,1	235,2	247,4	246,1	265,0	289,9	304,4	321,3	381,8	343,2	279,6
2006/2007	336,1	351,0	353,5	357,2	386,5	392,2	384,2	387,6	448,4	458,6	454,0	399,0	392,4
2007/2008	409,8	436,5	432,2	411,2	419,8	426,8	436,7	481,2	485,4	485,0	483,4	392,0	441,7
2008/2009	387,5	386,8	366,1	366,4	393,6	434,6	435,1	454,0	453,5	460,2	507,5	419,4	422,1
2009/2010	405,3	409,2	402,9	405,1	422,1	453,9	448,0	447,4	445,0	457,1	473,0	467,1	436,3
2010/2011	476,4	491,0	480,5	483,8	541,9	563,7	584,4	596,6	629,2	657,1	723,9	616,5	570,4
Ortalama	378,1	386,1	376,7	376,5	401,9	419,6	425,6	442,8	461,0	473,2	503,9	439,5	423,7
ÜFE													
2005/2006	350,3	307,3	308,1	314,3	304,3	314,3	308,2	342,5	363,5	353,8	415,1	426,7	342,4
2006/2007	397,4	412,9	424,3	398,2	401,1	453,9	426,4	440,1	457,8	460,8	470,8	482,9	435,6
2007/2008	450,9	473,7	474,4	452,6	459,5	476,2	487,9	517,5	537,5	544,5	564,9	535,4	497,9
2008/2009	502,0	508,4	493,7	492,4	500,0	531,2	537,6	551,8	569,1	584,7	589,8	572,5	536,1
2009/2010	524,8	523,0	526,1	521,4	528,0	530,5	530,4	532,1	557,7	569,9	536,7	572,4	537,8
2010/2011	562,8	567,6	574,2	563,9	593,6	574,5	597,1	605,5	624,8	671,5	787,6	679,6	616,9
Ortalama	464,7	465,5	466,8	457,1	464,4	480,1	481,3	498,3	518,4	530,9	560,8	544,9	494,4

Kaynak: TÜİK, TMO ve TOBB verileri ile yazarlar tarafından yapılan hesaplamalar

Ek tablo 16. Türkiye’de mısır için çiftçi eline geçen fiyatlar (ÇEF), Adana Ticaret Borsası fiyatları (ATB) ve Üretici eline geçen fiyatlar (ÜFE) (\$/ton)

	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Ortalama
ÇEF													
2005/2006	284,2	280,6	280,0	274,3	240,4	249,4	247,7	262,4	254,1	219,2	257,2	279,7	260,8
2006/2007	257,5	263,5	268,0	265,7	267,0	272,6	270,3	272,3	299,6	318,7	320,5	305,1	281,7
2007/2008	325,4	350,3	353,5	357,1	358,1	352,6	348,2	353,0	383,1	389,0	378,3	373,5	360,2
2008/2009	339,8	270,5	250,6	252,3	263,0	265,1	256,9	279,2	288,6	297,3	302,4	302,8	280,7
2009/2010	294,9	299,5	282,4	278,7	291,9	297,4	293,0	301,0	291,8	291,5	304,4	318,3	295,4
Ortalama	300,4	292,9	286,9	285,6	284,1	287,4	283,2	293,6	303,5	303,1	312,6	315,9	295,8
ATB													
2005/2006	189,5	178,8	165,9	174,4	185,9	186,0	198,9	217,3	214,8	201,2	245,5	234,1	199,4
2006/2007	227,7	237,2	243,0	249,8	271,6	281,3	273,3	285,2	335,9	348,0	354,9	304,3	284,3
2007/2008	325,2	364,1	363,8	349,7	357,9	358,4	353,6	369,3	387,4	393,0	397,5	332,8	362,7
2008/2009	313,5	261,5	229,4	237,0	246,5	261,8	254,0	281,6	294,1	291,6	328,7	282,2	273,5
2009/2010	271,6	278,6	270,9	268,8	286,6	300,0	291,7	299,3	288,6	285,3	306,3	309,7	288,1
2010/2011	317,8	344,6	334,8	318,3	347,1	354,5	369,4	391,7	400,3	410,2	437,4	351,7	364,8
Ortalama	274,2	277,4	268,0	266,3	282,6	290,3	290,1	307,4	320,2	321,5	345,1	302,5	295,5
ÜFE													
2005/2006	262,0	227,0	227,0	233,0	228,6	237,6	231,4	256,7	256,5	221,5	266,9	291,1	244,9
2006/2007	269,2	279,0	291,6	278,5	281,9	325,6	303,3	323,8	342,9	349,6	368,1	368,3	315,2
2007/2008	357,9	395,1	399,3	384,9	391,7	399,8	395,1	397,2	429,0	441,2	464,6	454,5	409,2
2008/2009	406,1	343,7	309,3	318,5	313,1	320,0	313,8	342,3	365,0	378,0	387,8	385,3	348,6
2009/2010	351,7	356,0	353,8	346,0	358,5	350,6	345,3	355,9	361,7	361,2	347,6	379,6	355,7
2010/2011	375,5	398,3	400,1	371,0	380,3	361,3	377,4	397,6	397,5	419,2	475,9	387,7	395,1
Ortalama	337,1	333,2	330,2	322,0	325,7	332,5	327,7	345,6	358,8	361,8	385,1	377,7	344,8

Kaynak: TÜİK, TMO, TOBB ve TCMB verileri ile yazarlar tarafından yapılan hesaplamalar

Kaynaklar

- Agricharts, 2011. <http://www.agricharts.com/sites/591/PDFs/Statistics.pdf>
- AgDecisionMaker, 2011. <http://www.extension.iastate.edu/agdm/wholefarm/pdf/c6-80.pdf>
- AgCalculator, 2011. <http://www.cmegroup.com/tools-information/ag-calculator.html>
- BYSD, 2013. Bitkisel Yağ Sanayicileri Derneği, <http://www.bysd.org.tr>
- DPT, 2001. Gıda Sanayi ÖİK, Nişasta ve Nişasta Bazlı Şekerler Alt Komisyon Raporu, <http://www.dpt.gov.tr>
- FAO, 2012. Food Outlook, May - November, <http://www.fao.org/giews/english/fo/index.htm>
- FAO, 2013. GIEWS (Food Outlook ve Food Price Tool) <http://www.fao.org/giews/english/fo/index.htm>
- GKGM, 2013. Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü Verileri, <http://www.tarim.gov.tr/Documents/SagMenuVeriler/GKGM.pdf>.
- IGC, 2013. International Grains Council İnternet Sitesi, <http://www.igc.int>
- OECD, 2011. OECD-FAO Agricultural Outlook 2013-2022, <http://www.oecd.org>
- Şeker Kurumu, 2011. Şeker Kurumu Faaliyet Raporu, <http://www.sekerkurumu.gov.tr>
- TMO, 2013. Hububat Raporu 2012. <http://www.tmo.gov.tr>
- TÜİK, 2013. Tarım İstatistikleri, Dış Ticaret İstatistikleri ve Fiyat İstatistikleri Veritabanları, <http://www.tuik.gov.tr>
- TOBB, 2013. Borsa Bilgi Sistemi, <http://www.tobb.org.tr>
- UGC, 2011. US Grains Council DDGS Kullanıcı El Kitabı, <http://www.grains.org>
- UHK, 2012. Mısır Raporu, Ulusal Hububat Konseyi, <http://uhk.org.tr>
- USDA, 2011. Foreign Agricultural Service (GAIN Reports, Grain: World Markets and Trade Reports, WASDE Reports), <http://www.fas.usda.gov>
- USDA, 2013. Foreign Agricultural Service (GAIN Reports, Grain: World Markets and Trade Reports, WASDE Reports), <http://www.fas.usda.gov>

TEPGE YAYIN LİSTESİ

- Taşdan, K., **Mısır Durum ve Tahmin:2013/2014**, Yayın No: 222, 2013, Ankara.
- Gül Yavuz G., **Fındık Durum ve Tahmin:2012/2013**, Yayın No: 221, 2013, Ankara.
- Uçum İ., Taşkaya Top, B., **Soya Fasulyesi Durum Tahmin:2012/2013** Yayın No: 220, 2013, Ankara.
- Keskin G., **Domates ve Domates Salçası Durum Tahmin:2012/2013** Yayın No: 219, 2013, Ankara.
- Kutlar İ., Turhanogulları Z., Kızılay H., **Kırsal Alanda Kadınların İşgücüne ve Kararlara Katılımını Etkileyen Sosyo Ekonomik Faktörlerin Belirlenmesi: Burdur Örneği**: Yayın No: 218, 2013, Ankara.
- Özüdoğru T., **Pamuk Durum ve Tahmin:2013/2014** Yayın No: 217, 2013, Ankara.
- Polat K., **Buğday Durum ve Tahmin:2013/2014** Yayın No: 216, 2013-2014, Ankara.
- Çelik A., Şahin Demirbağ N., **Türkiye’ de Tarımsal Desteklemelerin Yem Bitkileri Ekiliş ve Üretim Üzerine Etkisi** : Yayın No: 215, 2013, Ankara.
- Olgun A., Kızılaslan H., **Tokat İli Kazova Yöresindeki Tarım İşletmelerinin Organik Tarıma Bakış Açılarının ve Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi**: Yayın No: 214, 2013, Ankara.
- Kızılaslan H., Yalçın A., **Tüketicilerin Gıda Güvenliği ile İlgili Tutum ve Davranışları (Samsun İli Örneği)** : Yayın No: 213, 2013, Ankara.
- Sönmez N. İ., Kızılaslan N., **Kırsal Alanda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesinde Kooperatifçiliğinin Rolü (Amasya-Çorum İleri Örneği)**: Yayın No: 212, 2013, Ankara.
- Bozkurt Ç., Kızılaslan N., **Sanayilik Sebze Üretiminin Benimsenmesinde Gıda, Tarım Hayvancılık İl Müdürlüğü ve Tarıma Dayalı Sanayilerin Rolü (Tokat İli Merkez İlçe Örneği)** :Yayın No: 211, 2013, Ankara.
- Yücer A.A., Demirtaş M., Çelik A., Kalanlar Ş., Altun A., Kan M., **Tarım Arazilerinin Bölünmesinin Önlenmesine Yönelik Yasal Düzenleme Hakkında Düzenleyici Etki Analizi**: Yayın No: 210, 2013, Ankara.
- Polat K., **Buğday Durum ve Tahmin: 2012/2013**, Yayın No: 209, 2012, Ankara.
- Özüdoğru, T., **Amasya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin Yöre Çiftçilerine Ekonomik Etkilerinin Analizi**, Yayın No:208, 2012, Ankara.
- Aydoğan M., **Samsun İlinde Organik ve Konvansiyonel Fındık Yetiştiricilerinin Gübre Kullanımı Konusundaki İletişim Kaynaklarının Sosyal Ağ Analizi İle Karşılaştırılması**, Yayın no:207,2012 Ankara
- Seçer A., Emeksiz, F., **Doğu Akdeniz Bölgesi’nde Zeytin ve Zeytinyağı Üretimi, Pazarlaması ve Bölgede Zeytinciliği Geliştirme Olanakları** Yayın no:206, 2012, Ankara
- İlkdoğan U., **Türkiye’de Aspir Üretimi İçin Gerekli Koşullar ve Oluşturulacak Politikalar** Yayın no:205, 2012, Ankara.
- Çağatay S., Kıymaz, T., Koç, A., Bölük, G., Bilgin, D., **Dünya ve Türkiye Biyo-enerji Piyasalarındaki Gelişmelerin ve Potansiyel Değişikliklerin Türk Tarım ve Hayvancılık Sektörleri Üzerindeki Etkilerinin Modellenmesi ve Türkiye için Biyo-enerji Politika Alternatiflerinin Oluşturulması** Yayın no:204, 2012, Ankara.
- Sayılı M., Civelek O., **Tokat İli Merkez İlçede Yaş Sebze ve Meyve Toptancı Halinin Yapısı, Sorunları Ve Çözüm Önerileri 2011/2012**, Yayın no:203, 2012, Ankara
- Sayılı M., Ekinci K., **Samsun İli Bafra Ovası Arazi Toplulaştırması Projesinde Çiftçi Davranışlarının Belirlenmesi ve Projenin Sosyo-Ekonomik Yararları 2011/2012**, Yayın no:202, Ocak 2012, Ankara
- Keskin G., **Domates ve Salçası Durum ve Tahmin 2011/2012**, Yayın no:201, Ocak 2012, Ankara
- Yürekli Yüksel N., **Pirinç Durum ve Tahmin 2011/2012**, Yayın no:200, Aralık 2011, Ankara
- Taşkaya Top B., Uçum İ., **Yağlı Tohumlar ve Bitkisel Yağlar Durum ve Tahmin: 2011/2012**, Yayın No: 199, Aralık 2011, Ankara.
- Gül Yavuz G., Polat K., **Fındık Durum ve Tahmin: 2011/2012**, Yayın No: 198, Aralık 2011, Ankara.
- Özüdoğru, T., **Pamuk Durum ve Tahmin: 2011/2012**, Yayın No: 197, Aralık 2011, Ankara.
- Koç B., **Ekmek Tüketiminde Tüketici Tercihleri: Van İli Örneği**, Yayın No: 196, Aralık 2011, Ankara.
- Saner G., Yücel B., Yercan M., Karaturhan B., Engindeniz S., Çukur F., Kösoğlu M., **Organik ve Konvansiyonel Bal Üretiminin Teknik ve Ekonomik Yönden Geliştirilmesi ve Alternatif Pazar Olanaklarının Saptanması Üzerine Bir Araştırma: İzmir İli Kemalpaşa İlçesi Örneği** Yayın No: 195, Aralık 2011, Ankara.
- Polat F., **Yemeklik Yağ Sektöründe Tüketici Davranışlarını Etkileyen Faktörlerin Analizi**, Yayın No: 194, Kasım 2011, Ankara.
- Taşdan K., Çetin F., Güner B., **Mısır Durum ve Tahmin: 2011/2012** Yayın No: 193, Kasım 2011, Ankara.
- Ege H., **Arpa Durum ve Tahmin: 2011/2012** Yayın No: 192, Eylül 2011, Ankara.
- Yasan Ataseven Z., Gülaç Z. N., **Süt ve Süt Ürünleri Durum ve Tahmin: 2011/2012** Yayın No: 191, Eylül 2011, Ankara.
- Demir A., **Buğday Durum ve Tahmin: 2011/2012**, Yayın No: 190, Temmuz 2011, Ankara.

- Davran M., Tok N., **Adana İlinde Erkenci Patates Üreten Tarım İşletmelerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı ve Toplumsal Cinsiyet Yapılanması**, Yayın No: 189, Nisan 2011, Ankara.
- Gül Yavuz G., **Polatlı İlçesinde Üreticilerin Tarım Sigortası Yaptırmaya Karar Verme Sürecinde Etkili Olan Faktörlerin Analizi**, Yayın No: 188, Mart 2011, Ankara.
- Oğuz C., Kan A., **Konya İli Seydişehir İlçesi Yaylacık Köyünde Bahçe Tarımında Kadınların Rolü ve Etkinliğinin Ölçülmesi**, Yayın No: 187, Mart 2011, Ankara.
- Sivük H., **Konya Ereğli İvriz Sağ Sahil Sulama Birliği'ne Üye Üreticilerin Su Kullanım Davranışları Üzerine Bir Araştırma**, Yayın No: 186, Mart 2011, Ankara.
- Ataseven Y., **Tarımsal Faaliyetlerin İçme Suyu Havzalarındaki Etkilerinin Araştırılması: Ankara İli Örneği**, Yayın No: 185, Mart 2011, Ankara.
- Arısoy H., **Türkiye'nin Avrupa Birliği Buğday Ortak Piyasa Düzenine Uyumunun İç Anadolu Bölgesi Üreticilerine Olası Yansımaları**, Yayın No: 184, Mart 2011, Ankara.
- Zan Sancak A., Aygören E., **Turuncgiller Durum ve Tahmin: 2010/2011** Yayın No: 183, Aralık 2010, Ankara.
- TEAE Personeli, **TEAE Bakış 2010**, Yayın No: 182, Aralık 2010, Ankara
- Taşdan K., Aygören E., Gül Yavuz G., Gülaç Z.N., Yasan Ataseven Z., Yılmaz F., Zan Sancak A., **Ekonomik Göstergelerle Türkiye'de Tarım 2009**, Yayın No: 181, Ağustos 2010, Ankara
- Peker K., Kan A., **Konya'da Yetiştirilen Tarla Ürünlerinde Rekabet Üstünlüklerinin Tespiti**, Yayın No: 180, Temmuz 2010, Ankara
- Taşdan K., Çeliker S.A., Arısoy H., Ataseven Y., Dönmez D., Gül U., Demir A., **Akdeniz Bölgesinde Su Ürünleri Avcılığı Yapan İşletmelerin Sosyoekonomik Yapısı**, Yayın No: 179, Temmuz 2010, Ankara
- Ören M.N., Alemdar T., Parlakay O., Yılmaz H., Seçer A., Güngör C., Yaşar B., Gürer B., **Adana İlinde Arıcılık Faaliyetinin Ekonomik Analizi**, Yayın No: 178, Mayıs 2010, Ankara
- Albayrak M., **Yaş Meyve ve Sebze Pazarlama Merkezleri: Toptancı Haller-Pazarlar (Dünya, Avrupa Birliği ve Türkiye'den Örneklerle Yapısı ve İşleyişi)**, Yayın No: 177, Ekim 2009, Ankara
- TEAE., **Ekonomik Göstergelerle Türkiye'de Tarım 2008**, Yayın No: 176, Ağustos 2009, Ankara
- Metin Özcan K., Tatlıdil F., **Review Of Commodity Trading And Challenges To Viable Derivatives Contracts In Turkey**, Yayın No 175, Temmuz 2009, Ankara
- Sayın C., Mencet M.Nisa, Taşcıoğlu Y., **Süt Toplama Merkezlerinin, Gıda Güvenliğini Sağlama ve Sokak Sütçülüğünü Önlemedeki Rollerinin Belirlenmesi: Antalya İli Örneği**, Yayın No 174, Nisan 2009, Ankara
- Çelik Y., **Konya İlinde Havuç Üretimi Yapan Tarım İşletmelerinin Avrupa Birliği Tarımsal Muhasebe Veri Ağı Sistemine Göre Sınıflandırılması ve İşletme Başarı Ölçütlerinin Karşılaştırılması**, Yayın No 173, Nisan 2009, Ankara
- Dellal İ., Berkum S., **Sektörel Analizler: Süt, Domates, Hububat, Kanatlı**, Yayın No 172, Mart 2009, Ankara
- Dellal İ., Berkum S., **Sectoral Analysis: Dairy, Tomato, Cereal, Poultry**, Yayın No 171, Mart 2009, Ankara
- Dellal İ., Keskin G., **Küresel Mali Kriz: Tarım Sektöründe Riskler ve Fırsatlar**, Yayın No 170, Kasım 2008, Ankara
- Yılmaz S., **AB'ye Uyum Sürecinde Türkiye'de Yaş Sebze ve Meyve Toptancı Hallerinin İşleyişinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Antalya İli Toptancı Hali Örneği**, Yayın No 169, Şubat 2008, Ankara
- Çeliker S.A., Korkmaz Ş., Demir A., Gül U., Dönmez D., Özdemir İ., Kalanlar Ş., **Ege Bölgesi Su Ürünleri Avcılığı Yapan İşletmelerin Sosyo-Ekonomik Analizi**, Yayın No: 168, Ocak 2008, Ankara.
- TEAE., **Ekonomik Göstergelerle Türkiye'de Tarım 2007**, Yayın No: 167, Şubat 2008, Ankara
- Can M., **Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Programlarının Türkiye'nin Kırsal Kalkınması Açısından İncelenmesi: SAPARD ve IPARD Örneği**, Yayın No: 166, Aralık 2007, Ankara
- Çınar H., Demir A., Top B., Horne P., **Türkiye Kanatlı Eti Alt Sektör Analizi**, Yayın No: 165, Ağustos 2007, Ankara
- Ege H., Hasdemir M., Yılmaz N., Dönmez D., Belt J., **Türkiye Hububat Alt Sektör Analizi**, Yayın No: 164, Ağustos 2007, Ankara.
- Dellal İ., Özat H., Özudoğru T., **Tarımda Mazot Kullanımı ve Mazot Destekleri**, Yayın No: 163, Eylül 2007, Ankara.
- Keskin G., Nazlı C., Elçi S., Özudoğru T., Valk O., **Türkiye Domates Alt Sektör Analizi**, Yayın No: 162, Temmuz 2007, Ankara.
- Gül Yavuz G., **Fındık Durum ve Tahmin : 2007/2008**, Yayın No: 161, Ağustos 2007, Ankara.
- Taşdan K., **Mısır Durum ve Tahmin : 2007/2008**, Yayın No: 160, Ağustos 2007, Ankara.
- İçöz Y., Taşdan K., İriboy S., Berkum S., **Türkiye Süt Alt Sektör Analizi**, Yayın No: 159, Temmuz 2007, Ankara.
- Demir A., **Buğday Durum ve Tahmin: 2007/2008**, Yayın No: 158, Temmuz 2007, Ankara.
- Onurlubaş H. E., Kızılaslan H., **Türkiye' de Bitkisel Yağ Sanayindeki Gelişmeler ve Geleceğe Yönelik**

Beklentiler., Yayın No: 157, Mayıs 2007, Ankara

- Karakaş A.,Günler N., **Çay Durum ve Tahmin : 2006/2007**, Yayın No: 156, Mart 2007, Ankara
- Şahinöz A., Çağatay S., Teoman Ö., **Türkiye’de Tarımsal Destekleme Politikası Aracı Olarak Fark Ödeme Sistemi’nin Uygulanabilirliğinin Tartışılması ve Sistemin İktisadi Analizi**, Yayın No: 155, Nisan 2007, Ankara
- Koç B., Gül A., **Türkiye’de Bir Kırsal Kalkınma Modeli Olarak Köykentler ve Köykentlerde Tarımsal İşletmelerin Sosyal ve Ekonomik Analizi**, Yayın No: 154, Mart 2006, Ankara
- TEAE Uzmanları., **AB ve Türkiye’de Tarımda Sektörel Analizler**, Yayın No: 152, Aralık 2006, Ankara
- Dönmez, D., **Pirinç Durum ve Tahmin : 2006/2007**, Yayın No: 151, Kasım 2006, Ankara
- TEAE., **Ekonomik Göstergelerle Türkiye’de Tarım 2006**, Yayın No: 150, Kasım 2006, Ankara
- Çeliker, S.A., Korkmaz, Ş., Dönmez, D., Gül, U., Demir, A.,Genç, Y., Kalanlar, Ş.,Özdemir, İ., **Karadeniz Bölgesi Su Ürünleri Avcılığının Sosyo-Ekonomik Analizi, (İngilizce)**, Yayın No: 149, Mart 2006, Ankara.
- Özüdoğru, T., **Pamuk Durum ve Tahmin : 2006/2007**, Yayın No: 148, Kasım 2006, Ankara.
- Ege,H., Eken,H., Çakaryıldırım,N., **Arpa Durum ve Tahmin : 2006/2007**, Yayın No: 147, Temmuz 2006, Ankara.
- Hasdemir,M., Karahocagil,P., Hasdemir,M., **Kuru Kayısı Durum ve Tahmin : 2006/2007**, Yayın No: 146, Eylül 2006, Ankara.
- Anaç, H., Dönmez, D., Ege, H., **Buğday Durum ve Tahmin: 2005/2006**, Yayın No:145, Haziran 2006, Ankara.
- Şahin.,Y., **TARİŞ Zeytin ve Zeytinyağı Tarım Satış Koopertiflerinde Devlet Yatırım Yardımları ve Kooperatif-Ortak İlişkileri**, Yayın No: 144, Ocak 2006, Ankara.
- Çeliker, S.A., Korkmaz, Ş., Dönmez, D., Gül, U., Demir, A.,Genç, Y., Kalanlar, Ş.,Özdemir, İ., **Karadeniz Bölgesi Su Ürünleri Avcılığının Sosyo-Ekonomik Analizi**, Yayın No: 143, Mart 2006, Ankara.
- Tunahioğlu, R., Karahocagil, P., **Zeytinyağı- Sofralık Zeytin – Prina Yağı Durum Tahmin : 2005/2006**, Yayın No: 142, Mart 2006, Ankara.
- Candemir,M., Deliktaş, E., **TİGEM İşletmerinde Teknik Etkinlik, Ölçek Etkinliği, Teknik İlerleme, Etkinlikteki Değişme ve Verimlik Analizi: 1999-2003**, Yayın No:141, Ocak 2006, Ankara.
- Kekin, G., Çakaryıldırım, N., Dölekoğlu, C.Ö., **Domates ve Domates Salçası Durum ve Tzhmin: 2005/2006**, Yayın No: 140, Kasım 2005, Ankara.
- Ataseven, Y., **AB ve Türkiye’de Tütüne Yönelik Politikalar- Karşılaştırmalı Bir Analiz**, Yayın No: 139, Ağustos 2005, Ankara.
- Tunahioğlu, R., Taşkaya, B., **Fındık-Antep Fıstığı Durum ve Tahmin Raporu: 2005/2006**, Yayın No:138, Eylül 2005, Ankara.
- Dölekoğlu, C.Ö., Keskin, G., Özdemir, İ., **Yemelik Kuru Baklagiller Durum ve Tahmin : 2005/2006**, Yayın No:137, Eylül 2005, Ankara.
- Taşkaya, B., Tunahioğlu, R., Odabaşı, S., **Yağlı Tohumlar ve Bitkisel Yağlar:2005/2006**, Yayın No:136, Eylül 2005, Ankara.
- Anaç, H., Dönmez, D., Dellal, İ., **Buğday Durum ve Tahmin: 2005/2006**, Yayın No:135, Temmuz 2005, Ankara.
- Oktay, E., Tunahioğlu, R., **Türk Tarım Politikasının Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikasına Uyumunu**, Yayın No:134, Haziran 2005, Ankara.
- Özüdoğru, T., Çakaryıldırım, N., **Pamuk Durum ve Tahmin: 2005/2006**, Yayın No:133, Haziran 2005, Ankara.
- İçöz, Y., Demir, A., Çeliker, A., Kalanlar, Ş., Gül,U., **Süt ve Süt Ürünleri Durum ve Tahmin 2004-2005**,Yayın No:132, Ağustos 2005, Ankara
- İçöz, Y., Demir, A., Çeliker, A., Kalanlar, Ş., Gül, U., **Et ve Et Ürünleri Durum ve Tahmin 2004-2005**,Yayın No:131, Nisan 2005, Ankara
- Arısoy, H., Oğuz, C., **Tarımsal Araştırma Enstitüleri Tarfından Yeni Geliştirilen Buğday Çeşitlerinin Tarım İşletmelerinde Kullanım Düzeyi ve Geleneksel Çeşitler İle Karşılaştırmalı Ekonomik Analizi-Konya İli Örneği**, Yayın No:130, Mart 2005, Ankara.
- Kızılaslan, N., Kızılaslan, H., **Türkiye’de Kimyasal Gübre Kullanımı ve Tokat İli Artova İlçesinde Kimyasal Gübredeki Uygulamalar, Gübreleme-Çevre İlişkileri**, Yayın No:129, Mart 2005, Ankara.
- Tunahioğlu, R., Karahocagil, P., **“Zeytinyağı - Sofralık Zeytin ve Pirina Yağı Durum Tahmin:2004/2005”**, Yayın No: 128, Mart 2005, Ankara.
- Karahocagil, P. Tunahioğlu, R., Çakaryıldırım, N. **“Turunçgiller Durum ve Tahmin 2004-2005”**, Yayın No: 127, Şubat 2005, Ankara
- Saner, G., Engindeniz, S., Çukur, F., Yücel, B., **İzmir ve Muğla İllerinde Faaliyet Gösteren Arıcılık İşletmelerinin Teknik ve Ekonomik Yapısı İle Sorunları Üzerine Bir Araştırma**, Yayın No:126, Ocak 2005, Ankara.

- Dölekoğlu,Ö.C., Keskin, G. **Yemeklik Kuru Baklagil Durum ve Tahmin 2004-2005**, Yayın No: 125, Aralık 2004, Ankara.
- Köse, N., **Ankara İli Kalecik İlçesi Tarım İşletmelerinde Melez Irk Süt Sığırcılığı ve Melez Irk Besi Sığırcılığı İçin Fizibilite Raporlarının Hazırlanması ve Kârlılıklarının Karşılaştırılması**, Yayın No: 124, Ekim 2004, Ankara
- Keskin, G., Dölekoğlu, Ö.C., **Domates ve Domates Salçası Durum ve Tahmin Raporu 2004-2005** Yayın No: 123, Eylül 2004, Ankara
- Koç, M., **Ege Bölgesinde Çekirdeksiz Kuru Üzüm Fiyatlarında Dalgalanmalar ve Etkileri Üzerine Bir Araştırma**, Yayın No: 122, Haziran 2004, Ankara.
- Güneş, E., **Tarım İşletmelerinde Kredi Taleplerinin Doğrusal Programlama Yöntemiyle Belirlenmesi “Kırşehir İli Merkez İlçesi Tarım İşletmeleri Araştırması”**, Yayın No: 121, Haziran 2004, Ankara.
- Özüdoğru, H., **“Köy-Koop Kırklareli Birliğinin Ekonomik Analizi ve Yöneticilerin Kooperatif İşletmelerinin Başarısına Etkilerinin Değerlendirilmesi”** Yayın No: 120, Mayıs 2004, Ankara
- Şengül, S., **"Türkiye'de Yoksulluk Profili ve Gelir Gruplarına Göre Gıda Talebi"**, Yayın No: 119, Mart 2004, Ankara.
- Tunahloğlu, R., Karahocagil, P., **"Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Durum Tahmin:2003/2004"**, Yayın No: 118, Mart 2004, Ankara.
- TEAE Personeli, **"Teae Bakış 2003"**, Yayın No: 117, Ocak 2004, Ankara.
- İçöz, Y., **"Bursa İli Süt Sığırcılık İşletmelerinde Karlılık ve verimlilik Analizi"**, Yayın No: 116, Mart 2004, Ankara.
- Özüdoğru, T., **"Pamuk Durum ve Tahmin: 2003/2004"**, Yayın No: 115, Ocak 2004, Ankara.
- Atıcı, C., **"Türkiye'nin Dış Ticaretinde ve Transfer Politikalarında Değişimin Faktör Bazında Gelir Dağılımı Etkileri: Bir Sosyal Hesaplar Matrisi Denemesi"**, Yayın No: 114, Aralık 2003, Ankara.
- Yavuz, F., Birinci, A., Peker, K., Atsan, T. **"Türkiye Fındık Sektörü Ekonometrik Modelinin Oluşturulması ve Politik Analizlerde Kullanımı"**, Yayın No: 113, Aralık 2003, Ankara.
- Tunahloğlu, R., Karahocagil, P., **"Türkiye I. Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Sempozyumu Bildirileri"**, Yayın No: 112, Aralık, 2003 Ankara.
- Karahocagil, P.,Tunahloğlu, R., Taşkaya, B., Anaç, H., **"Turunçgiller Durum ve Tahmin 2003-2004"**,Yayın No: 111,Kasım 2003, Ankara.
- Dölekoğlu, T., **Yağlı Tohumlar ve Bitkisel Yağlar Durum ve Tahmin 2003-2004**, Yayın No: 110, Ağustos 2003, Ankara
- Dölekoğlu, C.Ö., Uysal, F., **Yemeklik Kuru Baklagil Durum ve Tahmin 2003-2004**, Yayın No: 109, Ağustos, 2003 Ankara
- Keskin, G., Pezikoğlu, F., Gül, U., **Sebze Durum Raporu 2002-Domates**, Yayın No: 108, Temmuz,2003, Ankara
- Dölekoğlu, T., **Türkiye I. Yağlı Tohumlar, Bitkisel Yağlar ve Teknolojileri Sempozyumu Bildirileri**, Yayın No: 107, Ağustos, 2003
- Özüdoğru, T., Ertürk,Y.E., 2003, **Türkiye VI. Pamuk ve Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildirileri**, Yayın No: 106, Ağustos. 2003, Ankara
- Dölekoğlu, C.Ö., 2003, **Tüketicilerin İşlenmiş Gıda Ürünlerindeki Kalite Tercihleri, Sağlık Riskine Karşı Tutumları ve Besin Bileşimi Konusunda Bilgi Düzeyleri (Adana Örneği)**, Yayın No: 105, Temmuz, Ankara
- Akbay, A.Ö., 2003, **Türkiye'de Şeker Üretiminin Ekonomik ve Sosyal Karlılığının Değerlendirilmesi**, Yayın No: 104, Temmuz, Ankara
- Özkan, U., Erkuş, A., 2003, **Bayburt İlinde Sığır Yetiştiriciliğine Yer veren Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi**, Yayın No: 103, Temmuz, Ankara
- Demirci, S., **Şeker Kanunundaki Değişiklikle Olası Etkilerin Ekonomik Analizi**, Yayın No: 102, Haziran,Ankara.
- Tan, S., Dellal, İ., 2003, **Avrupa Birliği'nde Ortak Tarım Politikasının İşleyişi ve Türk Tarımının Uyum Süreci**, Yayın No: 100, Mayıs Ankara.
- Dellal, İ., Gül, U., Anaç, H., 2003. **Buğday Durum ve Tahmin: 2003/2004, Durum ve Tahmin 2003-2**, Yayın No: 99, Ankara.
- Yeni, R., Dölekoğlu, C.Ö., 2003, **Tarımsal Destekleme Politikasında Süreçler ve Üretici Transferleri**, Yayın No: 98, Nisan, Ankara.
- Karlı, B. 2003, **Gap Alanındaki Tarım Kooperatifleri ve Diğer Çiftçi Örgütlerinin Bölge Kalkınmasındaki Etkinliği**, Yayın No: 97, Mart, Ankara.
- Tunahloğlu, R., Karahocagil, P., Tan, M., **Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Durum ve Tahmin:2003, Durum ve Tahmin:2003-1**,Yayın No:96, Mart, Ankara.
- Gül, A., Akbay, A.Ö., Dölekoğlu, C.Ö., Özel, R., Akbay, C., **Adana İli Kentsel Alanda Ailelerin Ev Dışı Gıda Tüketimlerinin Belirlenmesi**, Yayın No:95, Ocak, Ankara.

- Ertürk, Y.E., Tan, S., **Et ve Et Mamülleri Durum ve Tahmin: 2003, Durum ve Tahmin 2002-6**, Yayın No: 94, Aralık, Ankara.
- Tan, S., Ertürk, Y.E., **Süt ve Süt Mamülleri Durum ve Tahmin: 2003, Durum ve Tahmin 2002-5**, Yayın No: 93, Aralık, Ankara.
 - Ertürk, Y.E., Tan, S., **Kümes Hayvanları ve Yumurta Durum ve Tahmin: 2003, Durum ve Tahmin 2002-4**, Yayın No: 92, Aralık, Ankara.
 - Ege, H., Karahocagil P., 2002, **Yemlik Tahıllar Durum ve Tahmin: 2002/2003, Durum ve Tahmin 2002-3**, Yayın No: 91, Aralık, Ankara
 - Tunahioğlu, R., Gökçe, O., 2002, **Ege Bölgesinde Optimal Zeytin Yayılış Alanlarının Tespitine Yönelik Bir Araştırma**, Yayın No: 90, Aralık, Ankara.
 - Özüdoğru, T., 2002, **Pamuk Durum ve Tahmin: 2002/2003, Durum ve Tahmin 2002-2**, Yayın No:89, Ekim, Ankara.
 - Karlı, B. 2002, **Gap Alanındaki Tarıma Dayalı Sanayi İşletmelerinin Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Yolları**, Yayın No: 88, Eylül, Ankara.
 - Özüdoğru, T., Ertürk, E., 2002, **Türkiye V. Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildiriler**, Yayın No: 87, Ekim, Ankara
 - Tan, S., Ertürk, Y.E., **Türkiye’de Süt Tozu Üretimi ve Dünyadaki Rekabet Şansı**, Yayın No: 86, Ekim, Ankara.
 - Tan, S., Dellal, İ., 2002, **Kırmızı Et Üretim ve Tüketim Açığını Kapatmak İçin Alternatif Bir Yaklaşım: Hindi Üretimi ve Sözleşmeli Yetiştiricilik Modeli, Proje Raporu 2002-3**. Yayın No: 85, Temmuz, Ankara.
 - Dellal, İ., Tunahioğlu, R., 2002, **Buğday Durum ve Tahmin: 2002/2003, Durum ve Tahmin 2002-1**, Yayın No: 84, Ankara.
 - Dellal, İ., Keskin, G., Dellal, G., 2002, **Gap Bölgesinde Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliğinin Ekonomik Analizi ve Hayvansal Ürünlerin Pazara Arzı, Proje Raporu 2002-2**. Yayın No: 83, Temmuz, Ankara.
 - Ege, H, Karahocagil P., 2001, **Yemlik Tahıllar Durum ve Tahmin: 2001/2002, Durum ve Tahmin 2001-7**, Yayın No: 82, Aralık, Ankara.
 - Dellal, G., Eliçin, A., Tekel, N., Dellal, İ., 2002, **Gap Bölgesinde Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliğinin Yapısal Özellikleri, Proje Raporu 2002-1**. Yayın No: 82, Temmuz, Ankara.
 - Ertürk, Y.E., Tan, S., **Kümes Hayvanları ve Yumurta Durum ve Tahmin: 2002, Durum ve Tahmin 2001-6**, Yayın No: 81, Kasım, Ankara.
 - Ertürk, Y.E., Tan, S., **Et ve Et Mamülleri Durum ve Tahmin: 2002, Durum ve Tahmin 2001-5**, Yayın No: 80, Kasım, Ankara.
 - Tan, S., Ertürk, Y.E., **Süt ve Süt Mamülleri Durum ve Tahmin: 2002, Durum ve Tahmin 2001-4**, Yayın No: 79, Kasım, Ankara.
 - Özüdoğru, T., Tatlıdil, H., 2001, **“Bu Toprağın Sesi” Televizyon Programının Polatlı İlçesinde Çiftçi Davranışlarına Etkileri Üzerine Bir Araştırma, Proje Raporu**. Yayın No: 78, Aralık, Ankara.
 - Akyıl, N., Özüdoğru, T., 2001, **Yeni Gelişmeler Işığında Pamuk Sektörü, Iv. Türkiye Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildirileri**, Yayın No: 77, Aralık, Ankara.
 - Karahocagil, P., 2001, **Yeter Gelirli İşletme Büyüklüğü: Literatür İncelemesi, Proje Raporu 2001-24**, Yayın No:76, Ekim, Ankara.
 - Dellal, İ., 2001, **Buğday Durum ve Tahmin: 2001/2002, Durum ve Tahmin 2001-3**, Yayın No: 74, Eylül, Ankara.
 - Dölekoğlu, T., 2001, **Yağlı Tohumlar ve Bitkisel Yağlar Durum ve Tahmin: 2001/2002, Durum ve Tahmin 2001-2**, Yayın No:73, Ağustos, Ankara.
 - Tan, S., 2001, **Türkiye’de Sütçülük Sektöründe Bölgeler Arası Yapısal Değişimin Spatial Denge Modeli İle Analizi, Proje Raporu 2001-22**, Yayın No: 72, Ağustos, Ankara.
 - Abay, C., Sayan, S., Miran, B., Bayaner, A., 2001, **Türkiye’deki Tarımsal Destek Harcamalarının Enflasyon Üzerine Etkilerinin Ekonometrik Analizi, Proje Raporu 2001-21**, Yayın No:71, Haziran, Ankara.
 - Sarımeşeli, M., Tatlıdil, F., 2001, **Doğrudan Gelir Desteği ve Kayıt Sistemi Pilot Uygulaması ve Orman İçi Köyler Açısından Değerlendirilmesi, Proje Raporu 2001-20**, Yayın No:70, Nisan, Ankara
 - Saraçoğlu, B., Aydoğuş, O., Köse, N., İggören, D., 2001, **Türkiye’de Su Ürünleri Sektörü: Üretim, Talep ve Pazarlama, Proje Raporu 2001- 19**, Yayın No:69, Nisan, Ankara.
 - Çakmak, E., Kasnakoğlu, H.,2001, **Tarım Sektöründe Türkiye ve Avrupa Birliği Etkileşimi, Proje Raporu 2001-18**, Yayın No:68, Nisan, Ankara.
 - Demirci, S., 2001, **Şeker Fabrikalarının Performans Analizi ve Toplam Faktör verimliliklerinin Ölçümü: Dea ve Malmquist İndeks Yaklaşımı, Proje Raporu 2001-17**, Yayın No:67, Nisan, Ankara.
 - Zaim, O., Bayaner, A., Kandemir, M.U., 2001, **Tarımda İller ve Bölgeler Düzeyinde Üretkenlik ve**

Etkinlik: Farklar ve Nedenler, Proje Raporu 2001-16, Yayın No:66, Nisan, Ankara.

- TEAE Personeli **Türkiye’de Bazı Bölgeler İçin Önemli Ürünlerde Girdi Kullanımı ve Üretim Maliyetleri, 2001, Proje Raporu 2001-14**, Yayın No:64, Nisan, Ankara.
- Koç, A., Tanrıvermiş, H., Budak, F., Gündoğmuş, E., İnan, H., Kubaş, A., Özkan, B., 2001, **Türkiye Tarımında Kimyasal İlaç Kullanımı: Etkinsizlik, Sorunlar ve Alternatif Düzenlemelerin Etkileri, Proje Raporu 2001-13**, Yayın No:63, Nisan, Ankara.
- Işıklı, E., Koç, A., Miran, B., Akyıl, N., Abay, C., Güler, S., Günden, C., 2001, **Türkiye’de Tütünde Arz Kontrolü ve Ekonomik Etkileri, Proje Raporu 2001-12**, Yayın No:62, Nisan, Ankara.
- Binici, T., Koç, A., Bayaner, A., 2001, **Üretici Risk Davranışları ve Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler: Adana Aşağı Seyhan Ovası Örneği (İngilizce), Çalışma Raporu 2001-1**, Yayın No:61, Nisan, Ankara.
- Akdemir, Ş., Binici, T., Şengül, H., Vd. 2001, **Bölge Bazlı Tarım Sigortasının Türkiye’de Seçilmiş Bölgeler İçin Potansiyel Sigorta Talebinin ve Talebinin Karşılanabilirliğinin Belirlenmesi, Proje Raporu 2001-11**, Yayın No:60, Nisan, Ankara.
- Alpay, S., Yalçın, İ., Dölekoğlu, T., 2001, **Avrupa Birliği Kalite ve Sağlık Standartlarının Türk Gıda Sanayi Sektörü Rekabet Gücü Üzerine Etkisi, Proje Raporu 2001-10**, Yayın No:59, Nisan, Ankara
- Özüdoğru, T., Akyıl, N.,2001, **Pamuk Durum ve Tahmin:2001/2002, Durum ve Tahmin 2001-1**, Yayın No:58, Eylül, Ankara.
- Bayaner, A., Koç, A., Tanrıvermiş, H., Gündoğmuş, E., Ören, N., Özkan, B., 2001, **Doğrudan Gelir Desteği Pilot Uygulamasının İzleme ve Değerlendirilmesi**, Proje Raporu 2001-9, Yayın No:57, Mart, Ankara
- Ediz, D., İntişah, A.Ş., Özlü, R., 2001, **Doğrudan Gelir Desteği Pilot Uygulaması (Türkçe ve İngilizce), Proje Raporu 2001-8**, Yayın No:56, Mart, Ankara.
- Yavuz, F., Aksoy, Ş., Tan, S., Dağdemir, V., Keskin, A., 2001, **Türkiye’de Süt Pazarlama Sisteminin İyileştirilmesi İçin Kurumsal Yapılanma İhtiyacı Üzerine Bir Araştırma, Proje Raporu 2001-7**, Yayın No:55, Mart, Ankara.
- Koç, A., Uzunlu, V., Bayaner, A., 2001, **Türkiye Tarımsal Ürün Projeksiyonları 2000-2009, Proje Raporu 2001-6**, Yayın No:54, Şubat, Ankara.
- Koç, A., Bayaner, A., Tan, S., Ertürk, Y.E., Fuller, F., 2001, **Türkiye’de Destekleme Politikaları ve Programlarının Hayvancılık Sektörünün Gelişmesi Üzerine Etkisi (İngilizce), Proje Raporu 2001-5**, Yayın No:53, Ocak, Ankara.
- Ertürk, Y.E., 2001, **Ankara İli Kızılcahamam İlçesinde Köy-Tür’e Bağlı Olarak Faaliyet Gösteren Broiler İşletmelerinin Ekonomik Analizi, Proje Raporu 2001-4**, Yayın No:52, Ocak, Ankara.
- Akgüngör, S., Barbaros, F., Kumral, N., 2001, **Türkiye’de Meyve ve Sebze İşleme Sanayinin Avrupa Birliği Piyasasında Sürdürülebilir Rekabet Gücü Açısından Değerlendirilmesi, Proje Raporu 2001-3**, Yayın No: 51, Ocak, Ankara.
- Özcan, Y.Z., 2001, **Türkiye’de Fındık, Çay, Şeker Pancarı ve Tütün Tarımında Hızlı Kırsal Değerlendirme (İngilizce), Proje Raporu 2001-2**, Yayın No: 50, Ocak, Ankara.
- Şengül, H., Koç, A., Akyıl, N., Bayaner, A., Fuller, F., 2001, **Türkiye’de Pamuk Pazarı: Gelecekteki Talebi Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi, (İngilizce), Proje Raporu 2001-1**, Yayın No: 49, Ocak, Ankara.
- Dellal, İ., Ege, H., 2000, **Yemlik Tahıllar Durum ve Tahmin: 2000/2001, Durum ve Tahmin 2000-2**, Yayın No: 48, Aralık, Ankara.
- Akyıl, N., 2000, **Pamuk Endüstrisinde Pazar Merkezli Bilgi Akışı, Türkiye İn. Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildiriler Tartışmalar**, Yayın No: 47, Ekim, Ankara.
- Tan, S., Ertürk, Y.E., 2000, **Türkiye’de Hayvancılık Sektörü: Üretici, Sanayici ve Politika Yapıcılar Açısından Sektörün Değerlendirilmesi, Türkiye I. Besi ve Süt Hayvancılığı Sempozyumu Bildirileri**, Yayın No: 46, Temmuz, Ankara.
- Sarımeşeli, M., Aydoğuş, O., 2000, **Dünya Fındık Piyasasının Ekonomik Analizi ve Türkiye İçin Optimum Politikaların Saptanması, Proje Raporu 2000-6**, Yayın No: 45, Temmuz, Ankara.
- Ege, H., Dellal, İ., 2000, **Buğday Durum ve Tahmin: 2000/2001, Durum ve Tahmin 2000-1**, Yayın No: 44, Temmuz, Ankara.
- Dellal, İ., 2000, **Antalya İlinde Kıl Keçisi Yetiştiriciliğine Yer veren Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve Planlanması, Proje Raporu 2000-5**, Yayın No: 43, Haziran, Ankara.
- Tanrıvermiş, H., 2000, **Orta Sakarya Havzası’nda Domates Üretiminde Tarımsal İlaç Kullanımının Ekonomik Analizi**, Yayın No: 42, Mayıs, Ankara.
- Tanrıvermiş, H., Gündoğmuş, E., Ceyhan, V., Fidan, H., Özüdoğru, H., 2000, **Türkiye’de Özelleştirme Uygulamalarının Tarım Kesimine Etkilerinin Değerlendirilmesi, Proje Raporu 2000-3**, Yayın No:41, Mayıs, Ankara.

- Demirci, S., 2000, **Doğrudan Gelir Sistemi ve Uygulamalar: Literatür İncelemesi, Proje Raporu 2000-1**, Yayın No: 40, Mayıs, Ankara.
- Saraçoğlu, B., Köse, N., 2000, **Bazı Gıda Sanayilerinin Uluslararası Rekabet Gücü: Makarna, Bisküvi ve Un Sanayi, Proje Raporu 2000-2**, Yayın No: 39, Mayıs, Ankara.
- Tan, S., Şener, B., Aytüre, S., 1999, **Feoga ve Türkiye'de Uygulanabilirliği, Çalışma Raporu 1999-3**, Yayın No: 38, Aralık, Ankara.
- Kırıl, T., Kasnaoğlu, H., 1999, **Tarımsal Ürünler İçin Maliyet Hesaplama Metodolojisi ve veri Tabanı Rehberi, Proje Raporu 1999-13**, Yayın No: 37, Aralık, Ankara.
- Demirci, S., 1999, **Destekleme Alımı ve Fark Ödeme Sisteminin Refah ve Dağılım Etkilerinin İncelenmesi, Proje Raporu 1999-12**, Yayın No: 36, Aralık, Ankara.
- Brooks, J., Tanyeri, A., 1999, **Tarımsal Politika Reformu: Sosyal Hesap Matriksi Yaklaşımı (İngilizce), Proje Raporu 1999-11**, Yayın No: 35, Aralık, Ankara.
- Çakmak, E.H., Akder, H., 1999, **Dünya Ticaret Örgütü-Tarım Anlaşması'nın Yeni Görüşme Dönemi ve Türkiye: Olanaklar, Kısıtlar ve Stratejiler, Proje Raporu 1999-10**, Yayın No:34, Aralık, Ankara.
- Akyıl, N., 1999, **Pamuk Durum ve Tahmin: 1999/2000, Durum ve Tahmin 1999-8**, Yayın No: 33, Aralık, Ankara.
- Özçelik, A., Tanrıvermiş, H., Gündoğmuş, E., Turan, A.,1999, **Türkiye'de Sulama İşletmeciliğinin Geliştirilmesi Yönünden Şebekelerin Birlik ve Kooperatiflere Devri İle Su Fiyatlandırma Yöntemlerinin İyileştirilmesi Olanakları, Proje Raporu 1999-9**, Yayın No: 32, Kasım, Ankara.
- Koç, A., Beghin, J., Fuller, F., Aksoy, Ş., Dölekoğlu, T., Şener, A., 1999, **Türkiye'de Yağlı Tohumlar Pazarı: Uluslararası Fiyatlar ve Alternatif Politikaların Arz, Talep ve İkame Ürünler Üzerine Etkileri (Türkçe ve İngilizce), Proje Raporu 1999-8**, Yayın No: 31, Eylül, Ankara.
- Bayaner, A., Bozkurt, H., 1999, **Türk Tarımında Bilim ve Araştırma Politikaları (İngilizce), Yayın No: 30, Ekim, Ankara.**
- Ege, H., 1999, **Yemlik Tahıllar Durum ve Tahmin: 1999/2000, Durum ve Tahmin 1999-7**, Yayın No: 29, Eylül, Ankara.
- Ertürk, Y.E., Tan, S., 1999, **Et ve Et Mamülleri Durum ve Tahmin: 1999, Durum ve Tahmin 1999-6**, Yayın No: 28, Ağustos, Ankara.
- Akyıl, N., Bayaner, A., 1999, **Pamukta Tarım ve Sanayi Entegrasyonu, Türkiye II. Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildirileri**, Yayın No: 27, Ağustos, Ankara.
- Tan, S., Ertürk, Y.E., 1999, **Süt ve Süt Mamülleri Durum ve Tahmin: 1999, Durum ve Tahmin 1999-5**, Yayın No: 26, Ağustos, Ankara.
- Şener, A., Koç, A.,1999, **Türkiye'de Kimyasal Gübre Talebi, Çalışma Raporu 1999-2**, Yayın No: 25, Ağustos, Ankara.
- Aydoğuş, O., Ege, H., Köse, N., 1999, **Buğday Durum ve Tahmin: 1999/2000, Durum ve Tahmin 1999-4**, Yayın No: 24, Haziran, Ankara.
- Bayaner, A., 1999, **Çorum İlinde Yumurta Tavukçuluğunun Ekonomik Analizi, Proje Raporu 1999-7** Yayın No: 23, Haziran, Ankara.
- Çakmak, E., Kasnaoğlu, H., Akder, H., 1999, **Türk Tarımında Destekleme Alımları ve Pazar Girişi Etkileri: Tarımsal Sektör Modeli Analizi, (İngilizce), Proje Raporu 1999-6** Yayın No: 22, Mayıs, Ankara.
- Furtan, W.H., Güzel, A., Karagiannis, G., Bayaner, A., 1999, **Türkiye'de Tarımsal Araştırmaların Getirisi ve Tarımsal verimlilik (İngilizce), Proje Raporu 1999-5**, Yayın No: 21, Mayıs, Ankara.
- Bayaner, A., Uzunlu, V., 1999, **Türk Baklagil Pazarlama Politikalarının Dünya Ticaretine Etkileri, Çalışma Raporu 1999-1**, Yayın No: 20, Nisan, Ankara.
- Ege, H., Ertürk, Y.E, 1999, **Yemlik Tahıllar Tahmin: 1998/99, Tahmin 1999-3**, Yayın No: 19, Mart, Ankara.
- Aksoy, Ş., Şener, A., 1999, **Yağlı Tohumlar ve Bitkisel Yağlar Durum ve Tahmin: 1997/98, Durum ve Tahmin 1999-2**, Yayın No: 18, Mart, Ankara.
- Yurdakul, O., V.D., 1999, **Türkiye'de Hayvansal Ürünler Arzı ve Yem Talebi: Mevcut Durumun Değerlendirilmesi ve Alternatif Politika Senaryoları (Türkçe ve İngilizce), Proje Raporu 1999-4**, Yayın No: 17, Mart, Ankara.
- Akyıl, N., 1999, **Pamuk Tahmin: 1998/99, Tahmin 1999-1**, Yayın No: 16, Mart, Ankara.
- Akgüngör, S., Miran,B., Abay, C.F., Olhan, E., Nergis, N.K., 1999, **İstanbul, Ankara, ve İzmir İllerinde Tüketicilerin Çevre Dostu Ürünlere Yönelik Potansiyel Talebinin Tahminlenmesi, Proje Raporu 1999-3**, Yayın No: 15, Şubat, Ankara.
- Özçelik, A., Turan, A., Tanrıvermiş, H., 1999, **Türkiye'de Tarımın Pazara Entegrasyonunda Sözleşmeli Tarım ve Bu Modelin Sürdürülebilir Kaynak Kullanımı İle Üretici Geliri Üzerine Etkileri, Proje Raporu 1999-2**, Yayın No: 14, Şubat, Ankara.

- Schmitz, A., Çakmak, E., Schmitz T. And R. Gray, 1999, **Türk Tarımında Devlet Eliyle Ticaret (Türkçe ve İngilizce), Proje Raporu 1999-1**, Yayın No: 13 Şubat, Ankara.
- Bayaner, A., Nevruz, G., Akyıl, N., 1998, **I. Türkiye Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu: Bildiriler, Tartışmalar**, Yayın No: 12, Ekim, Ankara.
- Aydoğuş, O., Nevruz, G., 1998, **I. Türkiye Buğday Sempozyumu: Bildiriler, Tartışmalar**, Yayın No: 11, Temmuz, Ankara.
- Yıldırım, T., Furtan, W.H., Güzel, A., 1998, **Türkiye Buğday Politikasının Teorik ve Uygulamalı Analizi, Çalışma Raporu 1998-4**, Mayıs, Ankara.
- Çakmak, E.H., Kasnakoğlu, H., Yıldırım, T., 1998, **Fark Ödeme Sisteminin Ekonomik Analizi, Çalışma Raporu 1998-3**, Nisan, Ankara.
- Bayaner, A., 1998, **Türkiye Makarnalık Buğday Sektörü ve Uluslararası Pazardaki Rekabet Gücü, Çalışma Raporu 1998-2**, Yayın No: 8, Nisan, Ankara.
- Fisunoğlu, M., Pınar M., Aydoğuş, O., 1998, **Türkiye'nin Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri ve Rusya Federasyonu İle Tarımsal Ticaret Olanakları, Çalışma Raporu 1998-1**, Mart, Ankara.
- Aydoğuş, O., Ege, H., Ertürk, Y.E., 1998, **Buğday Tahmin: 1998/99, Tahmin 1998-5**, Aralık, Ankara.
- Akyıl, N., Ertürk, Y.E., 1998, **Pamuk Durum ve Tahmin: 1998/99, Durum ve Tahmin 1998-4**, Eylül, Ankara.
- Ege, H., Ertürk, Y.E., 1998, **Yemlik Tahıllar Durum ve Tahmin: 1998/99, Durum ve Tahmin 1998-3**, Temmuz, Ankara.
- Aydoğuş, O., Ege, H., Ertürk, Y.E., 1998, **Buğday Tahmin: 1998/99, Tahmin 1998-2**, Temmuz, Ankara.
- Pınar, M., Akyıl, N., Er S., Ertürk, Y.E., 1998, **Pamuk Durum ve Tahmin: 1997/98, Durum ve Tahmin 1998-1**, Ocak, Ankara.
- Aydoğuş, O., Ege, H., Ertürk Y.E, Zöğ, N.P., 1997, **Buğday Durum ve Tahmin: 1997/98, Durum ve Tahmin 1997-1**, Aralık.

Durum ve Tahmin

MISIR

2013/2014

TEPGE YAYIN NO: 222

ISBN: 978-605-4672-47-9

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ

TEPGE

<http://www.tepge.gov.tr>

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Kampüsü

1 Nolu Giriş (Eski APK Binası)

Eskişehir Yolu 9. Km

Lodumlu / ANKARA

Telefon: 0. 312. 287 58 33

Faks: 0. 312. 287 54 58

